Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

ఆధునిక భారత దేశం

పరిచయం

- మానవ జాతి చరిత్రలో 5 ముఖ్య సంఘటనలను గుర్తించినది.
  1. కుమ్మరి కుండల చక్రాన్ని కనుగొనడం
  2. మానవుడు నిప్పును కనుగొనడం
  3. మానవుడు అమెరికాను కనుగొనడం
  4. మానవుడు చంద్రమండలంపై కాలుమోపడం
  5. ఐరోపావారు భారతదేశానికి సముద్ర మార్గాన్ని కనుగనడం

భారతదేశానికి సముద్ర మార్గాన్ని కనుగొనడం

- క్రీ.శ. 1453వ సం॥నికి ముందు వరకు ఐరోపాదేశాలకు భారతదేశంతో ఈ క్రింది మార్గం ద్వారా వ్యాపారాన్ని కొనసాగించేవారు.
  1. యూరప్ - మధ్య అసియా(టర్కీ) - ఇండియా
  2. యూరప్ - మధ్యదరా సముద్రం - మధ్య ఆసియా - ఇండియా (సముద్ర మార్గం).
  3. యూరప్ - మధ్యదరా సముద్రం - ఆఫ్రిక - ఎర్ర సముద్రం - ఇండియా (సముద్ర మార్గం)
- క్రీ.శ. 1453వ సం॥లో టర్కీ పాలకుడైన రెండవ మహ్మద్ ఇస్తాంబుల్ లేదా కానిస్టెంట్ నోఫిల్‌ను ఆక్రమించడంతో ఐరోపావారికి సుగంధ ద్రవ్యాల కొరత ఏర్పడినది.
- దీనితో ఐరోపావారు భారతదేశానికి సముద్రమార్గాన్ని కనుగొనుటకు ప్రయత్నించారు.
- భారతదేశానికి సముద్ర మార్గంను కనుగొనుటకు ప్రయత్నించిన మొదటి ఐరోపా దేశం - పోర్చుగల్.

పోర్చుగల్

- పోర్చుగీస్ రాజైన హెన్రీ -II భారతదేశానికి సముద్ర మార్గాన్ని కనుగొనుటకు ప్రయత్నించి జిబ్రాల్టర్ జల సంధిని దాటి ఆఫ్రికా కొన భాగంలోని మొరాకో దేశానికి చేరాడు.
- హెన్రీ -II మొరాకోదేశం నుండి వెనుదిరిగి క్షేమంగా లిస్బన్‌కు చేరాడు.
- హన్రీ -II పోర్చుగల్ రాజధాని అయిన లిస్బన్ నందు నావిగేషన్ కాలేజ్‌ను ఏర్పాటు చేశాడు.
- నావిగేషన్ కాలేజ్ నందు శిక్షణ పొందుతున్న వారిలో ప్రముఖులు
  1. భర్తలోమాడయూజ్
  2. కోలంబస్
  3. వాస్కోడిగామా
  4. హైడ్రాకాబ్రిల్
  5. ఎస్టోవాడగామా

భర్తలోమాడయూజ్

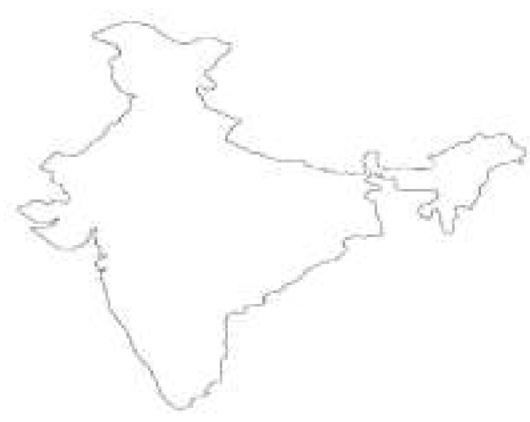

- క్రీ.శ. 1486వ సం॥లో భారతదేశానికి సముద్రమార్గాన్ని కనుగొనుటకు ప్రయత్నించిన మొట్టమొదటి పోర్చుగీస్ నావికుడు.
- భూమధ్యరేఖను దాటిన మొట్టమొదటి పోర్చుగీసు నావికుడు.

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

- భర్తలోమాడయూజ్ ఆఫ్రికా అగ్రభాగంనకు చేరి ఆఫ్రికా అగ్రభాగానికి తుఫానుల అగాధం అని నామకరణం చేశాడు.
- ఆఫ్రికా పాలకుడైన IIవ ఇమ్యూనియేల్ తుఫానుల అగాధంనకు Cape of Good Hope అని నామకరణం చేశాడు.

కోలంబస్

- భారతదేశానికి సముద్రమార్గాన్ని కనుగొనుటకు ప్రయత్నించిన రెండవ నావికుడు.
- ఇతడు భారతదేశానికి సముద్రమార్గాన్ని కనుగొనుటకు ప్రయత్నించి వాతావరణంలోని మార్పుల వలన దారి తప్పి తన నౌక కరీబియన్ దీవులకు చేరినది.
- ఇతడు కరీబియన్ దీవులకు వెస్ట్ ఇండిస్ అని నామకరణం చేశాడు.
- ఇతడు చివరిగా అమెరికాను కనుగొన్నాడు.

వాస్కోడిగామా

- క్రీ.శ. 1498వ సం॥లో వాస్కోడిగామా భారతదేశానికి సముద్రమార్గాన్ని కనుగొనుటకు ప్రయత్నించి ఆఫ్రికా అగ్రభాగాన్ని చేరి అబ్దుల్ నాజజ్ అనే వ్యాపారి సహకారంతో కేరళ రాష్ట్రంలోని కాలకాట్(కొజికోడా)ను చేరాడు.
- కావున భారతదేశానికి సముద్రమార్గాన్ని కనుగొనిన ఘనత వాస్కోడిగామాకు దక్కినది(14-07-1498).
- ఇతనికి ఆశ్రయం ఇచ్చిన కళ్ళకోట(కాలకాట్) ప్రభువు జమరిన్‌షా (రాజా మేను విక్రమ శర్మ).
- తన రెండుసార్లు పర్యటన మధ్యకాలంలో పర్యటించినవాడు పైడ్రా కాబ్రెల్.
- క్రీ.శ. 1502వ సం॥లో తన సోదరుడైన ఎస్టోవా డగోమాతో కలిసి భారతదేశానికి వచ్చాడు.
- వాస్కోడిగామా, ఎస్టోవా డగోమాలు కాలికట్ ఆక్రమణ తర్వాత కొచ్చిన్ ఆక్రమణలో భాగంగా.......
- కొచ్చిన్‌ను పోర్చుగీస్ వారు మొట్టమొదటి వర్తక స్థావరంగా ఏర్పాటు చేశారు.
- వాస్కోడిగామా మలేరియా వ్యాధితో మరణించాడు.

పోర్చుగీసు ప్రభుత్వం

ఫ్రాన్సిస్ - డి - ఆల్మిడ

- ఇతడు భారతదేశం నందు పోర్చుగీస్ వ్యాపారాలకు మొట్టమొదటి గవర్నర్.
- ఇతడు నీలినీటి విధానంను ప్రవేశపెట్టాడు(అనగా అరేబియన్ సముద్రంపై ఆదిపత్యం వహించడం).
- ఇతడు గుజరాత్‌ను పరిపాలించే మహ్మద్‌షా బెగారాను ఓడించాడు.

ఆల్ఫెన్సో - డి - ఆల్‌బుక్కర్

- ఇతనిని భారతదేశం నందు పోర్చుగీస్ సామ్రాజ్య స్థాపకడిగా పేర్కొంటారు.
- ఇతడు నీలినీటి విధానాన్ని రద్దు చేశాడు.
- ఇతడు బలవంతపు పెళ్ళిళ్లు, మతమార్పిడిలను ప్రోత్సహించాడు.
- క్రీ.శ. 1510వ సం॥లో శ్రీకృష్ణదేవరాయలతో గోవా ఒప్పందంను కుదుర్చుకున్నాడు.

నినోడ కన్హ

- ఇతడు గోవాను ప్రధాన వర్తక స్థావరంగా అభివృద్ధి చేశాడు.

ఆల్ఫ్‌నో - డి - సోవియా-

ఇతని కాలంలో భారతదేశాన్ని సందర్శించిన ప్రముఖ క్రైస్తవ మతాచార్యుడు St. Jawiar.

పోర్చుగీసు వారి వ్యాపారం

- పోర్చుగీస్ వారు ప్రధానంగా భారతదేశం నందు సుగంధ ద్రవ్యాల వ్యాపారం చేశారు.

పోర్చుగీసు వారి వ్యాపార కేంద్రాలు-

1. కొచ్చిన్
2. గోవా

భారతదేశంలో పోర్చుగీసు వారి ప్రాభల్యం కోల్పోవుటకు కారణం-

- పోర్చుగీస్ దేశానికి, స్పేయిన్‌కు జరిగిన యుద్ధంలో స్పేయిన్ విజయం సాధించడం.
- స్పెయిన్‌కి, బ్రిటన్‌కు మధ్య జరిగిన యుద్ధంలో స్పెయిన్ విజయం సాధించడం.
- పోర్చుగీస్ రాకుమార్తె అయిన కేథరిన్ బ్రిగంజ్‌ను ఇంగ్లాండ్ రాకుమారుడు అయిన II - చార్లెస్‌కు ఇచ్చి వివాహం చేస్తూ బొంబాయిని కట్నంగా పొందడం.
- గమనిక- పోర్చుగీస్ వారిపై కారణాల వల్ల భారతదేశం నందు తమ ప్రాభల్యం కోల్పోతూ గోవాకు మాత్రమే పరిమితం

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

అయ్యారు.

డచ్‌వారు

- డచ్‌వారికి భారతదేశం నందు వ్యాపారం చేసుకొనుటకు అనుమతినిచ్చిన మొగల్ చక్రవర్తి జహంగీర్.
- భారతదేశం నందు నీలిమందు పంటకు ప్రధాన స్థావరాలు
  1. భయానా
  2. అల్హాబాద్
  3. సర్ఖాజ్
  4. ఆగ్రా

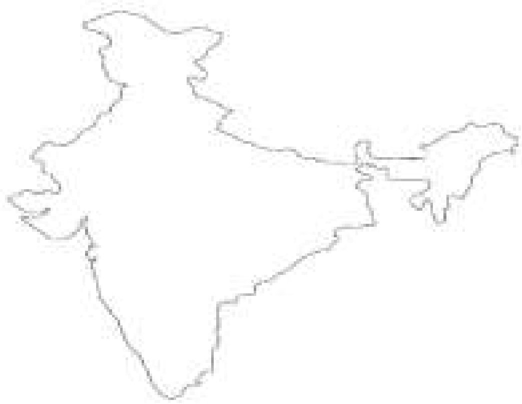

- డచ్‌వారిని ఓటేలియా వర్తకులని, వారు సాగించిన వ్యాపారాన్ని ఓటేలియా వ్యాపారం అని పిలుస్తారు.
- ఇండోనేషియా నందు డచ్‌వారి ప్రధాన వర్తక స్థావరం ఓటేలియా.
- డచ్‌వారు ఇండోనేషియా నందు ప్రధానంగా సుగంధ ద్రవ్యాల వ్యాపారాన్ని కొనసాగించేవారు.
- డచ్‌వారు భారతదేశం నందు ప్రధానంగా నీలిమందు వ్యాపారం చేసేవారు.
- భారతదేశం నందు డచ్‌వారి యొక్క వర్తక స్థావరాలు ఈ క్రింది ప్రాంతాలలో కలవు.
  1. మచిలీపట్నం(ఆంధ్రప్రదేశ్ - 1605)
  2. పులికాట్ (ఆంధ్రప్రదేశ్)
  3. సూరత్ (గుజరాత్)
  4. నాగపట్నం (తమిళనాడు)
- భారతదేశం నందు డచ్‌వారికి, బ్రిటీషు వారికి మధ్య జరిగిన బెదారీ యుద్ధం నందు బ్రిటీషు వారు విజయం సాధించారు. దీనితో డచ్‌వారు భారతదేశం నందు తమ ప్రాభల్యాన్ని కోల్పోయారు.
- ఇండోనేషియా నందు డచ్‌వారికి, బ్రిటీషు వారికి మధ్య జరిగిన అంభయోనా యుద్ధం నందు డచ్‌వారు విజయం సాధించారు. దీంతో ఇండోనేషియా నందు బ్రిటీష్‌వారు తమ ప్రాభల్యాన్ని కోల్పోయారు.

ఇంగ్లీష్‌వారు

- 1599వ సం॥లో భూమార్గం ద్వారా భారతదేశాన్ని సందర్శించినది జాన్ మిడిల్ హాల్.
- 1600వ సం॥లో డిసెంబర్ 31వ తేదిన జాన్ మిడిల్ హాల్ సూచన మేరకు 24 మంది సభ్యులతో కూడిన జాయింట్ స్టాక్ కమిటీను ఏర్పాటు చేయబడినది.
- ఈ కమిటీ తరపున రెండవ నౌకాయానానికి నాయకత్వం వహించినది - జేమ్స్ లంకాస్టర్.
- 1608వ సం॥లో సర్ విలియమ్ హాకీన్స్ విజయవంతంగా భారతదేశంలోనికి విజయవంతంగా ప్రవేశించి జహంగీర్ నుండి వర్తక స్థావర నిర్మాణంనకు అనుమతి నిరాకరించబడ్డాడు.
- 1611వ సం॥లో కేప్టన్ హిప్పన్ గ్లోబ్ అను నౌకలో ప్రయాణించి ఆంధ్రదేశంలోని మచిలీపట్నంనకు చేరాడు.
- 1615వ సం॥లో బ్రిటన్ పాలకుడైన జేమ్స్-II రాయబారి సర్ థామస్ రో జహంగీర్ ఆస్థానాన్ని సందర్శించి జహంగీర్ నుండి వర్తక స్థావర నిర్మాణంకు అనుమతిపొందాడు.
- 1616వ సం॥లో బ్రిటీష్ వారు పశ్చిమ తీరంలోని సూరత్ నందు వర్తక స్థావరాన్ని ఏర్పాటు చేశారు.
- 1639వ సం॥లో సర్ ఫ్రాన్సిస్‌డే, దామర్ల సోదరులు మధ్యవర్తిత్వంతో (వెంకటప్ప, అయ్యప్ప) మద్రాస్ నందు వర్తక స్థావర నిర్మాణానికి విజయనగర పాలకుడైన III-వెంకటపతిరాయల నుండి అనుమతి పొందాడు.
- 1639వ సం॥లో సర్ ఫ్రాన్సిస్‌డే మద్రాసు నందు సెయింట్ జార్జ్ కోటను నిర్మించడంతో ఆ ప్రాంతంలో తర్వాత కాలంలో మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ గాను, మొట్టమొదటి మున్సిపాలిటీగా ఆవిర్భవించింది.
- 1679వ సం॥లో శివాజి ఆస్థానాన్ని సందర్శించిన బ్రిటీషు అధికారి సర్ విలియమ్ ఆక్సీడెన్.
- 1680వ సం॥లో బొంబాయి నందు పోర్డ్ డేవిడ్ కోటను నిర్మించడంతో ఆ ప్రాంతమే తరువాత కాలంలో బొంబాయి ప్రెసిడెన్సీగా ఆవిర్భవించినది.
- 1698వ సం॥లో గోవిందపూర్, సుతనౌతీ, ఖాళీఘట్టా అను మూడు గ్రామాల చుట్టూ ప్రహరిగోడను నిర్మించి కలకత్తా నగరాన్ని నిర్మించినది జాబ్‌చార్‌నాక్.
- కలకత్తా నగరం నందు వారెన్ హేస్టింగ్స్ ఫోర్ట్ విలియంను నిర్మించాడు. ఆ ప్రాంతమే తరువాత కాలంలో బెంగాల్ ప్రెసిడెన్సీగా ఆవిర్భవించింది.

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

- బ్రిటీషువారు భారతదేశం నందు ప్రధానంగా సుగంధ ద్రవ్యాలు, ప్రత్తి వ్యాపారాలను చేసేవారు.
- బ్రిటీష్ వారి రేవు పట్టణాలు
  1. సూరత్
  2. బొంబాయి
  3. కన్ననూరు
  4. కడలూరు
  5. మద్రాసు
  6. మచలీపట్నం
  7. కలకత్తా

డెనిస్

- డెనిస్ వారు వ్యాపారం కోసం వచ్చి క్రైస్తవ మత వ్యాప్తిలో పాల్గొన్నారు.
- వీరు భారతదేశానికి ప్రింటింగ్ ప్రెస్‌ను పరిచయం చేశారు.
- జేమ్స్ ఆగస్టస్ హిక్కీ భారతదేశంలో మొట్టమొదటి వార్తా పత్రిక అయిన ది బెంగాల్ గజిటీను ప్రచురించాడు.
- భారతదేశం నందు డేనిస్ వారి వర్తక స్థావరాలు ఈ క్రింది ప్రాంతాలలో కలవు.
  1. ట్రాన్స్ క్వేబార్.
  2. సెరాంపూర్.

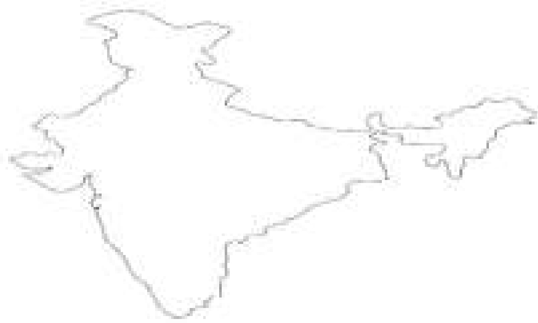

ఫ్రెంచ్

- 1664వ సం॥లో ఫ్రాన్స్ ఆర్థికమంత్రి అయిన బీన్‌కోల్‌బర్ట్ ఫ్రాన్స్ దేశం ఫ్రెంచ్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీని ఏర్పాటు చేశాడు.
- 1668వ సం॥లో భారతదేశం నందు ఫ్రెంచ్‌వారి వ్యాపారులకు మొదటి గవర్నర్‌గా నియమించబడినది- ఫ్రాంకోయిస్ కారన్.
- భారతదేశం నందు ఫ్రాంకోయిస్ కారన్‌కు వర్తక స్థావరం నిర్మాణం కొరకు ఔరంగజేబు నుండి అనుమతి పొందాడు.
- 1668వ సం॥లో ఫ్రాంకోయిస్ కారన్ తర్వాత ఫ్రెంచ్ వారి వ్యాపారాలకు గవర్నగా నియమించబడినది ఫ్రాంకోయిస్ మార్టన్.
- ఫ్రాంకోయిన్ మార్టిన్ పాండిచ్చేరిని ప్రధాన వర్ధక స్థావరంగా అభివృద్ధి చేశారు.
- డూప్లే రాకతో భారతదేశం నందు ఫ్రెంచ్‌వారి సామ్రాజ్య వాదం ప్రారంభమగును.
- ఫ్రెంచ్ వారి వర్తక స్థావరాలు భారతదేశంలోని ఈ క్రింది ప్రాంతాలలో కన్పించును.
- భారతదేశానికి చిట్టచివరి, మొట్టమొదటి సారిగా వెళ్ళిపోయారు.
- వీరి వ్యాపార స్థావరాలు
  1. చంద్రనగర్
  2. పాండిచ్చేరి
  3. మచిలీపట్నం
  4. మాంగే
  5. సూరత్

- 1758వ సం॥లో తూర్పు గోదావరి జిల్లాలోని చందుర్తి నందు బ్రిటీష్ వారికి, ఫ్రెంచ్ వారికి మధ్య జరిగిన యుద్ధంలో బ్రిటీష్‌వారు విజయం సాధించారు. దీనినే చందుర్తి యుద్ధం అని అంటారు.
- చందుర్తి యుద్ధంతో ఆంధ్ర దేశం నందు పూర్తిగా ఫ్రెంచ్ వారి ఆధిపత్యం అంతమైనది.
- 1760వ సం॥లో తమిళనాడులోని వందవాసి వద్ద బ్రిటీష్‌వారికి,

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

ఫ్రెంచ్‌వారికి మధ్య జరిగిన యుద్ధంలో బ్రిటీష్‌వారు విజయం సాధించారు. దీనినే వందవాసి యుద్ధం అని అంటారు.

- భారతదేశం నందు ఫ్రెంచ్‌వారి యొక్క ఆధిపత్యం వందవాసి యుద్ధంతో అంతమైనది.

ఆంగ్లో - కర్ణాటక యుద్ధాలు

- ఆర్కాట్‌ను రాజధానిగా చేసుకొని కర్ణాటక రాజ్యాన్ని స్వతంత్ర్యంగా స్థాపించినది - సాదుతుల్లా ఖాన్.
- కర్ణాటక రాజ్యంలో గొప్పవాడు - దోస్తాలీ.
- కర్ణాటక రాజ్యానికి చెందిన అన్వరుద్దీన్ కాలంలో మడో ఆంగ్లో కర్ణాటక యుద్ధం జరిగినది.

I - ఆంగ్లో-కర్ణాటక యుద్ధం

- ఈ యుద్ధం యూరప్‌లో జరిగిన ఆస్ట్రియా వారసత్వ యుద్ధం కారణంగా ప్రారంభమైనది.
- మద్రాసును పరిపాలించే బ్రిటీషు గవర్నర్ బార్నెట్ బంగాళాఖాతం నందు ఫ్రెంచ్ నౌకలను ధ్వంసం చేశాడు.
- దీంతో డూప్లే మారిషష్‌లో ఉన్న బార్టినోయిన్‌ను భారత్‌కు పిలిపించి మద్రాసుపై దండయాత్ర చేసి ఆ ప్రాంతాన్ని ఆక్రమించాడు.
- బార్టినోయిన్ బ్రిటీష్‌వారి దగ్గర లంచం పుచ్చుకొని మద్రాసును బ్రిటీష్‌వారికి తిరిగి అప్పగించి మారిషష్ దేశానికి వెళ్ళాడు.
- డూప్లే కర్ణాటక రాజ్యానికి చెందిన అన్వరుద్దిన్‌ను ఆశ్రయించి ఒక ఒప్పందం(మద్రాసును అన్వరుద్దీన్ ఆదీనంలో ఉంచాలి) కుదుర్చుకుంటాడు.
- డూప్లే అన్వరుద్దీన్ సహాయంతో మద్రాసును తిరిగి ఆక్రమింస్తాడు.
- పై ఒప్పందంను డూప్లే నిరాకరించడంతో అన్వరుద్దీన్ డూప్లే పై యుద్ధాన్ని ప్రకటిస్తాడు.
- 1748వ సం॥లో అడయార్/సెయింట్ థేన్‌లోని అన్వరుద్దీన్, డూప్లే సైన్యాలకు మధ్య జరిగిన యుద్ధంలో డూప్లే సైన్యాలు విజయం సాధించారు. దీనినే అడయార్ యుద్ధం అని అంటారు.
- ఈ యుద్ధం నందు భారతీయరాజుల అసమర్థత వెల్లడైనది.
- యూరప్ నందు ఆస్ట్రియా వారసత్వ యుద్ధం ఆక్స్-లా-చాపల్ సంధితో అంతమైనది.
- ఫలితంగా భారతదేశం నందు కూడా మొదటి ఆంగ్లో కర్ణాటక యుద్ధం అంతమైనది.

II - ఆంగ్లో - కర్ణాటక యుద్ధం

- రెండవ ఆంగ్లో కర్ణాటక యుద్ధం పూర్తిగా స్వదేశీ వారసత్వ యుద్ధం కారణం చేత ప్రారంభమైనది.

కర్ణాటక

- కర్ణాటక రాజ్య స్థాపకుడు సాదుతుల్లాఖాన్.
- కర్ణాటక రాజ్యంలో గొప్పవాడైన దోస్తాలి మరణించడంతో చందా సాహెబ్ అన్వరుద్దిన్‌ల మధ్య వారసత్వ యుద్ధం ప్రారంభమైనది.
- కర్ణాటక రాజ్యం నందు చందా సహేబ్‌కు మద్ధతునిచ్చిన వారు ఫ్రెంచ్‌వారు.
- అన్వరుద్దీన్‌కు మద్ధతునిచ్చిన వారు బ్రిటీషు వారు.

హైదరాబాద్

- 1724వ సం॥లో నిజాం ఉల్‌ముల్క్ స్వతంత్ర్య హైదరాబాద్ సంస్థానాన్ని స్థాపించాడు.
- నిజాం ఉల్‌మిల్క్ మరణాంతరం హైదరాబాద్ సింహాసనం కోసం ముజాఫర్ జంగ్, నాసర్ జంగ్‌ల మధ్య వారసత్వ యుద్ధం జరిగింది.
- హైదరాబాద్ నందు జాఫర్‌జంగ్‌కు మద్దతునిచ్చిన వారు ఫ్రెంచ్‌వారు.
- నాసర్‌జంగ్‌కు మద్దతు ఇచ్చినవారు బ్రిటీష్‌వారు.
- ఫ్రెంచ్ వారిని ఆశ్రయించిన ముజాఫర్‌జంగ్, చంద్రసాహెబ్‌లు, బ్రిటీష్ వారిని ఆశ్రయించిన నాజర్‌జంగ్, అన్వరుద్దిన్‌లు అంబూరు నందు 1749వ సం॥లో యుద్ధం చేసుకున్నారు. ఈ యుద్ధాన్ని అంబూరు యుద్ధం అని పిలుస్తారు.
- అంబూరు యుద్ధంలో ఫ్రెంచ్‌వారు విజయం సాధించారు.

కర్ణాటక

- అంబూర్ యుద్ధం నందు అన్వరుద్దీన్ మరణించడంతో కర్ణాటక నవాబుగా చందాసాహెబ్ నియమించబడ్డాడు.

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

- అన్వరుద్దీన్ కుమారుడైన మహ్మద్ ఆలి తిరుచరాపల్లిలోని రాబర్ట్ క్లైవ్‌ను ఆశ్రయించాడు.
- రాబర్ట్‌క్లైవ్ కర్ణాటక రాజధాని అయిన ఆర్కాట్‌పై దండయాత్ర చేసి చందా సాహెబ్‌ను హతమార్చి మహ్మద్‌ఆలిని కర్ణాటక నవాబుగా నియమించాడు.

హైదరాబాద్

- ముజాఫర్ జంగ్ పట్టాభిషేకం చేసుకున్న తర్వాత డూప్లేకి ఉత్తర సర్కారులను రాసి ఇచ్చాడు.
- ముజాఫర్ జంగ్ పాండిచ్చేరి నుండి తిరిగి హైదరాబాద్‌కు వెళుతూ కడప జిల్లాలోని రాయచోటికి సమీపంలో గల లక్కిరెడ్డి పల్లి వద్ద కర్నూల్ నవాబు అయిన హిమ్మత్ ఖాన్ చేత హతమార్చబడ్డాడు.
- ముజాఫర్ జంగ్ డూప్లేకి జూఫ్‌జంగ్ అనే బిరుదునిచ్చాడు.
- ఫ్రెంచ్ అధికారి అయిన డూప్లే నాసర్‌జంగ్ సోదరుడైన సలభత్ జంగ్ హైదరాబాద్‌కు నిజాంగా నియమించాడు.
- దీనికి గాను సలాభత్ జంగ్ ఫ్రెంచ్ వారికి ఈ క్రింది ప్రాంతాలను రాసి ఇచ్చాడు.
    1. మచలీపట్నం
    2. దివిసీమ
    3. ఉత్తర సర్కార్లు

- II - ఆంగ్లో-కర్ణాటక యుద్ధం యొక్క తొలి దశలో ఫ్రెంచ్‌వారు విజయం సాధించినప్పటికి మలిదశలో బ్రిటీషు వారు విజయం సాధించారు.
- దీంతో హైదరాబాద్ నిజాం అయిన సులాభత్ జంగ్ బ్రిటీషు వారికి మద్ధతును ఇస్తూ ఫ్రెంచ్‌వారికి రాసిఇచ్చిన ప్రాంతాలను బ్రిటీషు వారికి కూడా రాసి ఇచ్చాడు.
- డూప్లే అపజయాలను గుర్తించి ఫ్రెంచ్ గవర్నమెంట్ డూప్లే స్థానంలో గొడెన్‌హ్యూను నియమించింది.
- ఫ్రెంచ్ అధికారైన గొడెన్‌హ్యూ బ్రిటీష్ వారితో పాండిచ్చేరి సంధిని కుదుర్చుకోవడంతో రెండో ఆంగ్లో కర్ణాటక యుద్ధం జరిగింది.

మొడవ ఆంగ్లో - కర్ణాటక యుద్ధం-

- మూడవ ఆంగ్లో - కర్ణాటక యుద్ధం నందు బ్రిటీషు వారికి, ఫ్రెంచ్‌వారికి మధ్య జరిగిన సప్త వర్ష సంగ్రామం కారణంగా ప్రారంభమైనది.
- ఫ్రెంచ్ అధికారి అయిన గొడెన్‌హ్యూ హైదరాబాద్ నుండి బుస్సీను పిలిపించి బుస్సీ సహకారంతో మద్రాసు, కడలూరు(బ్రిటీష్ స్థావరాలు) ఆక్రమించాడు.
- మూడవ ఆంగ్లో-కర్ణాటక యుద్ధంలో భాగంగా ఆంధ్రదేశం నందు ఈ క్రింది యుద్ధాలు జరిగాయి.

1. 1756 - తుమ్మపాళెం యుద్ధం
2. 1756 - చారుమహల్వ్ యుద్ధం
3. 1757 - బొబ్బిలి యుద్ధం
4. 1758 - చందుర్తి యుద్ధం
5. 1759 - కొండూరు యుద్ధం
   (1759-బంగాళఖాతంలో బ్రిటీషు, ఫ్రెంచ్ మధ్య జరిగిన యుద్ధం)
6. 1759 - మచిలీపట్నం ఆక్రమణ
7. 1760 - వందవాసీ యుద్ధం(తమిళనాడు)
8. 1763 - ప్యారిస్ సంధి (సప్త వర్ష సంధి)

- 1758వ సం॥లో తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో జరిగిన చందుర్తి యుద్ధంలో ఫ్రెంచ్ వారి యొక్క ఆదిపత్యం ఆంధ్ర దేశం నందు అంతమైనది.
- 1760వ సం॥లో తమిళనాడు రాష్ట్రంలోని వందవాసి యుద్ధం నందు జరిగిన యుద్ధంలో ఫ్రెంచ్ వారి యొక్క ఆదిపత్యం భారతదేశం నందు అంతమైనది.
- యూరప్‌లో జరిగిన సప్త వర్ష సంగ్రామం ప్యారిస్ సంధితో అంతమైనది.
- భారతదేశం నందు కూడా మూడవ ఆంగ్లో కర్ణాటక యుద్ధం ప్యారిస్ సంధితో అంతమైనది.

అంగ్లో - మరాఠ యుద్ధం

I - ఆంగ్లో మరాఠ యుద్ధం (1775 - 1782)

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

- మరాఠ రాజ్యాన్ని పరిపాలించే మాదవరావ్ మరణాంతరం నారాయణ రావ్ రాజ్యానికి వచ్చాడు.
- నారాయణ రావును హతమార్చి మరాఠ సంహాసనాన్ని అధిష్టించినది రఘునాథ రావు బోంస్లే (RRB- రగోభ)
- నారాయణరావు కుమారుడైన రెండవ మాధవరావు లేదా మహారాజ సింధియా నానాపడ్నావిస్ సహకారంతో రఘునాధరావు బోన్లేను ఒడించాడు.
- ఒడిపోయిన రఘునాథరావు బోన్లే బొంబాయి బ్రిటీష్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీతో సూరత్ ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నాడు.
- బొంబాయి బ్రిటీష్ ఈస్ట్ ఇండియా కంపెనీ రగోభతో కుదుర్చుకున్న సూరత్ ఒప్పంద పత్రాన్ని వారెన్ హెస్టింగ్‌కు పంపగా వారెన్ హెస్టింగ్ దీనిని తిరస్కరించాడు.
- వారెన్ హెస్టింగ్ నానాపడ్నావిస్‌తో పురందర్ ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నాడు.
- బొంబాయిలో బ్రిటీషు వారు సూరత్ ఒప్పంద పత్రాన్ని బ్రిటన్‌కు పంపగా బ్రిటన్ గవర్నమెంట్ యుద్ధానికి అనుమతినిచ్చినది.
- బొంబాయిలోని బ్రిటీషువారు, రఘునాధరావు బోన్లేలు నానావడ్నావిన్ కూటమితో తెలగాయ్ యుద్ధం నందు ఒడించబడ్డారు.
- ఓడిపోయిన బొంబాయికి చెందిన బ్రిటీషువారు నానాపడ్నావిస్‌తో వడగాం ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నారు.
- కాని వారెన్ హెస్టింగ్ వడగామ్ ఒప్పందాన్ని తిరస్కరించాడు.
- వారెన్ హెస్టింగ్ జనరల్ గోదార్డ్ అనే వ్యక్తిని మరాఠుల పైకి పంపగా మరాఠులు బ్రిటీషు వారిచే ఓడించబడి వారితో సాల్బామ్ ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నాడు.
- సాల్బామ్ ఒప్పందంతో మొదటి ఆంగ్లో మరాఠ యుద్ధం అంతమైనది.

II - ఆంగ్లో మరాఠ యుద్ధం

- II-ఆంగ్లో మరాఠ యుద్ధం జరిగినప్పుడు బెంగాల్ గవర్నర్ జనరల్ వెలస్లీ.
- మరాఠ రాజ్యానికి చెందిన మొట్టమొదటి పీష్వా ఐన బాలాజీ విశ్వనాధన్ మరాఠ సమ్మేళనము లేదా Marata Confideracy ని ఏర్పాటు చేశాడు.
    1. పూనే - పీశ్వాస్
    2. నాగపూర్ - బొంస్లేలు
    3. గ్లావియర్ - సింధియాలు
    4. బరోడ - గైక్వాడ్స్
    5. ఇండోర్ - హెూల్‌కర్స్
- హెూల్‌కర్లలో ముఖ్యమైన హెూల్‌కర్ జశ్వంతరావు హెూల్‌కర్ పూణెను పరిపాలించే రెండవ భాజీరావును ఓడించాడు.

ఓడిపోయిన రెండవ భాజీరావు అప్పటి బెంగాల్ గవర్నర్ జనరల్ అయిన వెలస్లీతో బస్సైన్ ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నాడు.

వెలస్లీ మరాఠ సమ్మేళనంపై దండయాత్ర చేయుటకు ఆథర్ వెలస్లీ, జనరల్ లేక్‌లను నియమించాడు.

ఆథర్ వెలస్లీ నాగపూర్‌ను పరిపాలించే బోంస్లేలను ఓడించి వారితో డియోగాం ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నాడు.

డియోగాం ఒప్పందంలో భాగంగా బోంస్లేలు బ్రిటీష్ వారికి ఈ క్రింది ప్రాంతాలను రాసి ఇచ్చారు.

1. కటక్
2. బాలసోర్
3. వార్ధానదికి పశ్చిమ భాగం

- జనరల్ లేక్ సింధియాలపై దండయాత్ర చేసి వారిని ఓడించి వారితో సుర్జీ అర్జనగాం ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నాడు.
- సుర్జీ అర్జనగాం ఒప్పందంలో భాగంగా సింధియాలు బ్రిటీషు వారికి ఈ క్రింది ప్రాంతాలను రాసి ఇచ్చారు.
    1. జయపూర్
    2. జోద్‌పూర్
    3. గోహద్ పోర్ట్
- వెలస్లీ సైన్యం జశ్వంత్‌రావ్ హెూల్‌కర్‌పై యుద్ధాన్ని ప్రకటించగా జశ్వంత్ రావ్ హెూల్‌కర్ భరత్‌పూర్ జాట్ల సహకారంతో బ్రిటీషు వారిని ఓడించాడు.
- ఓడిపాయిన బ్రిటీష్ వారు జశ్వంతరావ్ హెూల్‌కర్ తో రాఖ్‌గాట్ ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నాడు.
- రాజ్‌గాట్ ఒప్పందంతో రెండవ ఆంగ్లో మరాఠ యుద్ధం అంతమైనది.

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

II - ఆంగ్లో - మరాఠ యుద్ధం (1817 - 1818)

- మూడవ ఆంగ్లో - మరాఠ యుద్ధం జరుగునపుడు బెంగాల్ గవర్నర్ జనరల్ మార్క్వెస్ ఆఫ్ హాస్టింగ్స్.
- రెండవ బాజీరావు బస్సెన్ ఒప్పందాన్ని తిరస్కరిస్తూ పూణెలోని బ్రిటీషు స్థావరాలపై యుద్ధాన్ని ప్రకటించాడు.
- మార్క్వెస్ ఆఫ్ హాస్టింగ్స్ రెండవ బాజీరావును అణిచివేయడం కోసం జనరల్ మాల్కోన్ అను బ్రిటీషు అధికారిని నియమించాడు.
- ఇతని సైన్యం రెండవ బాజీరావును ఓడించి మాండసోర్ ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నాడు.
- దీంతో మూడవ ఆంగ్లో మరాఠ యుద్ధం అంతమైనది.

భరత్‌పూర్

- ఔరంగజేబు కాలంలో జాట్లు గోకుల్‌దాస్ నాయకత్వంలో అతనికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేశారు.
- ఔరంగజేబు మరణానంతరం(1707) జాట్లు బుడామన్, బడన్‌సింగ్ నాయకత్వంలో స్వతంత్ర భరత్‌పూర్ సామ్రాజ్యం స్థాపించబడినది.
- భరత్‌పూర్ సామ్రాజ్యం నందు ప్లేటో ఆఫ్ జాట్స్(జాట్లలో ప్లేట్ అంతటివాడు)గా పేరుగాంచినది సూరజ్‌మల్.

హైదరాబాద్

- 1724వ సం॥లో నిజాం-ఉల్-ముల్క్ స్వతంత్ర హైదరాబాద్ రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు.
- నిజాం-ఉల్-మఖ్ యొక్క ఇతర పేర్లు
    1. ఆసఫ్‌జాహీ
    2. మీర్‌కమ్రుద్దీన్
    3. చిన్‌కులిచ్‌ఖాన్.
- 1798వ సం॥లో వెలస్లీ సైన్య సహకర ఒప్పందాన్ని ప్రవేశ పెట్టాడు.
- వెలస్లీ ప్రవేశపెట్టిన సైన్య సహకార ఒప్పందమునకు ఒప్పుకున్న మొట్టమొదటి రాజ్యం హైదరాబాద్, మొట్టమొదటి నిజాం నిజాం ఆలీఖాన్.
- హైదరాబాద్ రాజ్యాన్ని పరిపాలించిన చివరి నిజాం మీర్ ఉ స్మాన్ ఆలీఖాన్.

తిరువాన్కూర్

- స్వతంత్ర తిరువాన్కూర్ రాజ్య స్థాపకుడు - రాజామార్తాండ వర్మ.
- తిరువాన్కూర్ రాజ్యం నందు తొలి గొప్పవాడు స్వాతీ తిరునాల్.
- స్వాతీ తిరునాల్‌ని సంస్కృత భాషలో తొలి వాగ్గేయ కారకుడిగా పిలుస్తారు.
- ఈ రాజ్యంలో చివరివాడు, గొప్పవాడు రాజరవివర్మ.
- రాజా రవివర్మను ఆధునిక భారతదేశ చిత్ర కళకు పితామహుడిగా పేర్కొంటారు.
- రాజా రవి వర్మ వేసిన చిత్రాలన్నింటిలో అత్యంత అంతమైన చిత్రం వెన్నెలలో నది ఒడ్డున కూర్చున్న స్త్రీ చిత్రం.

బెంగాల్ ఆక్రమణ

ముర్షిద్‌కులీ ఖాన్

- ఇతడు ముర్షీదాబాద్ అను పట్టణాన్ని నిర్మించాడు.
- ఇతడు ముర్షీదాబాద్‌ను రాజధానిగా చేసుకొని స్వతంత్ర బెంగాల్ రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు.
- ఇతడు వ్యవసాయానికి ప్రాధాన్యతనిస్తూ హిజ్రా అను భూస్వామ్య పద్ధతిని ప్రవేశపెట్టాడు.
- ఇతడు ఆస్థానంలోని ఆలీవర్ధీఖాన్ అతని వారసులను హతమార్చి సింహాసనానికి వచ్చాడు.

ఆలీవర్ధీఖాన్

- ఇతడు బెంగాల్ నందు వర్తక వాణిజ్యాలకు అధిక ప్రాధాన్యమిస్తూ బెంగాల్‌ను అత్యంత ధనవంతమైన రాజ్యంగా మార్చాడు.
- 1756వ సం॥లో అలీవర్ధీఖాన్ మరణించడంతో అతని మనవుడైన సిరాయుద్దౌలా సింహాసనాన్ని అదిష్ఠించాడు.

సిరాజుద్దౌలా

- ఇతని పరిపాలనా కాలంలో దక్షిణ భారతదేశం నందు ప్రముఖ యుద్ధం మూడవ ఆంగ్లో - కర్ణాటక యుద్ధం జరిగినది.
- ఇతను రాజ్యానికి వచ్చే సమయం నాటికి కలకత్తాలోని బ్రిటీష్ వారు, చంద్రనాగూర్‌లోని ఫ్రెంచ్ వారు తమ స్థావరాల చుట్టూ

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

కోటగోడల నిర్మాణాన్ని చేపట్టారు.

- కోటల నిర్మాణం గురించి బెంగాల్ నవాబైన సిరాజుద్దౌలాకు తెలియడంతో కోటల నిర్మాణాన్ని ఆపివేయవలసిందిగా కలకత్తాలోని బ్రిటీషువారికి, చంద్రనాగుర్‌లో ఫ్రెంచ్ వారికి ఆజ్ఞాలను జారీ చేశాడు.
- సిరాజుద్దౌలా ఆజ్ఞలను చంద్రనాగూర్‌లోని ఫ్రెంచ్ వారు అంగీకరించగా కల్‌కత్తాలోని బ్రిటీషు వారు తిరస్కరింవరు.
- దీనికి కోపాత్రుడైన సిరాజుద్దౌలా కలకత్తాలోని కాసీం బజార్‌పై దండయాత్ర చేసి 150 మంది ఆంగ్లేయులను చీకటి గదిలో బంధించాడు.
- సిరాజుద్దౌలా నుండి తప్పించుకున్న ఆంగ్లేయులు బంగాళఖాతంలోని ఫాల్టా దీవులకు పారిపోయారు.
- ఈ విషయం తెలిసిన మద్రాసులోని బ్రిటీషు ఆధికారి రాబర్ట్ క్లైవ్ ఫాల్టా దీవులకు వెళ్ళి అక్కడ గల ఇంగ్లీషు వారిని తిరిగి కలకత్తాకు తీసుకువచ్చాడు.
- రాబర్ట్ క్లైవ్ బెంగాల్‌ను చేరుకొని కలకత్తాలోని చీకటి గది తలుపులను తెరవగా 150 మందిలో 21 మంది మాత్రమే బ్రతికారు.
- 21 మందిలోని హవెల్ అనే వ్యక్తి చీకటి గది ఉదాంతంను గురించి రాబర్ట్ క్లైవ్‌కు విన్నవించాడు.
- రాబర్ట్‌క్లైవ్ సిరాజుద్దౌలాత్ అలీనగర్‌తో సంధిని కుదుర్చుకున్నాడు.

సిరాజుద్దౌలాపై కుట్రదారులు-

- సిరాజుద్దౌలా సర్వసైన్యాధక్షుడు మీర్‌జాఫర్(మీర్‌భక్షీ).
- మీర్‌జాఫర్ కుమారుడు మీరాన్.
- సిరాజుద్దౌలా యొక్క మధ్యవర్తి, వ్యాపారి అమీన్ చంద్.
- కలకత్తా ఇన్‌చార్జ్-మీర్‌కాసీం(బెంగాల్ రాష్ట్రంలో అత్యంత ధనవంతుడు జగత్‌సేట్).
- సిరాజుదౌద్దలా సైనిక అధికారి రాయ్‌దుర్గబ్, కాదింఖాన్.
- 1757 జూన్ 21వ తేదిన పశ్చిమ బెంగాల్ రాష్ట్రంలోని ప్లాసీ అను గ్రామం నందు సిరాజుద్దౌలా సైన్యాలకు, రాబర్ట్‌క్లైవ్ సైన్యాలకు మధ్య యుద్ధం జరిగింది. దీనిని ప్లాసీ యుద్ధం అంటారు. ఈ యుద్ధం నందు రాబర్ట్ క్లైవ్ విజయం సాధించాడు.
- ప్లాసీ యుద్ధం నందు సిరాజుద్దౌలా సైనికుడైన మీర్‌మదన్, మోహన్‌లాల్‌లు విరోచితంగా పోరాడి మరణించారు.
- మీర్‌జాఫర్ కుమారుడైన మీరాన్, సిరాజుద్ధౌలాను ఉరితీయడంతో ప్లాసీ యుద్ధం అంతమైనది.
- సిరాజుద్దౌలా మరణాంతరం రాబర్ట్ క్లైవ్ చేత బెంగాల్ నవాబుగా నియమించబడినది - మీర్‌జాఫర్.

మీర్‌జాఫర్

- మీర్‌జాఫర్ రాజ్యానికి రాగానే 3 కోట్ల ధనమును, 24 పరగణాలపై జమిందారీ హక్కులను బ్రిటీషు వారికి రాసిచ్చాడు.
- ఇతడు ఖజానాలోని ధనాన్ని దుర్వినియోగం చేయడం వలన బ్రిటీషు వారు ఇతనిని తొలగించి ఇతని అల్లుడైన మీర్‌ఖాసీంను నవాబుగా నియమించాడు.

మీర్‌ఖాసీం

- మీర్‌జాఫర్ తర్వాత బెంగాల్ నవాబుగా బ్రిటీషు వారి సహకారంతో నియమించబడినది - మీర్‌ఖాసీం.
- ఇతడు బెంగాల్ రాష్ట్రం నందు అత్యంత సమర్ధవంతమైన పాలకుడు.
- ఇతడు చెపోక చెక్కల(వక్కలు) వ్యాపారంలో బ్రిటీషు వారికి 50% వాటా రాసిచ్చాడు.
- ఇతడు రాజధానిని ముర్షీదాబాద్ నుండి మాంగీర్‌కు మార్చాడు.
- ఇతడు దస్తఖ్‌లను దుర్వినియోగం చేశాడని పన్నులను మినహాయింపును ఇచ్చాడు అనే కారణం చేత బ్రిటీషు వారు ఇతనిని తొలగించారు.
- మీర్‌ఖాసీం అవధ్ నవాబైన సియాజుద్దౌలా, కడపటి మొగల్ చక్రవర్తి అయిన షా ఆలం - II లతో కలిసి స్వదేశీ కూటమీగా ఏర్పడి బ్రిటీషు వారిని ఎదుర్కోవాలని నిర్ణయించారు.
- కానీ సిరాజుద్దౌల, షా ఆలం-IIలు కలిచి మీర్‌ఖాసీంను బంధించి బాక్సర్ యుద్ధంలో పాల్గొన్నారు.
- 1764వ సం॥లో సిరాజుద్దౌలా, షాఆలం -II సైన్యాలకు, హెక్టర్ ముస్రో సైన్యాలకు బీహార్ రాష్ట్రంలోని బక్సార్ అనే ప్రాంతం నందు జరిగింది. దీనినే బక్సార్ యుద్ధం అని అంటారు.
- బక్సార్ యుద్ధం నందు హెక్టర్ ముస్రో సైన్యం చేతిలో సియాజుద్దౌలా, షా ఆలం -II సైన్యాలు ఓడించబడ్డాయి
- హెక్టర్ ముస్రో తర్వాత రాబర్ట్ క్లైవ్ తిరిగి భారతదేశానికి వచ్చాడు.
- 1765వ సం॥లో రాబర్ట్ క్లైవ్ తిరిగి షియాజుద్దౌల, షా ఆలం -II లతో అలహాబాద్ సంధిని కుదుర్చుకున్నాడు.
- ఇతడు బ్రిటీషు వారికి ఈ క్రింది ప్రాంతాలను రాచి ఇచ్చాడు.
- మీర్‌ఖాసీం తర్వాత మీర్‌జాఫర్ తిరిగి బెంగాల్ నవాబుగా నియమించబడ్డాడు.
- 1765వ సం॥లో రాబర్ట్‌క్లైవ్ బెంగాల్ నందు ద్వంద్వ ప్రభుత్వాట్న ప్రవేశపెట్టాడు.

మీర్‌జాఫర్

- బెంగాల్ రాజ్యం నందు నిజాయతీ హక్కులను పొందిన మొట్టమొదటి బెంగాల్ నవాబు - మీర్‌జాఫర్.
- ద్వంద్వ ప్రభుత్వంలో భాగంగా రెవెన్యూలు వసూలు చేసే

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

హక్కులైన దివానీ హక్కులు EIC ఆధీనంలో ఉండేవి.

- ద్వంద్వ ప్రభుత్వంలో భాగంగా బెంగాల్ నవాబు డిప్యూటి సుబేదార్‌గా పని చేసినది రేజాఖాన్.
- చిట్టచివరిగా పరిపాలిచినది నందకుమార్.

గమనిక

1. 1772వ సం॥లో ఎవారెన్‌హెస్టింగ్ బెంగాల్ నందు ద్వంద్వ ప్రభుత్వాన్ని రద్దు చేస్తూ బెంగాల్‌ను EIC ప్రత్యక్షపాలన క్రిందికి తీసుకువచ్చారు.
2. 1773వ సం॥లో రెగ్యూలేటింగ్ యాక్ట్ ప్రకారం బెంగాల్ చిట్టచివరి గవర్నరు అయిన వారెన్ హెస్టింగ్స్ బెంగాల్‌కు మొట్టమొదటి గవర్నర్ జనరల్‌గా నియమించబడ్డాడు.
3. 1772వ సం॥లో వారెన్ హెస్టింగ్స్ కలెక్టర్ వ్యవస్థను ప్రవేశపెట్టాడు.

ఆంగ్లో మైసూర్ ఆక్రమణ

- మైసూర్ సామ్రాజ్యాన్ని తొలి దశలో వడయార్లు పరిపాలించారు.
- స్వతంత్ర్య సామ్రాజ్య స్థాపకుడు చిలక కృష్ణ రాజ వడయార్/ చిక్క దేవ వడయార్.
- చిలక కృష్ణరాజ వడయార్‌కు రాజుల పనిచేసింనది
    1. నంద్యరాజ్
    2. దేవరాజ్
- చిలక కృష్ణ వడయార్ ప్రధాన మంత్రిగా పనిచేసినది దైవపూర్ణయ్య.
- మైసూర్ రాజ్యంలోని సరిహద్దు ప్రాంతమైన దిండిగల్ నందు హైదర్ ఆలీ జన్మించాడు.
- హైదర్ ఆలీ చిలక కృష్ణరాజ వడయార్ సైన్యం నందు సైనికుడుగా తన జీవితాన్ని ప్రారంభించాడు.
- హైదర్ ఆలీ చిలక కృష్ణరాజ వడయార్ సైన్యం నందు సైనికుడుగా తన జీవితాన్ని ప్రారంభించాడు.
- హైదర్ ఆలీ మైసూర్ నందు అంచెలంచెలుగా ఎదుగుతూ మైసూర్‌కు తూర్పు ప్రాంతమైన దిండిగల్‌కు ఫౌజ్‌దార్‌గా నియమించబడ్డాడు.
- 1755వ సం॥లో దిండిగల్ నందు ఫ్రెంచ్ వారి సహకారంతో హైదర్ ఆలీ ఆధునిక ఆయుధ కర్మాగారాన్ని ఏర్పాటు చేశారు.
- మైసూర్ రాజ్యంపై జరుగుతున్న మరాఠ దాడులను తిప్పికొట్టినందుకు వడయార్ హైదర్ ఆలీని సర్వ సన్యాధిపతిగా నియమించాడు.
- హైదర్ ఆలీ ఫతేజంగ్ అనే బిరుదును పొందాడు. ఇతడు రాజ్యానికి రాగానే మైసూర్ రాజ్యాన్ని అన్ని వైపుల విస్తరింపజేశాడు.
- మైసూర్ రాజ్యంతో బ్రిటీషు వారు నాలుగు యుద్ధాలలో పాల్గొంటారు.

I - **ఆంగ్లో మైసూర్ యుద్ధం**

- మొదటి ఆంగ్లో మైసూర్ యుద్ధం జరుగు సమయంలో బ్రిటీషు గవర్నర్ వెరెల్స్.
- హైదర్ ఆలీ తన రాజ్యాన్ని అన్ని వైపుల విస్తరించడంతో మరాఠులు, హైదరాబాద్ నిజాంలు, బ్రిటీషువారు ఈర్ష్యా అనే కారణం చేత ప్రారంభించాడు.
- మొదటి మైసూర్ యుద్ధం ఈర్ష్యా అనే కారణం చేత ప్రారంభమైనది.
- హైదర్ ఆలీ తొలి దశలో బ్రిటీషు వారి చేత ఓడించబడడంతో తన సైన్యాన్ని పునర్వ్యవస్థ పరుచుకున్నారు.
- హైదర్ ఆలీ మద్రాసుపై దండయాత్ర చేసి ఆంగ్లేయులను ఓడించాడు.
- 1769వ సం॥లో హైదర్ ఆలీ మద్రాసుపై దాడి చేసినపుడు చెంగమ యుద్ధం నందు బ్రిటీషు వారిని ఓడించాడు.
- 1769వ సం॥లో హైదర్ ఆలీ బ్రిటీషు వారితో మద్రాసు సంధి కుదుర్చుకోవడంతో ఈ యుద్ధం అంతమైనది.

II - **ఆంగ్లో మైసూర్ యుద్ధం**

- II - ఆంగ్లో మైసూర్ యుద్ధం జరుగునపుడు బెంగాల్ గవర్నర్ జనరల్ వారెన్ హెస్టింగ్.
- 1770 దశకంలో అమెరికా దేశం నందు జార్జ్ వాసింగ్‌టన్ నాయకత్వం అమెరికా స్వతంత్ర్య పోరాటాన్ని ప్రారంభించినది.
- ఈ యుద్ధం నందు ఫ్రెంచ్ వారు జార్జ్ వాసింగ్‌టన్‌కు మద్దతు తెలపడమే కాకుండా భారతదేశంలోని ఫ్రెంచ్ స్థావరమైన మహే

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

రేవు పట్టణం ద్వారా ఆయుధాలను సరఫరా చేసేవారు.

- దీనితో బ్రిటీషువారు మహే రేవు పట్టణంపై దాడి చేయాలని నిర్ణయించారు.
- మహే రేవు పట్టణం మైసూర్ రాజ్యం యొక్క సరిహద్దు ప్రాంతంలో ఉండటం వల్ల మైసూర్ రాజ్యంలోనికి బ్రిటీషువారు ప్రవేశించకూడదని హైదర్ ఆలీ వారికి హెచ్చరికలు జారిచేశాడు.
- బ్రిటీషు వారు హైదర్ ఆలీ హెచ్చరికలను ఉల్లంఘిస్తూ మహే రేవు పట్టణంపై దాడిచేశాడు.
- బ్రిటీషు వారు హైదర్ ఆలీ హెచ్చరికలను ఉల్లంఘిస్తూ మహే రేవు పట్టణంపై దాడి చేశారు.
- 1781వ సం॥లో పోర్చునోవా యుద్ధం నందు బ్రిటీషు జనరల్ అయిన ఇర్‌కూట్ హైదర్ ఆలీని ఓడించాడు. ఈ యుద్ధం యొక్క తొలి దశలో జరిగిన యుద్ధం హైదర్ ఆలీ విజయం సాధించాడు.
- 1782వ సం॥లో హైదర్ ఆలీ చిత్తూరు జిల్లాలోని నరసింగాయ పట్టణం వద్ద క్యాన్సర్ వ్యాధితో మరణించాడు.
- హైదర్ ఆలీ మరణాంతరం అతని కుమారుడైన టిప్పు సుల్తాన్ ఈ యుద్ధాన్ని కొనసాగించాడు.
- 1784వ సం॥లో టిప్పు సుల్తాన్ బ్రిటీషు వారితో మంగళూరు సంధిని కుదుర్చుకున్నాడు. దీంతో ఈ యుద్ధం అంతమైనది.

III - **ఆంగ్లో మైసూర్ యుద్ధం**

- III - ఆంగ్లో మైసూర్ యుద్ధం జరుగు సమయంలో బెంగాల్ గవర్నర్ జనరల్ - కారెన్ వాలిస్.
- 1790వ సం॥లో టిప్పు సుల్తాన్ ట్రావెన్‌కోర్‌పై దాడి చేశాడు.
- ట్రావెన్‌కోర్ సంస్థానం యొక్క సార్వభౌమత్వమునకు బ్రిటీషువారు రక్షణ కల్పించేవారు.
- టిప్పు సుల్తాన్ ట్రావెన్‌కోర్ పై దండయాత్ర చేయడం వలన మంగళూరు సంధి ఉల్లంఘించాడనే కారణం చూపి కారన్ వాలీస్ టిప్పు సుల్తాన్‌పై యుద్ధాన్ని ప్రకటించాడు.
- కారెన్ వాలిస్ జనరల్ మెడో నాయకత్వంలో బ్రిటీషు సైన్యాన్ని టిప్పు సుల్తాన్‌పై పంపాడు.
- జనరల్ మెండో నాయకత్వంలోని బ్రిటీషు సైన్యం టిప్పు సుల్తాన్‌ని ఓడించి అతనితో శ్రీరంగ పట్టణం సంధిని కుదుర్చుకున్నాడు.
- ఈ శ్రీరంగ పట్టణం సంధితో భాగంగా టిప్పు సుల్తాన్ తన రాజ్యంలోని సగం భాగన్ని బ్రిటీషు వారికి ఇవ్వాలి.
- శ్రీరంగ పట్టణం సంధిలో భాగంగా టిప్పు సుల్తాన్ మూడు కోట్ల ధనాన్ని తన ఇద్దరు కుమారులను బ్రిటీషు వారికి అప్పగించాలి.
- 1792వ జరిగిన శ్రీరంగ పట్టణం సంధి మూడవ ఆంగ్లో మైసూర్ యుద్ధం అంతమైనది.

నాల్గవ ఆంగ్లో మైసూర్ యుద్ధం-

- 1798వ సం॥లో వెలస్లీ సైన్య సహకార పద్ధతి (Subsidiary alliance)ని ప్రవేశపెట్టాడు.
- 1798వ సం॥లో వెలస్లీ ప్రవేశపెట్టిన సైన్య సహకార పద్ధతికి ఒప్పందానికి టిప్పు సుల్తాన్ ఒప్పుకోకపోవడం వల్ల ఈ యుద్ధం ప్రారంభమైనది.
- లార్డ్ వెలస్లీ జనరల్ సౌర్ట్ నాయకత్వంలో బ్రిటీషు సైన్యం టిప్పు సుల్తాన్‌పై దండయాత్ర చేసి హతమార్చినది.
- 1799 మే 4వ తేదిన టిప్పు సుల్తాన్ శ్రీరంగం పట్టణం నందు మరణించాడు.
- ఇతని మరణాంతరం అతని సమాధి శ్రీరంగం పట్టణం నందు నిర్మించబడినది.
- టిప్పు మరణాంతరం అతని ఖడ్గం బ్రిటీషువారు బ్రిటన్‌కు తరలించబడ్డారు.
- మైసూర్ రాజ్యం నందు బ్రిటీషు రెసిడెన్స్‌లో అధికారిగా పనిచేసినది - బ్యూరీక్లోజ్.
- 1832వ సం॥లో విలియమ్ బెంటింగ్ మైసూర్‌ను ఆక్రమించాడు.
- టిప్పు సుల్తాన్ మరణాంతరం III - కృష్ణరాజు అను 5 సం॥ బాలున్ని బ్రిటీషు వారు సింహాసనంపై కుర్చోబెట్టారు.
- IX - చామరాజు తర్వాత మైసూరును పరిపాలించినది IV - కృష్ణరాజు. ఇతనికి ప్రధానమంత్రిగా పనిచేసినది మోక్షగుండం విశ్వేశ్వరయ్య.
- 1947 సం॥లో భారతదేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తర్వాత అప్పటి మైసూరు పాలకుడైన చామరాజు భారత్ యునియన్ నందు విలీనం చేశాడు.

టిప్పు సుల్తాన్

- ఇతడు మొట్టమొదటి జాతీయవాది.
- ఇతని బిరుదు మైసూర్ పులి.
- ఇతని రాజ లాంఛనం పులి.
- ఇతడు ముస్లింలలో బహుభార్యత్వంను నిషేధించాడు.
- ఇతడు నూతన క్యాలెండర్లను, నాణెలను ప్రవేశపెట్టాడు.
- ఇతడు ఆధునిక Missile Technology అభివృద్ధి చేయుటకు

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

ప్రయత్నించాడు.

- ఇతడు ఖచ్చితమైన తూనీకలు, కొలతలను ప్రవేశపెట్టాడు.
- ఇతడు స్వేచ్ఛకు గుర్తుగా శ్రీరంగ పట్టణం నందు స్వేచ్ఛా వృక్షాన్ని నాటించాడు.
- ఇతడు మైసూర్‌లో శ్రీరంగ దేవాలయాన్ని నిర్మించాడు.
- ఇతడు శృంగేరి పీటం నందు గల శారదా దేవి ఆలయాన్ని నిర్మించాడు.
- ఇతడు బ్రిటీషు వారిని భారతదేశం నుండి తరిమి వేయుటకు ఫ్రాన్స్, ఈజిప్ట్, అరేబియా, ఆఫ్ఘనిస్థాన్ దేశాలకు రాయబారులను పంపాడు.
- ఇతడు ఫ్రాన్స్‌లోని జాకోబిన్ క్లబ్ నందు సభ్యుడిగా పనిచేశాడు.

అవద్ ఆక్రమణ

- అవధ్ రాజ్య స్థాపకుడు సాదత్ ఆలీ.
- అవధ్ రాజ్యంలో చివరివాడు, గొప్పవాడు వజీద్ ఆలీ షా.
- 1856వ సం॥లో వజీద్ ఆలీషా తప్పుడు పాలన చేస్తున్నాడనే కారణం చూపి (Mal Administration/Mis Governance) డల్హౌసి అవధ్ రాజ్యాన్ని బ్రిటీషు సామ్రాజ్యంలో విలీనం చేశాడు.
- అవధ్ రాజ్యం వంటలకు, వంటవాలకు ప్రసిద్ధి చెందినది.
- సింధూ ఆక్రమణ-
- సింధూ రాజ్యాన్ని పరిపాలించే వారిని అమీర్లు/అమార్లు అంటారు.
- 1839వ సం॥లో సింధూ రాజ్యం బ్రిటీషు వారు ప్రవేశపెట్టిన సైన్య సహకార ఒప్పందానికి ఒప్పుకుంది.
- సింధూ రాజ్యాన్ని ఆక్రమించు సమయంలో అప్పటి బ్రిటీషు అధికారి ఎలెన్‌బెరో.
- 1843వ సం॥లో రష్యా భారతదేశంపై దండయాత్ర చేస్తుందనే కారణం చూపి సింధూ రాజ్యాన్ని బ్రిటీషు సామ్రాజ్యంలో విలీనం చేశాడు.

పంజాబ్ రాజ్యం

- స్వతంత్ర్య రాజ్య స్థాపకుడు మహారాజా రంజిత్ సింగ్ ఇతని బిరుదులు
    1. మహారాజా
    2. సిక్కు రాజ్య నిర్మాత
- మహారాజా రంజిత్ సింగ్‌కు ప్రధాన మంత్రిగా పనిచేసినది.
    1. దివాన్ దీనానాద్.
    2. అజీజుద్దీన్.
- మహారాజా రంజిత్ సింగ్ అమ్రిస్టార్‌లోని స్వర్ణ దేవాలయమునకు బంగారు పూతను వేయించాడు.
- ఇతడు 1799వ సం॥లో మహారాజా రంజిత్ సింగ్ లాహోర్ నగరంపై దండయాత్ర చేసి లాహోర్ నగరాన్ని తన రాజ్యానికి రాజకీయ రాజధానిగా ప్రకటించాడు.
- ఇతడు లాహోర్ నందు ఆయుధ కర్మాగారాన్ని ఏర్పాటు చేశాడు.
- 1802లో అమృతసర్‌పై దండయాత్ర చేసి అమృతసర్‌ను తన రాజ్యానికి మతపరమైన రాజధానిగా ప్రకటించాడు.
- ఇతడు ఆఫ్ఘనిస్థాన్ పై దండయాత్ర చేసి షాఘజాను ఓడించి అతని వద్ద ఉన్న కోహినూర్ వజ్రాన్ని ఆక్రమించాడు.
- 1809వ సం॥లో మహారాజా రంజిత్ సింగ్‌కి, అప్పటి బ్రిటీషు గవర్నరైన I-మింటోకి మధ్య అమృతసర్ ఒప్పందం జరిగింది.

గమనిక- ఈ ఒప్పందం ప్రకారం సట్లెజ్ నది పంజాబ్‌కు, బ్రిటీషు సామ్రాజ్యానికి మధ్య వారధిగా మారినది.

- 1831వ సం॥లో మహారాజ రంజిత్ సింగ్, విలియం బెంటింగ్‌తో సింధూనావికా ఒప్పందంను కుదుర్చుకున్నాడు. ఈ ఒప్పందం ప్రకారం సింధూ నదిపై ఆంగ్లేయులు వర్తకం చేసుకొనుటకు అవకాశం కల్పించబడినది.
- 1838వ సం॥లో మహారాజ రంజిత్ సింగ్‌కి బ్రిటీషువారికి, ఆఫ్ఘాన్ పాలకుడైన షాషుజాల మధ్య త్రైపాక్షిక ఒప్పందం జరిగినది. ఈ ఒప్పందం ప్రకారం మహారాజా రంజిత్ సింగ్ ఆఫ్ఘానిస్థాన్‌లోని షాషుజాకు జరిగిన వ్యతిరేక తిరుగుబాట్లను అణచివేశాడు.
- 1839వ సం॥లో మహారాజ రంజిత్ సింగ్ మరణించాడు.

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

- మహారాజ రంజిత్ సింగ్ మరణాంతరం పంజాబ్ రాజ్యాన్ని పరిపాలించిన పాలకులు ఖరక్, షేక్.
- 1834వ సం॥లో మహారాజ రంజిత్ సింగ్ చిన్నకుమారుడైన దిలీప్ సింగ్ రాజ్యాధికారానికి వచ్చాడు. ఇతనికి సంరక్షకురాలుగా వహించిన అతని తల్లి రాణి జిందాన్.
- పంజాబ్ ఆక్రమణలో భాగంగా మొత్తం రెండు ఆంగ్లో సిక్కు యుద్ధాలు జరిగాయి.

I - **ఆంగ్లో సిక్కు యుద్ధం**

- I - ఆంగ్లో సిక్కు యుద్ధం భాగంగా ఈ క్రింది యుద్ధాలు జరిగాయి.
    1. ఫిరోజా యుద్ధం
    2. ఆలీవారు యుద్ధం
    3. బుద్దేవాల్ యుద్ధం
    4. మడ్కీ యుద్ధం
    5. సోబ్రాన్ తుపాకుల యుద్ధం
- తుపాకుల యుద్ధం నందు కొన్ని వందల మంది సిక్కులను వధించబడడంతో సిక్కులు తమ పరాజయాన్ని అంగీకరించారు.
- 1846వ సం॥లో సిక్కులు(దిలీప్ సింగ్) బ్రిటీషు వారితో లాహెూర్ ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నారు.
- లాహెూర్ ఒప్పందంలో భాగంగా దిలీప్ సింగ్ ఈ క్రింది వాటిని బ్రిటీషు వారికి ఇచ్చాడు.
    1. కోహినూరు వజ్రం
    2. 1.5 కోట్ల ధనం
    3. రావి, సట్లెజ్ నదుల మధ్య ప్రాంతం
    4. కాశ్మీర్
- బ్రిటీషు వారు తర్వాత కాలంలో కాశ్మీర్‌ను గులాంసింగ్‌కు 50 లక్షల రూపాయలకు అమ్మివేశారు.

II - **ఆంగ్లో సిక్కు యుద్ధం**

- ఈ యుద్ధం జరుగునపుడు బ్రిటీషు గవర్నర్ డల్హౌసి.
- పంజాబ్‌లోని లాహెూర్ ముల్తానా అనే ప్రాంతాలకు చిత్తోర్‌సింగ్, మూలరాజు బ్రిటీషు వారికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేశారు.
- చిత్తోర్ సింగ్, మూలరాజుల తిరుగుబాటులను అణచి వేయుట కోసం అప్పటి గవర్నర్ జనరల్ డల్హౌసి శ్యామ్ అంద్రోస్ అనే బ్రిటీషు అధికారిని పంజాబ్ రాజ్యంపైకి పంపాడు.
- రెండవ ఆంగ్లో సిక్కు యుద్ధంలో భాగంగా ఈ క్రింది యుద్ధాలు జరిగాయి.

    1. రాంనగర్ యుద్ధం
    2. చిలియన్‌వాలా యుద్ధం
    3. గుజరాత్ యుద్ధం
- ఈ యుద్ధంలో సిక్కులు బ్రిటీషు వారి చేత ఓడించబడటంతో బ్రిటీషు వారి ఆధీనంలోనికి వెళుతుంది.

కడపటి మొగల్స్/మలి మొగలులు

I - **బహదూర్‌షా జాఫర్**

- ఇతనిని షాలం - I అని కూడా అంటారు.
- ఇతని అసలు పేరు మాజమ్.
- ఇతడు షాలం - I అను పేరుతో రాజ్యానికి వచ్చాడు.
- ఇతడు బ్రాహ్మణులపై విధించిన జిజియా పన్నును రద్దు చేశాడు.
- ఇతడు సిక్కు మత గురువైన గురుగోవింద్ సింగ్‌కు తన ఆస్థానం నందు ఉన్నత ఉద్యోగం ఇచ్చాడు.
- ఇతడు శంబాజీ కుమారుడైన షాహుజీని జైలు నుండి విడుదల చేశాడు.
- ఇతడు తన తండ్రి చేసిన తప్పులను సరిదిద్దుకున్నాడే గాని పరిపాలను నిర్లక్ష్యం చేశాడు.

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

- కావున ఇతనిని SHA - E - BEKABAR (బుద్ధి లేని పాలకుడు) అని పిలుస్తారు.

జహందర్ షా

- ఇతని ప్రస్థానంలోనే (అలంఘీర్ - I) ఔరంగజేబు స్వదేశీ ముస్లీం సోదరుడైన సయ్యద్ సోదరులు ఉండేవారు.
- సయ్యద్ సోదరులను కింగ్ మేకర్స్‌గా పేర్కొన్నారు.
- ఇతడు తన ఆస్థానంలోని సయ్యద్ సోదరుల చేత హత్య చేయబడ్డాడు.

ఫరూక్ షియార్

- ఇతడు సయద్ సోదరుల యొక్క మద్దతుతో మొగల్ సింహాసనాన్ని అధిష్టించాడు.
- షరూక్ షియార్‌కు వ్యాధిని నయం చేసిన బ్రిటీషు డాక్టర్ హమిల్‌టన్.
- ఇందుకు గాను ఫరూక్ షియార్ EIC కి బంగారు నజరానా ప్రకటించాడు.
- ఫరూక్ షియార్ తన ఆస్థానంలోని సయ్యద్ సోదరుల చేత హతమార్చబడ్డాడు.

మహ్మద్‌షా

- ఇతడు రాజ్యానికి రాగానే సయ్యద్ సోదరులను హతమార్చాడు.
- ఇతని కాలంలో పర్షియా పాలకుడైన నాదిర్‌షా భారతదేశంపై దండయైత్ర చేసే మహ్మద్‌షాను ఓడించి మయూరి సంహీసనాన్ని పర్షియాకు తరలించాడు. ఇది ఇరాన్‌లోని తెహరిన్ మ్యూజియంలో కలదు.
- మయూర సింహాసనాన్ని చివరిగా ఉపయోగించిన కడపటి మొగల్ చక్రవర్తి మహ్మద్‌షా.
- ఇతనికి ముందున్న, మగువన్న ఇష్టం కనుక రంగీలా అని పిలుస్తారు.

అహ్మద్‌షా

- ఇతని కాలంలో ఆఫ్ఘాన్ పాలకుడైన అహ్మద్‌షా అబ్దాలీ దాడులు ప్రాపంభమైయ్యాయి.
- ఇతని ఆస్థానం నందు ఇతనికి ప్రధాన మంత్రిగా పనిచేసినది ఉల్‌ముల్క్ చేత గ్రుడ్డివాడు అయ్యాడు.

అలంఘీర్ -II

- ఇతని కాలంలో కూడా అహ్మద్‌షా అబ్దాలీ దాడులు జరిగాయి.
- ఇతని తన ప్రధాన మంత్రి అయిన ఇమాద్ ఉల్‌ముల్క్‌చే హత్య చేయబడ్డాడు.

షా ఆలం - II

- మరాఠ నాయకుడైన రఘునాధరావు బోంస్లే భారత సరిహద్దు భూ భాగంలోని అటాకా కోటను ఆక్రమించాడు.
- అటాకా కోట ఆఫ్ఘనిస్థాన్ సరిహద్దు భూ భాగంలో ఉండటం వలన అహ్మద్‌షా అబ్దాలీ భారతదేశంపై దండయాత్ర చేశాడు.
- ఇతడు తన ప్రధానమంత్రి అయిన ఇమాద్ ఉల్‌ముల్క్‌కి భయపడి అవధ్ రాజ్యంలోని సియాజుద్దౌలా ఆస్థానంలోకి చేర్చాడు.
- 1761 అహ్మద్‌షా అబ్దాలీ దండయాత్రకి వ్యతిరేకంగా షాఆలం -II పిలుపు మేరకు మరాఠులు III వ పానిపట్టు యుద్ధం నందు పాల్గొన్నారు.

గమనిక-

1. III పానిపట్టు యుద్ధం నందు మరాఠ జాతికి పెనుముప్పు సంభవించినదని భావించి యుద్ధం నుండి వెనుదిరిగింది.
    1. మహారాజా సింధియా
    2. నానాపడ్నావిస్
    3. షాఆలం - II. బ్రిటీషు వారి నుండి పించను పొందిన మొట్టమొదటి కడుపటి మొగల్ చక్రవర్తి.

అక్బర్ - II

- అక్బర్ - II కు సంబంధించిన న్యాయ సంబంధ విషయాలను చర్చించుటకు రామ్‌మోహన్ రాయ్ బ్రిటన్‌కు పంపబడ్డాడు.
- ఇతడు రామ్‌మోహన్ రాయ్‌కి రాజా అనే బిరుదునిచ్చాడు.
- రాజా రామ్ మోహన్ రాయ్ బ్రిటన్ రాష్ట్రంలోని బ్రిస్టల్ నగరం నందు శ్వాస కోస సంబంధ వ్యాధితో మరణించాడు.

బహదూర్ షా జాఫర్ - II

- ఇతడు చిట్టచివరి మొగల్ చక్రవర్తి.
- 1857 సిపాయిుల తిరుగుబాటు సమయంలో భారతదేశానికి చక్రవర్తిగా ప్రకటించబడ్డాడు.
- 1857 తిరుగుబాటు సమయంలో బ్రిటీషు వారిచే క్షమించబడి బర్మాలోని రంగున్‌కు ప్రవాసం పంపబడ్డాడు.
- ఇతని సమాధి రంగూన్ నందు కలదు.

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

19వ శతాబ్దపు సాంఘిక సంస్కరణ ఉద్యమాలు

- 19వ శతాబ్దము యొక్క ప్రారంభ దశలో భారతీయ సమాజము నందు అనేక దురాచారాలు / మూడనమ్మకాలు ఉండేవి. అవి
    1. వెట్టిచాకిరి
    2. బాల్యవివాహాలు
    3. సతీసహగమనం
    4. దేవదాసీ వ్యవస్థ
    5. భోగమేలాలు
    6. జోగినివ్యవస్థ
    7. వ్యేషవృత్తి
    8. వరకట్నం
    9. విగ్రహారాధన
- 19వ శతాబ్దం యొక్క ప్రారంభ దశలో సాంఘీక సంస్కరణ ఉద్యమాలు ప్రారంభం కావటానికి కారణం పాత్చ్యా విద్య.
- 1835వ సం॥లో విలియం బెన్టింగ్ మెకాలేమినిట్స్ ద్వారా భరాతదేశం నందు ఇంగ్లీషు భాషను ప్రవేశపెట్టారు.
- భారతదేశం నందు సాంఘిక సంస్కరణ ఉద్యమాలను ప్రారంభించిన మొదటి వ్యక్తి రాజా రామ్మోహన్ రాయ్
- ఆంధ్రదేశం నందు సాంఘిక సంస్కరణ ఉద్యమాలను ప్రారంభించినది కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు.

బ్రహ్మసమాజం

- బ్రహ్మసమాజ శ్థాపకుడైన రాజా రామ్మోహన్ రాయ్ బెంగాల్‌లోని అనురాధపురం నందు జన్మించాడు.
- రాజా రామ్మోహన్ రాయ్ తండ్రి రామాకాంత్ రాయ్.
- ఇతడు పారశిక, అరబిక్, ఉర్దూ, ఇంగ్లీషు, సంస్కృతం వంటి 12 భాషల కంటే ఎక్కువ భాషలలో అత్యంత ప్రావీన్యం కలవాడు.
- ఇతడు ఈ క్రింది దురాచారాలకు వ్యతిరేకంగా పోరాటం చేశాడు.
    1. బాల్యవివాహలను ఖండించాడు.
    2. విగ్రహారాధన ఖండించాడు.
    3. సతీసహగమనాన్ని నిషేధించాడు.
- రాజా రామ్మోహన్ రాయ్ భారతీయ సమాజం నందు ఈ క్రింది వాటిని ప్రోత్సహించాడు.
    1. మహిళలలో విద్యలను ప్రోత్సహించాడు.
    2. ఆంగ్ల విద్యను ప్రోత్సహించాడు.
    3. పాలనలలో మహిళలను ప్రోత్సహించాడు.
- భారతదేశం నుండి బ్రిటన్‌కు వెళ్ళిన మొట్టమొదటి భారతీయుడు.
- 1815వ సం॥లో బెంగాల్ నందు ఆత్మీయసభను ఏర్పాటు చేశాడు.
- ఇతడు ఆత్మీయసభ ద్వారా ఈ క్రింది కరపత్రికలను ప్రచురించి తన రాజకీయ భావాజాలాన్ని ప్రజలలోనికి తీసుకుని వెళ్ళాడు.
    1. ప్రిసెప్ట్ ఆఫ్ జేసస్.
    2. తవ్వత్ ఆల్ - హదీమ్.
    3. A Guide to Peace and Happiness
- ఇతని పత్రికా రంగానికి పితామహుడిగా పేర్కొంటారు.
- ఇతడు ప్రచురించిన పత్రికలు ఈ క్రింది పత్రికలను ప్రచురించాడు.
    1. మిరాట్ - ఆల్ - అక్బర్
       (భారతదేశంలో ప్రచురించబడిన మొట్టమొదటి పారశిక పత్రిక)
    2. జాయ్ జహనామీ
       (భారతదేశంలో ప్రచురించబడిన మొట్టమొదటి ఉర్దూ పత్రిక)
    3. సంవాద కౌముది (బెంగాల్ భాష).
    4. భంగదూత (బెంగాలీ భాషలో ప్రచురింపబడిన వారపత్రిక)
- 1817వ సం॥లో ఆంగ్ల విద్యను పెంపొందించుట కోసం అలెగ్జాండర్ డఫ్, డేవిడ్ హౌర్ సహకారంతో బెంగాల్ నందు హిందూ కళాశాలను ఏర్పాటు చేశాడు.
- 1821వ సం॥లో నెపుల్స్ తిరుగుబాటు విఫలం కావడంతో రాజా రామ్మోహన్ రాయ్ తన సమావేశంను రద్దు చేసి ఒక రోజు ఉపవాసం పాటించాడు. దీనితో సామ్రాజ్యవాదానికి వ్యతిరేకిగా పేర్కొనవచ్చు.
- 1823వ సం॥లో దక్షిణ అమెరికాలో జరిగిన స్పానిస్ తిరుగుబాటు విజయం కావడంతో ప్రజలకు విందు ఇచ్చాడు.
- 1825వ సం॥లో బెంగాల్ రాష్ట్రంలోని కలకత్తా నందు వేదాంత కళాశాలను ఏర్పాటు చేస్తూ పాశ్చాత్య భావాలను పెంపొందించుటకు ప్రయత్నించాడు.
- 1828వ సం॥లో మొట్టమొదటగా రాజా రామ్మోహన్ రాయ్ బ్రహ్మ సభ అనే పేరుతో బ్రహ్మ సమాజంను ఏర్పాటు చేశాడు.
- బ్రహ్మసమాజం తరపున రాజా రామ్మోహన్ రాయ్ ప్రచురించిన పత్రిక బ్రహ్మధర్మం.
- ఇతడు బ్రహ్మసమాజం తరపున సతీసహగమణమునకు

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

వ్యతిరేకంగా పోరాటం చేశాడు.

- ఇతడు ఏకేశ్వరోపాసనను ప్రోత్సహించుట కోసం బ్రహ్మ సమాజం నందు తరచు సమావేశాలు నిర్వహించేవాడు. కావున బ్రహ్మసమాజమును ఏక భగవానుని సమాజం అంటారు.
- వేదాలు, ఉపనిషత్తులు ఏకేశ్వరోపాసన గురించే చెప్తున్నాయని పేర్కొంటూ కొన్ని శ్లోకాలను బెంగాల్‌లోనికి అనువదించి తన వార్తా పత్రికలో ప్రచురించాడు.
- రాజా రామ్మోహన్ రాయ్‌కు గల బిరుదులు
    1. ఆధునిక భారత పితామహుడు.
    2. రాజ
    3. Pioneer of India
- అక్బర్ - II కి సంబంధించిన న్యాయ సంబంధ విషయాలను చర్చించుటకు బ్రిటన్‌కు వెళ్ళి బ్రిటన్‌లోని బ్రిస్టల్ నగరం నందు శ్వాస కోస సంబంధ వ్యాధితో మరణించాడు.
- 1892లో విలియం బెంటింగ్ సతీసహగమణ నిషేధ చట్టాన్ని ప్రవేశపెట్టాడు.
- 1892లో రాధాకాంత్ దేబో ధర్మసభను ఏర్పాటు చేశాడు(బ్రహ్మ సమాజమునకు వ్యతిరేకంగా).
- రాజా రామ్మోహన్ రాయ్ మరణాంతరం బ్రహ్మసమాజానికి నాయకత్వం వహించినది దేవేంద్రనాథ్ టాగూర్.
- దేవేంద్రనాథ్ టాగూర్ బ్రహ్మసమాజం నందు సనాతన ధర్మాలను ప్రవేశపెట్టుటను ఖండిస్తూ కేశవ చంద్రసేన్, శివ నారాయణ శాస్త్రులు విభేదిస్తూ అకిల భారత బ్రహ్మ సమాజంను ప్రవేశపెట్టాడు.
- అఖిల భారత బ్రహ్మ సమాజాన్ని స్థాపించిన కేశవ చంద్రసేన్‌ని విభేధిస్తూ శివ నారాయణ శాస్త్రి సధర్మ బ్రహ్మ సమాజాన్ని స్థాపించాడు.
- బిపిన్ చంద్రపాల్ బ్రహ్మసమాజాన్ని ఆంధ్రదేశమునకు వ్యాప్తి చేశాడు.
- ఆంధ్రదేశం నందు బ్రహ్మజీత్రయంగా పిలవబడి బ్రహ్మసమాజ వ్యాప్తిలో కీలక పాత్ర వహించినది.
    1. కందుకూరి వీరేశలింగం.
    2. రగుపతి వెంకటరత్నం నాయుడు.
    3. దేశి రాజ పెద బాపయ్య.

ప్రార్థన సమాజం

- 1867వ సం॥లో బ్రహ్మసమాజ ప్రేరణతో బొంబాయి నందు ప్రార్థనా సమాజాన్ని స్థాపించినది ఆత్మారామ్ పాండురంగ.
- ఈ సమాజంలో ఆత్మారామ్ పాండురంగకి సహకరించినది కేశవ చంద్ర సేన్.
- ఈ సమస్థలోకి సభ్యులందురు కూడా ఆస్థికులు(దేవున్ని నమ్మేవారు).
- ఈ సమాజం నందు కీలక పాత్ర వహించినది.
    1. మహాదేవగోవింద రనడే.
    2. R. G. బండార్కర్.
    3. నారాయణ గణేష్ చంద్రవాక్కర్.
    4. పండిత రమబాయి సరస్వతీ.
- ప్రార్థన సమాజం ద్వారా ప్రచురించబడిన పత్రిక సుబోధ.

పండిత రమాబాయి సరస్వతి-

- పండిత రమాబాయి సరస్వతి స్త్రీలలో విధ్యను ప్రోత్సహించడానికి, బాల్య వివాహాలను ఖండిస్తూ పూణె నందు మహిళ ఆర్య సమాజాన్ని స్థాపించినది.
- ఈమె పూణె నందు స్థాపించిన మరోక సంస్థ రనడే పూణే సేవా సధన్ ఏర్పాటు చేసినది.
- ఈమె ముంబాయి నందు కరువు బాధితులను ఆదుకోవడం కోసం ముక్తి సదన్ ఏర్పాటు చేసినది.
- ఈమె బొంబాయి నందు అనేక పాఠశాలలను ఏర్పాటు చేసినది.
- మహాదేవ గోవింద రణడే-
- ఇతనిని మహారాష్ట్ర సోక్రటిస్ అని పిలుస్తారు.
- ఇతనిని సాంఘీక ఉధ్యమానికి మహారాష్ట్ర నందు మూలపురుషుడుగా పరిగణిస్తారు.
- 1887వ సం॥లో మద్రాసు నందు భారత జాతీయ సాంఘిక సమావేశాన్ని ప్రారంభించాడు.
- ఈ సమావేశంలో రణడ పారిశుద్ధి ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించి ఈ క్రింది కార్యక్రమాలను చేపట్టాడు.
    1. ఇతర మతస్థులను చేర్చుకొనుట
    2. నాట్యవృత్తిని వ్యతిరేకించుట
    3. వివాహాల నందు దుబార ఖర్చులను వ్యతిరేకించుట.
    4. ఇతడు స్త్రీ పునర్వివాహము నందు ప్రారంభించి వితంతువులకు ఉపాధ్యాయ, నర్స్ ట్రైనింగ్ అందించి స్వయం ఉపాదిని పెంపొందించాడు.

డి.కె. కార్వే

- ఇతను గొప్ప విధ్యావేత్త.
- 1893వ సం॥లో ఇతను వితంతు పునర్వివాహంను చేసుకున్నాడు.
- 1896వ సం॥లో హిందూ వితంతు భవనం/విధవ భవనంను స్థాపించాడు.
- 1916వ సం॥లో భారతీయ మహిళ విశ్వవిధ్యాలయాన్ని ప్రారంభించాడు.
- ఇతడు భారతదేశమునకు చేసిన సేవకు గుర్తుగా ప్రభుత్వం

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

భారతరత్న అనే బిరుదు ఇచ్చాడు.

తత్వబోధిని సభ

- 1839వ సం॥లో తత్వబోధిని సభను స్థాపించినది దేవేంద్రనాథ్ ఠాగూర్.
- ఇతడు తత్వబోధిని సభ ద్వారా ప్రచురించిన పత్రిక తత్వబోధిని.
- తత్వబోధిని పత్రికకు ఈశ్వరచంద్ర విధ్యాసాగర్, రాజేంద్రలాల్ మిత్రాలు వ్యాసాలు రాసేవారు.
- దేవేంద్రనాథ్ ఠాగూర్ రాజా రామ్మోహన్ రాయ్ మరణాంతరం బ్రహ్మసమాజానికి నాయకత్వం వహించాడు.
- దేవేంద్రనాథ్ ఠాగూర్ బెంగాల్ నందు పాఠశాలలను స్థాపించాడు.
- దేవేంద్రనాథ్ ఠాగూర్‌కి గల బిరుదు బ్రహ్మర్షి.
- ఆంధ్రదేశం నందు బ్రహ్మర్షి అను బిరుదు పొందినది రఘుపతి వెంకటరత్నం నాయుడు.

▪ కేశవ చంద్రసేన

- ఇతడు బాల్యవివాహాలను ఖండించాడు, పురోహితుల ఆధిక్యతను ఖండించాడు.
- ఇతడు బ్రహ్మసమాజంలో చేరి వితంతు పునర్వివాహాలను ప్రోత్సహిస్తూ అనేక వితంతు పునర్వివాహాలు జరిపించాడు.
- ఇతడు దేవేంధ్రనాథ్ ఠాగూర్‌తో విభేదిస్తూ అఖిల భారత బ్రహ్మసమాజాన్ని స్థాపించాడు.
- 1878వ సం॥లో కేశవ చంద్రసేన్ 13 సం॥రాల తన కుమార్తెను కూచ్‌బిహారిరాజ్ కిచ్చి వివాహం చేశాడు. ఇతడు తన కుమార్తె వివాహానికి పురోహితులను ఆహ్వానించి సాంప్రదాయబద్ధంగా జరిపాడు. దీనితో అఖిల భారత బ్రహ్మ సమాజం రెండుగా విడిపోయింది.
    1. అఖిల బ్రహ్మ సమాజమ్
    2. సద్ధర్మ బ్రహ్మ సమాజమ్
- సద్ధర్మ బ్రహ్మ సమాజానికి నాయకత్వం వహించినది శివనారాయణ శాస్త్రి ఆనంద మోహన్ బోస్.
- కేశవ చంద్రసేన్ ఈ క్రింది సంస్థలను ఏర్పాటు చేశాడు.
    1. Indian Reform Association
    2. నవ విధాన సభ.
    3. సంఘత్ సభ.
- కేశవ చంద్రసేన్ ప్రచురించిన పత్రిక సులభ సమాచార్.

ఈశ్వర్ చంద్ర విధ్యాసాగర్

- 1849వ సం॥లో బాలికల విద్య కొరకు బేధూన్ పాఠశాలను ఏర్పాటు చేశాడు.
- ఇతడు బెంగాల్‌లోని సంస్కృత కళాశాలకు ప్రిన్సిపల్‌గా పనిచేస్తూ వెనుకబడిన వారిలో, మహిళలలో విధ్యను అభివృద్ధి చేయుట కోసం ప్రయత్నించాడు.
- ఇతడు బెంగాల్ నందు 35 పాఠశాలలకు ఇన్‌స్పెక్టర్‌గా వహిస్తూ 12 పాఠశాలలకు తను స్వయం ఖర్చుతో చదువును చెప్పించాడు.
- ఇతడు వితంతు పునర్వివాహాలను ప్రోత్సహించాడు.
- 1856వ సం॥లో డెల్హసి చేత వితంతు పునర్వివాహ చట్టాన్ని ప్రవేశపెట్టాడు.
- 1856 డిసెంబర్ 7న భారతదేశంలో మొట్టమొదటి వితంతు పునర్వివాహాన్ని ఇతడు జరిపించాడు. ఈ వివాహం నందు వరుడు శ్రీచంద్ విధ్యా రత్న, వధువు కాళిమతి దేవి.
- 1881 డిసెంబర్ 11న ఆంధ్రదేశం నందు మొట్టమొదటి వితంతు పునర్వివాహాన్ని కందుకూరి వీరేశలింగం జరిపించారు. వరుడు శ్రీరాముడు వధువు సీతమ్మ/గౌరమ్మ.
- ఇతడు మహిళలలో విద్యను అభివృద్ధి చేయుటకు ప్రయత్నించాడు.
- ఇతడు బెంగాలీ భాషలో సోమ్‌ప్రకాష్ అను పత్రికను ప్రచురించాడు.
- ఇతడు రచించిన గ్రంథాలు
    1. బహువివా
    2. బెంగాలీ ప్రాథమిక వాచకం
- ఇతని బిరుదులు
    1. Reformer of India
    2. విధ్యా సాగర్.
    3. Champion of Men
    4. పండిట్.

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

రామకృష్ణమఠం

- 1893వ సం॥లో చికాగో, పారిస్ నందు జరిగిన సర్వమత సమ్మేళనం నందు స్వామి వివేకానంద హిందుమతం యొక్క గొప్పతనాన్ని గూర్చి ప్రపంచానికి చాటిచెప్పాడు.
- తన రచనల ద్వారా ప్రాచీన భారతదేశం యొక్క గొప్పతనం గురించి తెలియజేశాడు.
- వివేకానందుడు ప్రధానంగా పిరికితనాన్ని ఖండించాడు.
- 1897వ సం॥లో బెంగాల్‌లోని బెలోర్ నందు రామకృష్ణ మఠాన్ని స్థాపించాడు.
- ఈ మఠం ప్రధానంగా ప్రకృతి వైపరిత్యాలు సంభవించినపుడు సేవా కార్యక్రమాలలో పాల్గొనెను.
- వివేకానందుడు ఈ మఠం ద్వారా ప్రచురించిన పత్రికలు
    1. ప్రబుద్ధ భారత్
    2. ఉద్భోధన
- స్వామీ వివేకానందుని యొక్క శిష్యురాలు సిస్టర్ నివేదిత.
- నరేంద్రనాత్ దత్ కేత్రీరాజు సలహా మేరకు స్వామి వివేకానందుడుగా పేరు మార్చుకున్నాడు.
- స్వామి వివేకానందుడు ఈ మఠం ద్వారా క్రింది వాటిని ఏర్పాటు చేశాడు.
    1. ఉచిత పాఠశాలలు
    2. ఉచిత వైద్యశాలలు
    3. అనాథ శరణాలయాలు
    4. గ్రంథాలయాలు
    5. అధ్యాత్మిక కేంద్రాలు
- స్వామి వివేకానందుని గురువు రామకృష్ణ పరమహంస.

రామకృష్ణ పరమహంస

- ఇతని అసలు పేరు దదాదర చటోపాధ్యాయ.
- ఇతడు బెంగాల్ రాష్ట్రంలోని దక్షిణేశ్వరం నందు బ్రాహ్మణ కుటుంబం నందు జన్మించాడు.
- ఇతని ఆరాద్య దైవం శారదాదేవి.
- ఇతని భార్య పేరు శారదాదేవి.
- ఇతడు తను తెలుసుకున్న సత్యమును చిన్న చిన్న కథల ద్వారా ప్రజలకు తెలియజేశాడు.
- ఇతడు ప్రపంచంలో అనేక మతాలున్నాయని, ప్రతి మతం యొక్క అంతిమ లక్ష్యం మోక్షం అని పేర్కొన్నాడు.
- మోక్షం పొందుటకు ఒక్కొక్కమతం ఒక్కొక్క పద్ధతిని అవలంబిస్తున్నాయని చెప్పాడు.
- ఇతని గురువు ఈశ్వరీపూరి.

ఆర్యసమాజం

- దీని స్థాపకుడు స్వామీ దయానంద సరస్వతి.
- స్వామీ దయానంద సరస్వతి అసలు పేరు మూలచంద్ మూల శంకర్.
- ఇతడు గుజరాత్ రాష్ట్రంలోని కథియావార్ నందు జన్మించి లాహౌర్, పంజాబ్ నందు తన ఉద్యమాన్ని వ్యాప్తి చేశాడు.
- ఇతడు దేశ సంచారం చేసి శృంగేరిపీఠం నందు పరమానంద సరస్వతి వద్ద వేదాలను నేర్చుకున్నాడు.
- ఇతడు మధురలోని స్వామి విరజానందకు శిష్యుడిగా మారి అతని సలహా మేరకు దయానంద సరస్వతిగా పేరు మార్చుకున్నాడు.
- 1875వ సం॥లో దయానంద సరస్వతి ఆర్య సమాజాన్ని మొట్టమొదటి సారిగా బొంబాయిలో స్థాపించాడు.
- తర్వాత ఆర్య సమాజం యొక్క శాఖలు లాహౌర్, ఇతర ప్రాంతాలకు విస్తరింపచేయబడ్డాయి.
- 1882వ సం॥లో శుద్ధి ఉద్యమంను ప్రారంభించాడు.
- దయానంద సరస్వతి మరణాంతరం విధ్యను అభివృద్ధి చేయడం కోసం ఆర్య సమాజం దయానంద ఆంగ్లోవేదిక్ స్కూల్‌ను ఏర్పాటు చేసినది.
- దయానంద ఆంగ్లో వేదిక్ స్కూల్లు శాఖలుగా విభజించబడ్డాయి.
    1. గురుకుల పాఠశాలలు
       (గురుద్వార వద్ద గురుదత్త ఏర్పాటు చేశాడు)

గమనిక- తర్వాతి కాలంలో వీటిని అభివృద్ధి చేసినది శ్రద్ధానంద/ లాలాముస్సిరాయ్.

    2. ఆధునిక పాఠశాలలు
       (వీటిని లాలహంసరాజ్ ఏర్పాటు చేశారు)

- దయానంద సరస్వతి ఆర్యుల జన్మస్థానం టిబెట్ అని పేర్కొన్నాడు.
- దయానంద సరస్వతి వేదాలకు తరలిపోండి(Go Back To Vedas), స్వరాజ్యం అను నినాదాలు ఇచ్చాడు.
- ఇతడు హిందీ భాషను జాతీయ భాషగా ప్రకటించాలని మొట్టమొదటి సారిగా చెప్పాడు.
- ఇతని బిరుదు స్వామీ.
- ఇతడు రచించిన గ్రంథాలు
    1. సత్యార్థ ప్రకాశిక
    2. వేదభాష్యం
    3. వేదభూమిక
    4. వేద రహస్యం
- ఇతడు ప్రకృతి పరమైన హవణ ద్రవ్యాలతో యజ్ఞయాగాలను

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

పేర్కొన్నాడు.

- ఇతడు విగ్రహారాధనను ఖండించాడు.

దివ్యజ్ఞాన సమాజం

1875వ సం॥లో అమెరికా దేశంలోని న్యూయార్క్ నగరం నందు కల్నల్ హెన్రీఓల్‌కాట్, మేడం బ్లేవ్‌టాస్కీలు దివ్యజ్ఞాన సమాజం / Theolotical Socity ని స్థాపించాడు.

ఈ సంస్థ యొక్క ప్రధాన లక్ష్యాలు

1. విశ్వమానవ సౌభ్రావత్వం (అన్నదమ్ములల లాగా)
2. అన్ని మతాల అంతిమ లక్ష్యం మతం. ఈ మతాల తత్వమును తెలుసుకొనుటకు వాటిని అధ్యాయణం చేయాలి.
3. ప్రకృతి లోని, మానవుని లోని అంతర్గత శక్తులపై పరిశోధన చేయాలి
4. మానవుని సేవ.

ప్రాచీన మతాలైన హిందూ, జైన, బౌద్ధ, జుడాయిజమ్ వంటి మతాలు కలిసి మచ ,సమ్మేళనాలు జరుపుటకు ప్రయత్నించును.

1879వ సం॥లో దీనిని మొట్టమొదటి సారిగా బొంబాయిలో ఏర్పాటు చేశారు.

1892వ సం॥లో దీనిని మద్రాసుకు మార్చారు.

ఈ సంస్థ వ్యవస్థాపికుడైన బ్లావ్‌టాస్కీ మరణాంతరం ఒల్‌కాట్‌ను అధ్యక్షుడిగా నియమించబడ్డాడు.

1907వ సం॥లో డా॥ అనిబిసెంట్ దివ్యజ్ఞాన సమాజమునకు అధ్యక్షురాలైనది.

- ఈమె మద్రాసు నందు సంస్కరణ సభను ఏర్పాటు చేసి భగవద్గీతను ఆంగ్లంలోకి అనువదించినది.
- డా॥ అనిబిసెంట్ ఈ క్రింది ప్రాంతాలలో విద్యాసంస్థలను ఏర్పాటు చేసినది.
    1. బెనారస్ (ఉత్తరప్రదేశ్) - హిందూ పాఠశాలలు
    2. మదనపల్లి(ఆంధ్రప్రదేశ్) - నేషనల్ కాలేజ్
    3. ఆర్కాట్ (తమిళనాడు) - పంచమ పాఠశాల.
- డా॥ అనిబిసెంట్ ప్రచురించిన పత్రికలు.
    1. న్యూ ఇండియా
    2. కామన్ వెల్త్.
- 1914వ సం॥లో ఐర్లాండ్ వనితైన డా॥ అనిబిసెంట్ ఇండియన్ నేషనల్ కాంగ్రేస్‌లో చేరినది.
- 1916వ సం॥లో అనిబిసెంట్ గారు హెూమ్ రూల్ ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించారు.
- ఈ హెూమ్ రూల్ ఉద్యమానికి మొదటి కార్యదర్శి అలెగ్జాండర్.
- 1916వ సం॥లో లక్నోలో జరిగిన ఇండియన్ నేషనల్ కాంగ్రేస్ సమావేశంలో మిత వాదులు, అతి వాదులు, ముస్లీం లీగ్ కలిసి పనిచేయుటకు కృషిచేసినది.
- 1917వ సం॥లో డా॥ అనిబిసెంట్ ఇండియన్ నేషనల్ కాంగ్రేస్‌కి మొట్టమొదట మహిళ అధ్యక్షురాలుగా నియమించబడింది.
- బకిమ్ చంద్ర చటర్జీ-
- 1882వ సం॥లో సన్యాసుల తిరుగుబాటును గురించి పేర్కొంటూ సంస్కృత భాషలో ఆనందమఠ్ అను సామాజిక నవలను రచించాడు.
- 1909వ సం॥లో అరవిందా ఘోష్ కర్మయోగిన్ అను తన గ్రంథంలో వందేమాతరం అను గీతాన్ని ఆంగ్లంలోనికి అనువదించాడు.
- ఇతను ఒరిస్సాలోని కటక్ నుండి భంగదర్శన్ అను పత్రికను ప్రచురించాడు.
- వేద సమాజం-
- 1864వ సం॥లో సుబ్బరాయులు సెట్టియార్ మద్రాసు నందు ఆస్థిక సభైన వేద సమాజం స్థాపించాడు.
- వేద సమాజమును దక్షిణ భారత బ్రహ్మసమాజం అంటారు.

హెన్రీవివన్ డిజరియో-

- ఇతడు బెంగాల్ రాష్ట్రం నందు యువ బెంగాల్ ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించాడు.
- ముస్లింలలో సంస్కరణ ఉద్యమాలు-
- ముస్లింలలో ఆంగ్ల భాషను అభివృద్ధి చేయడం కోసం సంస్కరణ ఉద్యమాలను ప్రారంభించినది సర్ సయ్యద్ అహ్మద్‌ఖాన్.
- ముస్లింల కోసం సర్ సయ్యద్ అహ్మద్‌ఖాన్ ఉత్తర ప్రదేశ్‌లోని అలిఘర్ నందు ఆంగ్లో మహమదియన్ కళాశాలను ఏర్పాటు చేశారు.
- అలిఘర్‌లోని ఆంగ్లో మహమదీయన్ కళాశాల తర్వాతి కాలంలో అలిఘర్ ముస్లీం యూనివర్శిటీగా మార్పుచెందినది.
- పారశీకులలో సంస్కరణ ఉద్యమాలు-
- పారశికులలో సంస్కరణ ఉద్యమాలను ప్రారంభించినది దాదాబాయి నౌరోజి.
- దాదాబాయి నౌరోజి గుజరాతీ భాష రాస్తాగోఫ్తార్ అను పత్రికను ప్రచురించాడు.

దేవబంధు ఉధ్యమం

- హిందూ-ముస్లీంల ఐక్యత కోసం దీనిని ప్రారంభించినది మౌలానా హుసేన్.
- దేవబంధు ఉధ్యమంలో భాగంగా జాతీయోద్యమంలోకి ప్రవేశించిన ప్రముఖ జాతీయ నాయకుడు మౌలానా అబుల్ కలాం ఆజాద్.

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

- మౌలానా అబుల్ కలాం ఆజాద్ ఢిల్లీ నందు జామియ - ఇస్లామియా యూనివర్శిటీని స్థాపించాడు.

నిరంకారి ఉధ్యమం-

- పూజారులకు వ్యతిరేకంగా సిక్కులు నిర్వహించిన ఉధ్యమాన్ని నిరంకారి ఉధ్యమం అంటారు.
- ఈ ఉధ్యమం భాగంగా సిక్కు, గురుద్వార్ ప్రబంధక్ కమిటీలు ఏర్పాటు చేయబడ్డాయి.
- నిమ్మ జాతి పోరాటాలు
- భారతదేశం నందు నిమ్మ జాతి పోరాటాలకి ఆధ్యుడు డా॥ బి.ఆర్. అంబేద్కర్.
- డా॥ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ బరోడా మహారాజు వారి ఆర్థిక సాయంతో న్యాయశాస్త్రంలో పట్టుబద్ధుడైయ్యాడు.
- డా॥ బి.ఆర్. అంబేద్కర్‌ని నిమ్మ జాతి కులాల వారికి దిక్సూచిగా పేర్కొంటారు.
- డా॥ బి.ఆర్. అంబేద్కర్ నిమ్మ జాతి కులాల వారికి రాజకీయ హక్కులను కల్పించడం All India Depressed Classed Association Federation ను స్థాపించాడు.
- 1930, 1931, 1932వ సం॥లలో బ్రిటన్‌లోని జెమ్స్‌పాలెస్ నందు జరిగిన మూడవ రౌండ్ టేబుల్ కాంగ్రేస్‌కు M.C. రాజాతో కలసి హాజరయ్యాడు.
- డా॥ బి.ఆర్. అంబేద్కర్‌బౌద్ధ మతాన్ని స్వీకరించాడు.
- ఇతడు భారత రాజ్యాంగాన్ని నిర్మించి భారత జాతికి అంకితం చాశాడు.
- ఇతడు ప్రచురించిన పత్రికలు
    1. మూక్‌నాయక్
    2. బహిష్కృతభారత్
- దక్షిణ భారతదేశం నందు నిమ్మజాతికి పోరాటానికి ఆద్యుడిగా పేర్కొనబడినది I.N. కాశి.
- కేరళ రాష్ట్రం నందు నిమ్మ జాతి పోరాటాలకు నాయకత్వం వహించినది నారాయణగురు.
- నారయణగురు నారాయణధర్మ పరిపాలనా యాగం అను పద్ధతిని ప్రవేశ పెట్టాడు.
- నారాయణగురు నారాయణధర్మ పరిపాలనా యాగం అను పద్ధతి ద్వారా కేరళ రాష్ట్రంలోని నిమ్మ జాతుల వారికి దేవాలయాల ప్రవేశం కల్పించాడు.
- కేరళ రాష్ట్రం నందు నిమ్మజాతుల వారికి దేవాలయాల ప్రవేశం కల్పించినది ట్రావిక్నోర్ సంస్థానం.
- బొంబాయి ప్రెసిడెన్సి నందు నిమ్మజాతి పోరాటాలకు ఆద్యుడు జోతిరావు పూలే.
- జ్యోతిరావ్ పూలే మహార్ కులం నందు మొట్టమొదట అక్షరాస్యుడు.
- ఇతడు బానిసత్వానికి వ్యతిరేకంగా పోరాటం చేస్తూ బానిసత్వం గురించి పేర్కొంటూ గులాంగిరి అను గ్రంథాన్ని రచించాడు.
- తమిళనాడు నందు న్యాయ గౌరవ, ఆత్మ గౌరవాన్ని ప్రారంభించినది ఇ.వి. రామస్వామి నాయకర్(పెరియార్).
- పెరియార్ చిత్తూరులోని సంపన్న బలిజ నాయుడు కుటుంబం నందు జన్మించాడు.
- ఇ.వి. రామస్వామి నాయకర్ ద్రావిడ కాజకమ్ పార్టీని స్థాపించాడు.
- ఇతడు ప్రచురించిన పత్రిక కుడిఅరసు.

పత్రికలు

- మొగలలో గొప్పవాడైన అక్బర్ పరిపాలన కాలంలో పత్రికకు సంబంధించిన ఆనవాలు కన్పించును. అక్బర్ కాలంలో అక్బరాత్ అను పత్రిక ప్రచురింపబడింది.
- రాజారామ్మోహన్ రాయ్‌ని భారతదేశపు పత్రికారంగాన్ని పితామహుడిగా పేర్కొంటారు.
- 1780వ సం॥లో భారతదేశంలో మొట్టమొదటి పత్రికైన ది బెంగాల్ గజిటీను ఆంగ్ల భాషలో ప్రచురించినది జేమ్స్ అగస్టు హిక్కీ.
- ది బెంగాల్ గజిటీ అను పత్రికను బెంగాలీ భాషలో ప్రచురించినది హెచ్.సి. రాయ్(హరీష్ చంద్ర రాయ్).
- బెంగాల్ ప్రెసిడెన్సి అత్యంత ప్రజాదరణ పొందిన పత్రిక అమృతబజార్ దీనిని ప్రచురించినది శశి కుమార్ గోస్.
- 1887వ సం॥లో మద్రాస్ ప్రెసిడెన్సి నందు ఆంగ్ల భాషలో ప్రచురింపబడిన మొట్టమొదటి పత్రిక ది హిందూ. దీనిని ప్రచురించినది జి.ఎస్. ఐయ్యర్.
- జి.ఎస్. ఐయ్యర్ స్వదేశీ భాషలో మద్రాస్ ప్రెసిడెన్సి నందు ప్రచురించిన మొట్టమొదటి పత్రిక స్వదేశీ మిత్రన్.
- జి.ఎస్. ఐయ్యర్‌ని దక్షిణ భారతదేశపు కురువృద్ధుడు అని పిలుస్తారు.
- 1830వ సం॥లో బొంబాయి నందు ప్రచురింపబడిన మొట్టమొదటి పత్రిక ది బొంబాయి చమాచార్.
- ఇది 1861వ సం॥లో ది టైమ్ ఆఫ్ ఇండియాగా మార్పు చెందినది.
- భారతదేశంలో మొట్టమొదటి వార పత్రిక బంగదూతను బెంగాలీ భాషలో ప్రచురించినది రాజారామ్మోహన్ రాయ్.
- భారతదేశంలో మొట్టమొదటి ఆంగ్ల వార పత్రిక ది క్రిసెంట్. దీనిని ప్రారంభించినది గాజుల లక్ష్మీ నరసింహ శెట్టి (మద్రాస్ నేటివ్ కమీషన్).
- భారతదేశంలో మొట్టమొదటి సాయంకాలపు పత్రిక మద్రాస్

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

మాక్.

1857 పూర్వపు తిరుగుబాటు

జమిందారులు

- ఆంధ్రదేశం నందు అతిపెద్ద జమిందారి.
- భారతదేశం నందు బ్రిటీషువారి రెవెన్యూ విధానాలకు వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేసిన మొట్టమొదటి జమిందారి.
- 1794వ సం॥లో బ్రిటీషు వారికి, విజయనగర జమిందారైన విజయ రామరాజుల మధ్య పద్మనాభ యుద్ధం జరిగినది.

పాంచాల కురుచ్చి జమిందారి-

- 1798వ సం॥లో తమిళనాడు రాష్ట్రంలోని పాంచాల కురిచ్చి జమిందారికి చెందిన వీర్య పాండ్య కట్ట బొమ్మన్ EIC యొక్క రెవెన్యూ విధానాలకు వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేశారు.

కిత్తూరు జమిందారి

- తమిళనాడు రాష్ట్రంలోని కిత్తూరు జమిందారిని పరిపాలించే రాణి చెన్నమ్మ EIC యొక్క రెవెన్యూ విధానాలకు వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేసినది.

తిరువాన్‌కూర్ జమిందారి-

- తిరువాన్‌కూర్ జమిందారికి చెందిన వెళ్ళుపిళ్ళై తంబి EICరెవెన్యూ విధానాలకు వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేశాడు.

గిరిజనుల తిరుగుబాటు

- బ్రిటీషు వారి రెవెన్యూ విధానాలకు వ్యతిరేకంగా గిరిజనులు తిరుగుబాటు చేయుటకు కారణాలు
    1. అటవిక చట్టాలను ప్రవేశపెట్టడం
    2. అటవిక చట్టాలలో భాగంగా అభయారణ్యాలను ప్రవేవేశపెట్టడం.
    3. పోడు వ్యవసాయాన్ని రద్దు చేయడం.
    4. గిరిజనుల మనోభావాలకు దెబ్బ తగిలే విధంగా బ్రిటీషు వారు ప్రవర్తించడం
    5. గిరిజనులు దళారుల చేత మోసపోవుట.
- అప్పటి బ్రిటీషు అధికారి అయిన హోర్డింజ్ - I అనుసరించిన విధానాల వల్ల గిరిజనులు EIC కి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేశారు.

1. చారులు

- మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని చారులు అనే గిరిజనులు భారతదేశంలోనే మొట్టమొదటి సారిగా EIC కి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేసిన గిరిజన వర్గం.

2. బిల్లులు

- మధ్యప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని బిల్లులు అనే గిరిజనులు EIC కి వ్యతిరేకంగా తిరుగు బాటు చేసిన 2వ గిరిజన వర్గం.

3. సంతాలులు

- 1856 - 1858వ మధ్య కాలంలో బీహార్ రాష్ట్రంలోని రాజ్‌మహల్ కొండల నందు సంతాలులు అనే గిరిజనులు ఉండేవారు.
- భారతదేశ చరిత్రలో సంతాలులు చేసిన తిరుగుబాటును అత్యంత ప్రముఖమైనదిగా పేర్కొంటారు.
- సంతాలులు తిరుగుబాటుకు నాయకత్వం వహించినది సిద్ధు & కన్హూ.
- భారతదేశ చరిత్రలో సంతాలులు అనబడే గిరిజనులు స్వతంత్ర్య గిరిజన సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించారు.

4. కుకిణి

- నాగలాండ్‌లో నివసించే తెగను కుకిణి తెగ అంటారు.
- 1917వ సం॥లో కుకుణి గిరిజనులు జడనాగ్, రాణిగైడిన్‌ల నాయకత్వంలో బ్రిటీషు వారికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేశారు.
- జవహర్ లాలా నెహ్రూ రాణిగైడిన్‌ను భారత స్వతంత్ర్య పోరాట పత్రికగా అభివర్ణించాడు.

రైతుల తిరుగుబాటు

- బెంగాల్ రాష్ట్రం నందు బ్రిటీషు వారు ప్రవేశపెట్టిన ధీన్‌కతీయ విధానాలకు వ్యతిరేకంగా బిశ్వాస్ సోదరుల నాయకత్వంలో రైతులు తిరుగుబాటు చేశారు.
- ధీన్‌కతీయ విధానానికి వ్యతిరేకంగా రైతులు చేసిన తిరుగుబాటును ఇతివృత్తంగా తీసుకొని దీనబంధుమిత్ర రచించిన సామాజిక నవల నీలిదర్పన్‌ను రచించాడు.

సైన్యాసుల తిరుగుబాటు

- ఉత్తర భారతదేశంలోని సైన్యాసులు తమపై విధించిన పన్నులకు వ్యతిరేకంగా బ్రిటీషు వారిపై తిరుగుబాటు చేశారు.
- ఈ తిరుగుబాటును ఇతివృత్తంగా తీసుకొని బకించంద్ర చటర్జీ రచించిన ఆనందమట్ సిపాయిలు.
- 1857 సిపాయిల తిరుగుబాటు
- 1765వ సం॥లో బెంగాల్ రాష్ట్రం నందు రాబర్ట్ క్లైవ్‌కు వ్యతిరేకంగా సిపాయిలు చేసిన తిరుగుబాటును శ్వేత విప్లవం అంటారు.
- దీనినే సిపాయిలు చేసిన మొట్టమొదటి తిరుగుబాటుగా పేర్కొంటారు.
- 1806వ సం॥లో వేలూరు జైలులోని టిప్పు సుల్తాన్ ఇద్దరు కుమారులు డ్రెస్ కోడ్ నిబంధనలను ఉల్లంఘించినందుకు బ్రిటీషు పోలీసులు వారిపై లాఠీచార్జ్ చేశారు. దీనిని నిరసిస్తూ

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

భారతీయ పోలీసులు బ్రిటీషు పోలీసులపై దాడి చేశారు. దీనినే వేలూరు తిరుగుబాటు అని అంటారు.

- 1826వ సం॥లో ఆంధ్రదేశంలోని విశాఖపట్నం నందు సిపాయిలు తిరుగుబాటు చేశారు.
- 1856వ సం॥లో డెల్హౌసీ స్థానంలో లార్డ్ కానింగ్‌ను గవర్నర్ జనరల్‌గా నియమించబడ్డాడు.
- లార్డ్ కానింగ్ భారతసైన్యం నందు ఎలిఫైల్డ్ తుపాకులను ప్రవేశపెట్టాడు.
- ఎలిఫైల్డ్ తుపాకులలో ఉపయోగించే తూటలపై గల ఆచాదనం ఆవు/పంది కొవ్వుతో తయారు చేయబడినదని వదంతులు వినిపించడంతో ఎలిఫైల్డ్ తుపాకులను ఉపయోగించడాన్ని భారతీయులు నిరాకరించారు.
- 1857 మార్చి 29వ తేదీన బెంగాల్ రాష్ట్రంలోని బారక్‌పూర్ జిల్లాలోని 34వ స్వదేశీపదదళానికి చెందిన మంగళ్‌పాండే ఎలిఫైల్డ్ తుపాకులలో ఉపయోగించే బుల్లెట్ల వాడకాన్ని నిషేధించాడు.
- దీనితో బ్రిటీషు పోలీసులు మంగళ్‌పాండేపై లాఠీచార్జ్ చేసి హతమార్చారు.
- బారక్‌పూర్ నందు మంగళ్‌పాండేతో పాటు బ్రిటీషు వారు వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేసినది జందరీ ఈశ్వరీ పాండే.
- 1857 ఏప్రిల్ నెలలో మీరట్ రెడిమెంట్‌కు చెందిన 90మంది సిపాయిలు ఈ తూటానను వివియోగించడాన్ని నిరాకరించారు. వీరిలో 85 మందికి 10 సం॥రాలు జైలు శిక్ష విధిస్తూ ఉద్యోగం నుండి తొలగించారు.
- 1857 మే 10వ తేదిన మీరట్ రెజిమెట్ సిపాయిలు తమ 85 మంది సహుద్యోగులను విడిపించి బ్రిటీషువారికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటును ప్రకటించి ఢిల్లీ వైపుగా ప్రయాణించారు.
- 1857 మే 11న ఢిల్లీకి చేరుకొన్న భారత సైన్యం ఎర్రకోటలోని బ్రిటీషు రెసిడెంట్ అయిన సైమల్ రిప్లీ, ఇతర ఆంగ్లేయులను వధించి కడువటి మొగల్ చక్రవర్తి అయిన బహదూర్-షా-జాఫర్-II ను షహన్వా-ఇ-హిందుస్థాన్ లేదా భారతదేశ చక్రవర్తిగా ప్రకటించారు.
- బహదూర్‌షా జాఫర్-II సహాయంను అర్జిస్తూ భారతదేశంలోని సంస్థానాలకు ఉత్తరాలను రాయడంతో సిపాయిల తిరుగుబాటు బాగా వ్యాప్తి చెందినది.
- సిపాయిల తిరుగుబాటు ప్రధానంగా ఉత్తర భారతదేశంలో మాత్రమే జరిగింది.

1. ఢిల్లీ - భక్తాఖాన్.
2. కాన్పూర్ - నానాసాహెబ్, అజిముల్లా, తాంతియతోపే
3. లక్నో/అవధ్ - హజరత్ మహల్
4. ఝాన్సి - ఝాన్సీ లక్ష్మీబాయి
5. ఫెజ్‌బాద్ - మాల్వీఅహ్మద్
6. అర్రా - కున్వర్ సింగ్
7. గ్వాలియర్ - ఝాన్సీ లక్ష్మీబాయ్

1. ఢిల్లీ

- ఢిల్లీ నందు సిపాయిల తిరుగుబాటుకు నాయకత్వం వహించినది కల్నల్ భక్తాఖాన్.
- ఢిల్లీ నందు జరుగుతున్న సిపాయిల తిరుగుబాటు అణిచివేయుటకు తొలిదశలో నియమించబడినది జనరల్ నికోల్ సన్ , కాని జనరల్ నికోల్‌సన్ తిరుగుబాటుదారుల చేతిలో మరణించాడు.
- జనరల్ నికోల్‌సన్ మరణాంతరం ఢిల్లీ నందు జరుగుతున్న తిరుగుబాటును అణిచి వేయటం కోసం నియమించబడిన బ్రిటీషు అధికారి హడ్సన్.
- హడ్సన్ బహదూర్-షా-జాఫర్- II భార్య అయిన జినత్ మహల్‌ను, జివన్‌భక్త్ మినహ మిగిలిన కుమారులను హతమార్చాడు.
- బహదూర్ షా జాఫర్ - II, జివన్‌భక్త్‌లు బ్రిటీషు వారిచే క్షమించ వేయబడి బర్మాదేశంలోని రంగూన్‌కు పంపబడ్డాడు.
- 1862వ సం॥లో బహదూర్ షా జాఫర్ - II రంగూన్ నందు మరణించాడు.
- ప్రస్తుతం బహదూర్ షా జాఫర్ - II సమాధి రంగూన్ నందు కలదు.

కాన్పూర్

- కాన్పూర్ నందు సిపాయిల తిరుగుబాటుకు నాయకత్వం వహించినది.

1. నానాసాహెబ్/దొండుపంత్(II బాజీరావ్ దత్తపుత్రుడు)
2. తాంతియా తోపే
3. అజిముల్లా.

- నానాసాహెబ్ సైన్యం అలహాబాద్‌లోని ఒక భవంతిలో ఉన్న

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

400 మంది ఆంగ్లేయులను వధించడం వల్ల ఈ తిరుగుబాటు తీవ్ర రూపం దాల్చినది.

- ఈ విషయం తెలుసుకున్న బ్రిటీషు గవర్నమెంట్ జనరల్ క్యాంప్‌బెల్‌ను కమాండర్ ఛీఫ్‌గా భారతదేశానికి పంపినది.
- క్యాంప్‌బెల్ గుర్ఖా సైనికుల(బెంగాల్ రాష్ట్రానికి చెందిన సైన్యం) సహకారంతో కాన్పూర్ నందు జరిగిన తిరుగుబాటును అణిచివేశాడు.
- క్యాంప్‌బెల్ కాన్పూర్ నందు జరిపిన అణిచివేతలో మొదట హతమార్చబడినది హజముల్లా.
- నానాసాహెబ్ నేపాల్‌కు, తాంతియాతోపే, గ్వాలియర్ అడవులలోకి పారిపోయారు.
- తాంతియా తోపే గ్వాలియర్ అడవుల యందు గెరిల్లా పోరాటం ద్వారా బ్రిటీషువారిని ప్రతిఘటించేవాడు.
- తాంతియాతోపే తన సైన్యాన్ని గ్వాలియర్ యందు తిరుగుబాటు చేస్తున్న ఝాన్సీ లక్ష్మీబాయికి మద్దతుగా పంపాడు.
- తాంతియాతోపే తన స్నేహితుడైన మాన్‌సింగ్ నమ్మకద్రోహంచే బ్రిటీషు వారికి పట్టుబడి తక్షణమే ఉరితీయబడ్డాడు.
- తాంతియా తోపే అసలు పేరు రామచంద్రపాండు రంగా.

లక్నో/అవధ్

- లక్నో లేదా అవద్ నందు సిపాయిల తిరుగుబాటుకు నాయకత్వం వహించినది బేగం హజరత్ మహల్.
- అవద్ పాలకుడైన వజిద్ ఆలీషా మరణించడంతో అతని భార్య అయిన హజరత్ మహల్ తన కుమారుడైన బిల్లిస్ ఖాధీర్‌ను అవద్ పాలకుడిగా ప్రకటించి EICపై తిరుగుబాటు ప్రకటించినది.
- ఈ తిరుగుబాటుకు భారతదేశంలోని అన్ని వర్గాల వారు అనగా రైతులు, జమిందార్లు, చేనేతకార్లు పూర్తిగా మద్ధతునిచ్చారు.
- అవద్ యందు జరుగుతున్న తిరుగుబాటును అణిచివేయుటకు నియమించిన బ్రిటీషు అధికారులు
    1. ఇంగ్లీషు
    2. హౌవ్‌లాక్
    3. జెట్రమ్
    4. హెన్రిలారెన్స్
- ఇంగ్లీష్, హౌవ్‌లక్, జెట్రమ్‌లు తిరుగుబాటు దారుల చేతిలో విఫలమైనప్పటికీ హెన్రిలారెన్స్ హతమార్చబడ్డాడు.
- అవద్ నందు జరుగుతున్న తిరుగుబాటుకు పూర్తిగా అణిచివేసిన బ్రిటీషు అధికారి క్యాంప్‌బెల్.

ఝాన్సీ

- ఝాన్సీ అను సంస్థానాన్ని పరిపాలిస్తున్న రాణి లక్ష్మీబాయి. ఆమె భర్త శ్రీగంగాధరరావు.
- డల్హౌసి రాజ్య సంక్రమణ సిద్ధాంతం ద్వారా ఝాన్సీని ఆక్రమించడంతో లక్ష్మీబాయి ఝాన్సి నుండి గ్వాలియర్‌కు చేరినది.

ఫైజ్‌బాద్

- ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని ఫైజ్‌బాద్ నందు సిపాయిల తిరుగుబాటుకు నాయకత్వం వహించినది మాల్వి అహ్మద్(చెన్నై వాసి).
- సిపాయిల తిరుగుబాటు కాలంలో దక్షిణ భారతదేశంలోని అనేక మంది ఉత్తర భారతదేశానికి చేరుకుని బ్రిటీషు వారికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేశారు.
- ఫైజాబాద్ నందు మాల్వి అహ్మద్ తిరుగుబాటును పుల్వాన్ జమిందారైన జగన్నాథన్‌ను అణిచివేసి బ్రిటీషు వారి నుండి 50,000రూ॥ రివార్డును పొందాడు.

అర్రా(బీహార్)

- అర్రా లేదా జగదీస్‌పూర్ అను ప్రాంతానికి 80 సం॥రాలు వృద్ధుడైన కున్వర్‌సింగ్ జమిందారిగా ఉండేవాడు.
- బ్రిటీషు వారు కున్వర్‌సింగ్ జమిందారి పదవి నుంచి తొలగించి అతని సోదరుడైన అమర్‌సింగ్‌ను జమిందారిగా నియమించాడు.
- దీనితో కున్వర్‌సింగ్ అర్రా నందు బ్రిటీషు వారికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేశాడు.
- అర్రా నందు జరుగుతున్న కున్వర్ సింగ్ తిరుగుబాటును అణిచివేసిన బ్రిటీషు అధికారులు ఐర్, టెలర్.

గ్వాలియర్

- గ్వాలియర్ నందు సిపాయిల తిరుగుబాటుకు అధ్యక్షత వహించింది ఝాన్సీ లక్ష్మీబాయి.
- ఝాన్సీ లక్ష్మీబాయి తాంతియాతోపే, ఆఫ్ఘాన్ పటాన్‌ల సహాయంతో EIC కి వ్యతిరేకంగా పోరాటం చేసింది.
- గ్వాలియర్ నందు ఝాన్సీ లక్ష్మీబాయి తిరుగుబాటులను అణిచివేసిన బ్రిటీషు అధికారి హ్యూరోజస్.
- హ్యూరోజస్ ఝాన్సీ లక్ష్మీబాయిని 1857 తిరుగుబాటులో ఒకే ఒక మగాడు అని అభివర్ణించాడు.

1857 తిరుగుబాటు తెలంగాణాపై గల ప్రభావం-

- 1857 మే 10వ తేదిన మీరట్ నందు సిపాయిల తిరుగుబాటు ప్రారంభమైనపుడు హైదరాబాద్ నవాబు నసీరుద్దౌలా మరణించాడు. దీనితో ఆపవుద్దౌలా నియమించబడ్డాడు. ఇతని ప్రధాని మీర్‌తురాబ్ ఆలిఖాన్(సాలర్ జంగ్ - I).
- 1857 తిరుగుబాటు కాలంలో బ్రిటీష్ రెసిడెంట్ కార్యాలయంపై దాడి చేసినది తూరాబజ్‌ఖాన్.
- హైదరాబాద్ నందు రావు సాహెబ్(పిస్వా) లేదా రామారావు బ్రిటీష్

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

వారికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేసి అరెస్ట్ చేయబడ్డాడు.

ఆంధ్రాపై ప్రభావం

- 1857 తిరుగుబాటు కాలంలో పర్లాకిమిడి నందు రాధాకృష్ణ దండు వేసుకొని నాయకత్వంలో తిరుగుబాటు జరిగినది.
- 1857 తిరుగుబాటు కాలంలో కోరుకుండా సుబ్బారెడ్డి నాయకత్వంలో ఎర్రనగూడెం తిరుగుబాటు జరిగినది.
- 1857 తిరుగుబాటు కాలంలో కడప నందు షేక్‌పీర్ నాయకత్వంలో తిరుగుబాటు జరిగినది.

మహారాష్ట్రపై ప్రభావం

- మహారాష్ట్రలోని ఔరంగబాద్ సైనికుల రెజిమెంట్‌కు చెందిన మీర్‌ఫిదా అలి, అమీర్‌ఖాన్ బ్రిటీష్ వారికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేసి అబ్బాట్ చే అణిచివేయబడ్డాడు.

Data missing...............

- 1857 సిపాయిల తిరుగుబాటు విఫలం కావడానికి ప్రధాన కారణాలు.
  1. కేంద్రీకృత నాయకత్వం లేకపోవడం.
  2. ఈ తిరుగుబాటు జరిగే సమయంలో సమాచార లోపం సంభవించడం.
  3. ఈ తిరుగుబాటు దేశమంతటా విస్తరించకపోవడం.
  4. తిరుగుబాటు దారులు సాంప్రదాయ బద్ధమైన ఆయుధాలను ఉపయోగించటం.
  5. ఈ తిరుగుబాటు నందు అన్ని వర్గాల వారు (మేధావులు, విధ్యార్థులు) పాల్గొనకపోవడం.
  6. ఈ తిరుగుబాటు నందు క్రమశిక్షణ కలిగిన సిపాయిలు పాల్గొనకపోవడం.

ఫలితాలు

- 1858 చట్టాన్ని అనుసరించి EIC పాలన రద్దౌవతూ బ్రిటీషు రాణి ప్రత్యక్ష పాలన ప్రారంభమగైనది.
- 1858వ సం॥లో ఉత్తరప్రదేశ్‌లోని అలహాబాద్ నందు లార్డ్ కానింగ్‌పై విషయాన్ని ప్రకటించాడు. దీనిని అలహాబాద్ ప్రకటన అంటారు.
- బ్రిటీషు ప్రభుత్వం భారతదేశాన్ని పరిపాలించుటకు 15 మంది సభ్యులతో కమిటీని ఏర్పాటు చేసి దానికి అధ్యక్షుడిగా సెక్రటరీ ఆఫ్ స్టేట్ అను పదవిని ఏర్పాటు చేశారు.
- భారతదేశపు మొట్టమొదటి సెకరట్రి ఆఫ్ స్టేట్ చార్లెస్ వుడ్.
- భారతదేశపు చిట్టచివరి ఇండియన్ గవర్నర్ జనరల్ కాస్త వైస్రాయ్‌గా మార్పు చెందినది.
- భారతదేశపు చిట్టచివరి ఇండియన్ గవర్నర్ జనరల్/ భారతదేశపు మొట్టమొదటి వైస్రాయి లార్డ్ కానింగ్.

1857 తిరుగుబాటుపై అభిప్రాయం

- సిపాయిల తిరుగుబాటు అని వర్ణించినది. సర్ సయ్యద్ అహ్మద్ ఖాన్.
- ముస్లీంల తిరుగుబాటు అని వర్ణించినది- రోబెల్ట్, కుప్లంత్.
- ప్రథమ భారత సంగ్రామం అని వర్ణించినది-వి.డి.సవర్‌కర్, కారల్‌మార్క్స్.
- హిందూ, ముస్లీం సంగ్రామం అని వర్ణించినది - కాయ్, తాయ్‌లార్, మాలిసన్.
- నల్లజాతి వారు తెల్ల జాతికి వ్యతిరేకంగా చేసిన తిరుగుబాటు అని వర్ణించినది - కాయ్.
- అనాగరికతలు నాగరికతలకు వ్యతిరేకంగా చేసిన తిరుగుబాటు అని వర్ణించబడినది - హోల్మ్స్.
- సాంప్రదాయ శక్తులు క్రిస్టియానిటీకి వ్యతిరేకంగా జరిపిన ఉద్యమం అని వర్ణించినది - రీస్.
- సిపాయిల తిరుగుబాటును జాతీయ తిరుగుబాటు అని వర్ణించినది జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ, డిజ్రాయిల్.

భారత జాతీయోద్యమం జరుగుటకు ముందుగల సంస్థలు-

- 1836వ సం॥లో బంగ భాష ప్రకాశిక సభను కలకత్తా నందు ఏర్పాటు చేశారు.
- 1838వ సం॥లో బెంగాల్, బీహార్ భూస్వామ్య సంఘంను బెంగాల్, బీహార్ నందు ద్వారకనాథ్ ఠాగూర్ ఏర్పాటు చేశాడు.
- 1839వ సం॥లో బ్రిటీషు ఇండియన్ సొసైటీని లండన్ నందు ఏర్పాటు చేసినది విలియమ్ అడమ్స్.
- 1866వ సం॥లో ఈస్ట్ ఇండియా అసోసియేషన్‌ను లండన్ నందు ఏర్పాటు చేసినది దాదాబాయి నౌరోజి.
- 1867వ సం॥లో నేషనల్ ఈస్ట్ ఇండియ అసోసియేషన్‌ను లండన్ నందు మెర్రీ కార్పెంటర్, హెర్రీ కార్పెంటర్.
- 1872వ సం॥లో ఇండియన్ నేషనల్ అసోసియేషన్/సొసైటీని లండన్ నందు ఆనంద మోహన్ బోస్.
- 1876వ సం॥లో ఇండియన్ అసోసియేషన్‌ను కలకత్తా నందు

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీ, ఆనంద మోహన్ బోస్.

(ఇది తర్వాత కాలంలో బెంగాల్ ప్రెసిడెన్సీ అసోసియేషన్‌గా మారినది)

- 1884వ సం॥లో మద్రాస్ రెసిడెన్సీ అసోసియేషన్‌ను మద్రాసు నందు జి.యస్. అయ్యర్, రంగయ్యనాయుడు, ఆనంద చార్యులు ఏర్పాటు చేశారు.
- 1884వ సం॥లో డెక్కన్ ఇండియన్ సొసైటీని పూణేలో జి.జి అగార్కర్ ఏర్పాటు చేశాడు.
- 1885వ సం॥లో ముంబాయి ప్రెసిడెన్సీ అసోసియేషన్‌ను ముంబాయి నందు ఫిరోషా మెహతా, బద్రుదిన్ తాబ్జీ, కె.టి. తైలుంగ్.

ఇండియన్ నేషనల్ కాంగ్రెస్

- 1885వ సం॥లో అప్పటి బ్రిటీషు రిటైర్ సివిల్ సర్వెంట్ ఎ.ఓ. హూమ్, సేఫ్టీ వాల్యు థీరిని అనసరించి భారతజాతీయ కాంగ్రెస్‌ను ఏర్పాటు చేశాడు.
- భారతజాతీయ కాంగ్రెస్ యొక్క మొట్టమొదటి సమావేశం బొంబాయిలోని గోకుల్ తేజ్‌పాల్ కళాశాల నందు W.C. బెనర్జీ అధ్యక్షతన జరిగినది.
- మొట్టమొదటి Indian National Congress (INC) సమావేశానికి హాజరైన మొత్తం సభ్యుల సంఖ్య 72.
- మొట్టమొదటి INC సమావేశానికి దక్షిణ భారతదేశం నండి హాజరైన మొత్తం సభ్యుల సంఖ్య - 27
- INC మొట్టమొదటి సమావేశానికి ఆంధ్రదేశం నుండి హాజరైన మొత్తం సభ్యుల సంఖ్య - 6.
- INC సమావేశానికి అధ్యక్షతన వహించిన మొట్టమొదటి ఆంధ్రుడు - పనభాకం ఆంధ్రాచార్యులు
- INC కి మొట్టమొదటి మహిళ డా॥ అనిబిసెంట్.
- INC కి మొట్టమొదటి భారతీయ మహిళ సరోజిని నాయుడు.
- INC కి అధ్యక్షత వహించిన రెండవ భారతీయ మహిళ నలినిసెన్ గుప్తా.
- INC కి అధ్యక్షత వహించిన మొట్టమొదటి యూరోపియన్ గార్గెయుల్.
- INC కి మొట్టమొదటి సెక్రటరి A.O. హూమ్.
- INC కి రెండవ సెక్రటరీ K.T. థాయిలంగ్.
- INC ఎర్పాటు చేసినపుడు ఆనాటి భారతదేశపు వైస్రాయి డాఫ్రిన్.
- INC ఏర్పాటు చేసినపుడు ఆనాటి భారతదేశపు సెక్రటరి ఆఫ్ స్టేట్ లార్డ్ క్రాస్.
- INC ఏర్పాటులో భాగంగా INC అను పేరును సూచించినది దాదాబాయి నౌరోజి.
- 1906వ సం॥లో కలకత్తానందు INC సమావేశంలో మితవాదులు, అతివాదుల మధ్య అభిప్రాయ బేధాలు వచ్చాయి.
- 1907వ సం॥లో సూరత్ నందు INC సమావేశంలో మితవాదులు, అతివాదులు పూర్తిగా విడిపోయారు.
- 1916వ సం॥లో లక్నో నందు INC సమావేశంలో మితవాదులు, అతివాదులు తిరిగి కలిసిపోయారు.
- 1916వ సం॥లో INC + ముస్లీం లీగ్ కలిసి పనిచేశారు.
- INC కి అధ్యక్షత వహించిన మొట్టమొదటి ముస్లీం బద్రుదీన్ తాబ్జీ.
- INC కి ఎక్కువ సార్లు అధ్యక్షత వహించిన ముస్లీం మౌలానా అబుల్ కలాం.
- INC కి ఎక్కువ సార్లు అధ్యక్షత వహించినది పండిత్ జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ.
- 1924వ సం॥లో బెల్గం నందు INCకి గాంధీజి అధ్యక్షత వహించిన ఏకైక సమావేశం.
- గాంధీజి 1924వ సం॥లో బెల్గం INC సమావేశంలో కాంగ్రెస్ సేవావాదులకు కాంగ్రెస్ సభ్యత్వ రుసుమును 25 పైసలకు కుదించాడు.
- సుదీర్ఘకాలంగా భారతజాతికి చేసిన ఉద్యమాన్ని జాతీయోద్యమం అని పిలుస్తారు.
- భారతదేశం అహింసాయుత పద్ధతి ద్వారా భారతదేశానికి స్వతంత్ర్యంను సాధించినది.
- భారత జాతీయ ఉద్యమం మూడు దశలుగా విభజించబడును.
    1. మితవాద దశ (1885 - 1905)
    2. అతివాద దశ (1905 - 1920)
    3. గాంధీయుగం (1920 - 1947)

మితవాద దశ

1. గోపాల క్రిష్ణగోకులే
2. దాదాబాయ్ నౌరోజి
3. ఫిరోజ్‌షా మెహతా
4. సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీ
5. ఆనంద మోహన్ బోస్.
6. మౌలాన అబుల్ కలాం ఆజాద్.

లక్ష్యాలు

- బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేయడం.
- వయోజనులకు ఓటు హక్కును కల్పించడం.
- దక్షిణ ఆఫ్రికా నందు భారతీయ స్థితి గతులను మెరుగుపర్చడం
- సైనిక ఖర్చును తగ్గించడం

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

- పాశ్చాత్య భావాలను భారతదేశం నందు వ్యాప్తి చేయడం
- భారతదేశం నందు వెనకబడిన తనానికి కారణాలను గుర్తించి దాని నిర్మూలనకు కృషి చేయడం.

గోపాల క్రిష్ణగోకులే-

- ఇతనిని మితవాద భావాజాలానికి పితామహుడిగా పేర్కొంటారు.

1905వ సం॥లో బొంబాయి నందు సెర్వంట్ ఆఫ్ ఇండియా సొసైటీ అను సమస్థను ఏర్పాటు చేశాడు.

- ఇతను మితవాద భావాల ప్రచారం కోసం సుధార్ అను పత్రికను ప్రచురించాడు.
- ఇతడు మొట్టమొదటిగా నిర్భంద ప్రాథమిక విద్యను డిమాండ్ చేశాడు.
- ఇతడు రచించిన గ్రంథం ది ప్రించిపల్స్ ఆఫ్ పొలిటికల్ సైన్స్.
- ఇతని బిరుదు స్వతంత్రోద్యమ పిత
- ఇతని గురువు మహాదేవ గోవింద రణడే.
- ఇతను గాంధీజికి రాజకీయ గురువుగా వ్యవహరించబడ్డాడు.

దాదాబాయి నౌరోజి

- ఇతడు సంపద తరలింపు సిద్ధాంతం గురించి పేర్కొంటూ Provety and UnBritish Rule in India అను గ్రంథాన్ని రచించాడు.
- ఇతడు రచించిన మరోక గ్రంథం Debts of India.
- ఇతడు లండన్ లోని ప్రిన్స్ బెర్రి నియోజక వర్గం నుండి లేబర్ పార్టీ తరపున ఎన్నికల్లో పాల్గొని బ్రిటన్ పార్లమెంట్‌కు ఎన్నికైయ్యాడు.
- ఇతని బిరుదులు
    1. First Indian British Parlamentian
    2. First Economist
    3. Father of Drain Theory
    4. Grand Old Man of India
- ఇతను ఈ క్రింది INC సమావేశాలకు అధ్యక్షత వహించాడు.
    1. 1886 - కలకత్తా INC సమావేశం
    2. 1893 - లాహెూర్ INC సమావేశం
    3. 1906 - కలకత్తా INC సమావేశం
- 1906 కలకత్తా INC సమావేశం నందు తిలక్ వర్గం యొక్క ఒత్తిడితో కాంగ్రెస్ అజెండా నందు ఈ క్రింది పదాలను చేర్చారు.
    1. స్వరాజ్యం
    2. స్వదేశం
    3. బహిష్కరణ
    4. జాతీయ విద్య
- ఇతను ప్రచురించిన పత్రికలు
    1. Voice of India (English).
    2. రాస్తా గోఫ్తార్ (పారశిక).

ఫిరోషా మెహతా

- 1885వ సం॥లో బొంబాయి ప్రెసిడెన్సి అసోసియేషన్‌ను స్థాపించాడు.
- ఇతడు సెంట్రల్ బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియ వ్యవస్థాపకులలో ఒకడు

సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీ-

- ఇతడు ICS అధికారిగా ఉంటూ తన ఉద్యోగానికి రాజీనామా చేసి జాతీయ ఉద్యమంలోకి ప్రవేశించాడు.
- 1876వ సం॥లో ఇండియన్ అసోసియేషన్ అను సంస్థను ఏర్పాటు చేశాడు.
- ఇతడు నేషనల్ లిబరల్ పెడరేషన్ అను పార్టీని స్థాపించి దాని రాజకీయ శాఖ అయిన ఇండియన్ నేషనల్ కాన్ఫెరెన్స్ ద్వారా బ్రిటీషు వారి నుండి రాజకీయ రాజ్యంగ సంస్కరణలను డిమాండ్ చేశాడు.
- ఇతను రచించిన గ్రంథం A Nation In The Making.
- ఇతని బిరుదులు దేశికోత్తమ, Silver Tongue Of India.
- 1905వ సం॥లో బెంగాల్ విభజన జరిగినపుడు కలకత్తాలోని టౌన్ హాల్ వద్ద క్రిష్ణకుమార్ మిత్రాతో కలసి మొట్టమొదటి సారిగా సమావేశాన్ని నిర్వహించాడు.
- క్రిష్ణకుమార్ మిత్రా తన సంజీవని పత్రిక నందు మొట్టమొదటి సారిగా బాయ్‌కాట్ అను పదమును ఉపయోగించాడు.

ఆనంద మోహన్ బోస్

- ఇతడు కూడా ఇండియన్ సివిల్ సర్వీస్ అధికారిగా ఉంటూ తన ఉద్యోగమునకు రాజినామా చేసి జాతీయోద్యమంలోకి ప్రవేశించాడు.
- 1972వ సం॥లో లండన్ నందు ఇండియన్ సొసైటీని ఏర్పాటు చేశాడు.
- 1876వ సం॥లో సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీతో కలిసి కలకత్తా నందు ఇండియన్ అసోసియేషన్‌ను ఏర్పాటు చేశాడు.
- 1905వ సం॥లో వందేమాతర ఉద్యమం సమయంలో కలకత్తాలోని టౌన్ హాల్ వద్ద జరిగిన బహిరంగ సభకు అధ్యక్షత వహించాడు.

మౌలాన అబుల్ కలాం ఆజాద్

- ఇతడు భారతదేశం నందు స్వతంత్ర్యం సిద్ధించిన తర్వాత తాత్కాలిక ప్రభుత్వం నందు విద్యాశాఖ మంత్రిగా పనిచేశాడు.
- ఇతడు భారతదేశపు మొట్టమొదటి విద్యాశాఖ మంత్రి.
- ఇతడు రచించిన గ్రంథం Indian Wins Freedom.
- ఇతని బిరుదులు
    1. ఆల్‌హిలాల్.

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

2. బిల్‌హిలాల్.
3. గబ్బర్ - ఇ - ఖాతర్
4. అల్‌బలాగ్
- ఇతడు కి ఎక్కువ సార్లు అధ్యక్షత వహించిన ముస్లీం.
- మితవాదులు బ్రిటీషు వారి వలస పాలనకు వ్యతిరేకంగా 3P Formula ను అనుసరించి ఉద్యమాలను నిర్వహించారు.
  1. P - Pitision - విజ్ఞాపన
  2. P - Protest - నిరసన
  3. P - Prayer - ప్రార్థన
- మితవాదులు సంస్థలను ఏర్పాటు చేసి పత్రికలను, గ్రంథాలను, సమావేశాలను ప్రచురించి, నిర్వహించడం ద్వారా ప్రజలలో అవగాహన కల్పించి ప్రజలను చైతన్యవంతులు చేశారు.

అతివాద యుగం (1905 - 1920)

1. బాలగంగాధర్ తిలక్
2. లాలాలజపతి రాయ్
3. బిపిన్ చంద్రపాల్
4. అరివిందఘోష్
5. బరీంద్రనాథ్‌ఘోష్
6. భూపేంద్రనాథ్ దత్
7. వాసుదేవ బలవంతపాండే

1. తిలక్

- ఇతడు పూణే నందు జన్మించాడు.
- 1893వ సం॥లో గణేష్ ఉత్సవాలను జరిపించాడు.
- 1894వ సం॥లో అకాడీ/జిమ్ సెంటర్‌లను ఏర్పాటు చేశాడు.
- 1895వ సం॥లో శివాజీ జయంతి ఉత్సవాలను ప్రారంభించాడు.
- 1896వ సం॥లో తన పత్రికల ద్వారా పన్నులను నిరాకరించమని వ్యాసాలు ప్రచురించాడు.
- 1897వ సం॥లో చాపేకర్ సొదరుడకు మద్దతిస్తూ తన పత్రికలలో వ్యాసాలను ప్రచురించి 18నెలలు జైలు శిక్షకు గురయ్యాడు
- 1908వ సం॥లో బర్మాలోని మాండలి జైలుకు 7 సం॥ల పాటు ద్వీపాంతర వాసం పంపబడ్డాడు.
- 1915వ సం॥లో తిలక్ జైలు నుండి విడుదలయ్యాడు.
- 1915వ సం॥లో బొంబాయి నందు జరిగిన INC వార్షిక సంవత్సరానికి హాజరై డా॥ అనిబిసెంట్ ఇచ్చిన హెూమ్ రూల్ అను భావనను స్వీకరించాడు.
- 1916 ఏప్రిల్ 1వ తేదిని బొంబాయిని కేంద్రంగా చేసుకొని హెూమ్ రూల్ ఉధ్యమాన్ని ప్రారంభించాడు.

ఇతని గ్రంథాలు
1. గీతారహస్యం
2. Arctic Home Of Vedas

- ఇతని బిరుదులు
  1. లోకమాన్య
  2. భారతదేశపు అశాంతి జనకుడు (Father of Indian Unrest)
  3. మకుటంలేని భారత మహారాజు (Uncrowner King Of India).
- ఇతడు ప్రచురించిన పత్రికలు
  1. మరాఠ (ఆంగ్లం).
  2. కేశరి (మరాఠి)
- 1920వ సం॥లో తిలక్ మరణించాడు.

లాలా లజపతిరాయ్

- ఇతడు పంజాబ్ రాష్ట్రం నందు Trade Union Congressకు మొట్టమొదటి అధ్యక్షుడిగా నియమించబడి భారత జాతీయ ఉద్యమంలోనికి ప్రవేశించాడు.
- 1920వ సం॥లో N.N. Joshi Trade Union Congress ను ఏర్పాటు చేశాడు.
- ఇతడు సైమన్ గో బ్యాక్ ఉద్యమాలలో భాగంగా ACP అయిన సాండర్స్ చేత హత్యచేయబడ్డాడు.
- ఇతనిని పంజాబ్ కేసరి అంటారు.
- ఇతడు ప్రచురించిన పత్రికలు - పంజాబి, ది పీపుల్.
- ఇతడు హిందూ అనాథ ఆశ్రమాలను ఏర్పాటు చేశాడు.
- ఇతని Un Happy India అను గ్రంథంను రచించాడు.
- ఇతడు ఆర్య సమాజము యొక్క శుద్ధి ఉధ్యమాలను లాహెూర్, పంజాబ్‌ల నందు వ్యాప్తి చేశాడు.
- ఇతనిని హెూర్డింగ్ - II అత్యంత ప్రమాదకరమైన కుట్రదారుడని అభివర్ణించాడు.
- ఇతను నాకు తగలిన ప్రతి లాఠీ దెబ్బ బ్రిటీషు వారికి ముళ్ళుగా గుచ్చుకుంటుందని పేర్కొన్నాడు.

బిపిన్ చంద్రపాల్

- ఇతడు కలకత్తాలోని సెంట్రల్ లైబ్రరీ నందు ఒక లైబ్రేరియన్‌గా తన జీవితాన్ని ప్రారంభించాడు.
- ఇతడు బ్రహ్మ సమాజం నందు చేరి బ్రహ్మ సమాజ వక్తగా యూరోప్ అమెరికా దేశాలకు పరిచయం చేశాడు.
- 1907వ సం॥లో వందేమాతరం ఉద్యమంలో భాగంగా ఆంధ్రదేశాన్ని పర్యటించాడు.
- బిపిన్ చంద్రపాల్ వందేమాతర ఉద్యమంలో భాగంగా

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

ఆంధ్రదేశాన్ని పర్యటించినపుడు ఈ క్రింది సంఘటనలు జరిగాయి.

1. రాజమండ్రి కళాశాల సంఘటన (గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమ రావు)
2. కాకినాడ సంఘటన (కొంపెల్ల కృష్ణారావు)

- ఇతను మొట్టమొదటి సారిగా ఆంధ్ర దేశానికి బ్రహ్మ సమాజాన్ని వ్యాప్తి చేయడం కోసం పర్యటించాడు.
- ఇతడు వందేమాతర ఉద్యమంలో భాగంగా ఆంధ్రదేశాన్ని పర్యటించినపుడు ఇతని ప్రసంగాలను చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహం తెలుగులోనికి అనవదించాడు. ఇతడు రాజమండ్రి నందు జాతీయ పాఠశాల, మచిలీపట్నం నందు జాతీయ కళాశాల, రాజమండ్రిలోనే గోదావరి స్టోర్‌లను నిర్మించాడు.
- ఇతడు ప్రచురించిన పుస్తకాలు
  1. The Bengali
  2. Public Opinion
  3. వందేమాతరం
- ఇతని తర్వాత వందేమాతరం అను పత్రికను అరవింధ ఘోష్ నడిపించాడు.

అరవింధ ఘోష్

- ఇతడు అతివాద భావాజాలానికి పితామహుడిగా పిలుస్తారు.
- ఇతడు బరోడా సంస్థానం నందు జన్మించి బరోడా మహారాజు వారి ఆర్థిక సహాయంతో I.C.S. పరిక్షలలో ఉత్తీర్ణుడైయ్యాడు కాని కొన్ని కుంటి సాకులతో అనర్హుడిగా ప్రకటించబడ్డాడు.
- 1893వ సం॥లో 14సం॥రాలు బ్రిటన్‌లో గడిపి తిరిగి భారతదేశానికి వచ్చాడు.
- ఇతడు బరోడా మహారాజు ఏర్పాటు చేసిన కళాశాల నందు ఆంగ్ల ఉపాధ్యాయుడిగా తన జీవితాన్ని ప్రారంభించాడు.
- ఇతడు ఇందు ప్రకాశ్ పత్రిక నందు New Lamps For Old అను శిర్షికను మితవాదులను రాజకీయ యాచకులుగా ప్రస్థావించాడు.
- ఇతడు ఈ క్రింది పత్రికలకి కూడా వ్యాసాలు రాసేవాడు.
  1. సంధ్య.
  2. యుగాంతర్.
- ఇతడు బిపిన్ చంద్రపాల్ ప్రారంభించిన వందేమాతరం అను పత్రికను కూడా నిర్వహించాడు.
- ఇతడు ప్రచురించిన భవానీ మందిర్ అను కరపత్రిక అతితీవ్ర వాద భావాజాలానికి బైబిల్‌గా పేర్కొంటారు.
- 1906వ సం॥లో ఆలీపూర్ కుట్ర కేసులో భాగంగా జైలుకు పంపబడ్డాడు.
- జైలు నుంచి విడుదలైన తర్వాత జాతీయ రాజకీయాలకు దూరమవుతూ పాండిచ్చేరి నందు ఆరావళి ఆశ్రమాన్ని ఏర్పాటు చేశాడు.
- ఇతడు ఆ ఆశ్రమంలో నివసిన్తూ ఈ క్రింది గ్రంథాలను రచించాడు.
  1. సావిత్రి.
  2. Life Divine

బరీంద్రనాథ్ ఘోష్

- అరవింద్ ఘోష్ సోదరుడైన బరీంద్రనాథ్ ఘోష్, వివేకానందుని సోదరుడైన భూపేంద్రనాథ్ దత్, ప్రమోద్‌మిత్రాలు కలిసి మొట్టమొదటి విప్లవాది సంస్థ అయిన అణుశీలనా సమితిని కలకత్తా నందు ఏర్పాటు చేశారు.
- పులిని బీహారి దాస్ దాకా నందు అణుశీలనా సమితిని ఏర్పాటు చేశాడు.

V.D. సవార్కర్

- ఇతడు అభినవ భారత సమ్మేళనమును ఏర్పాటు చేశాడు.
- వాసుదేవ బలవంత పాండే-
- ఇతనిని అతి తీవ్రవాద భావాజాలానికి పితామహుడిగా పేర్కొంటారు.
- 1875వ సం॥లో దక్షిణ భారతదేశం నందు అతిపెద్ద కరువు సంభవించినది.
- 1876వ సం॥లో బ్రిటన్ రాణి భారతదేశానికి వస్తున్న కారణంతో అప్పటి బ్రిటీషు అధికారి ׅటన లార్డ్ రిప్పన్ ఢిల్లీ దర్బార్‌ను నిర్వహించాడు.
- ఢిల్లీ దర్బార్‌కు వ్యతిరేకంగా డక్కన్ ప్రాంతంలో అనేక హింసాత్మక సంఘటనలు సంభవించాయి వీటినే డక్కన్ అలజడులు అంటారు.
- ఈ డక్కన్ అలజడుల కారణంగా మహారాష్ట్ర నందు అతితీవ్ర భావాజాలానికి భీజాలు పడ్డాయి.

వందేమాతర ఉద్యమం(1905 - 1911)

- 1905వ సం॥లో అక్టోబర్ 16న అప్పటి బ్రిటీషు వైస్రాయి అయిన లార్డ్ కర్జన్ బెంగాల్ రాష్ట్రాన్ని తూర్పు, పశ్చిమ బెంగాల్‌గా విభజిస్తున్నట్లు ప్రకటించాడు.
- 1905 అక్టోబర్ 16న బెంగాల్ విభజన దినంగా పేర్కొంటారు.
- 1905 అక్టోబర్ 16న బెంగాల్ విభజనకు వ్యతిరేకంగా నిరసన దినం పాటించమని బెంగాల్ ప్రజలకు పిలుపునిచ్చాడు.
- రవీంధ్రనాథ్ ఠాగూర్ బెంగాల్ విభజనకు వ్యతిరేకంగా వందేమాతర గేయాన్ని ఆలపించి వందేమాతర ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించాడు.

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

- వందేమాతర ఉద్యమంలో భాగంగా వెలుగులోనికి వచ్చిన నినాదం వందేమాతరం.
- ఈ ఉద్యమంలో భాగంగా అత్యంత ప్రజాధరణ పొందిన గేయం అమర్ సోనార్ బంగ్లా.
- వందేమాతర ఉద్యమంలో భాగంగా రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ రచించిన దేశభక్తి గీతాల సంకలనాన్ని ఆత్మశక్తి అంటారు.
- రవీంధ్రనాథ్ ఠాగూర్ ప్రేరణతో దేశభక్తి గీతాలను రచించిన మరొక ప్రముఖ కవి నాబాకృష్ణమూర్తి.
- రవీంధ్రనాథ్ ఠాగూర్ వందేమాతర ఉద్యమంలో భాగంగా స్వదేశీ విద్యకు ప్రాధాన్యతనిస్తూ విశ్వ శాంతి సదన్ అను పేరుతో సంస్థలను ఏర్పాటు చేశాడు.
- విశ్వశాంతి సదన్ అను విద్యాసంస్థలే తర్వాతి కాలంలో శాంతినికేతన్ స్కూల్‌గా మార్పు చెందాయి.
- రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ ప్రేరణతో సతీష్ ముఖర్జి డాన్ బోస్కో స్కూల్‌ను ఏర్పాటు చేశాడు.
- 1907 సూరత్ INC వార్షిక సమావేశంలో అతివాదులు కాంగ్రెస్ నుండి వైదొలుగుతూ జాతీయవాదులుగా ప్రకటించుకుంటూ జాతీయవాద పార్టీని ఏర్పాటు చేసి వందేమాతర ఉద్యమంలో చేరి, బెంగాల్ విభజనకు వ్యతిరేకంగా ఉద్యమాలు చేయడం ప్రారంభించారు.
- అతివాద నాయకులు వందేమాతర ఉద్యమంలో చేరడం వందేమాతర ఉద్యమం కాస్త స్వదేశీ ఉద్యమంగా మార్పు చెందినది.

స్వదేశీ ఉద్యమం

- స్వదేశీ ఉద్యమాన్ని పూర్తిగా అతివాదులు నడిపించారు.
- స్వదేశీ పరిశ్రమలు-
- స్వదేశీ ఉద్యమంలో భాగంగా స్వదేశీ పరిశ్రమలను అభివృద్ధి చేయాలి.
- స్వదేశీ పరిశ్రమలల్లో ఉత్పత్తిని పెంచాలి.
- స్వదేశీ ఉద్యమంలో భాగంగా స్వదేశీ విద్యను అభివృద్ధి చేయాలి.
- స్వదేశీ ఉద్యమంలో భాగంగా బెంగాల్‌లోని కలకత్తా నందు బెంగాల్ కెమికల్ కంపెనిని ఏర్పాటు చేసినది పి.సి. రాయ్.
- 1907వ సం॥లో చిదంబరం పిళ్ళై తమిళనాడులోని ట్యూటికోరిన్ నందు స్వదేశీ స్టీమ్ నావిగేషన్ కంపెనిని ఏర్పాటు చేశాడు.

బహిష్కరణ

- స్వదేశీ ఉద్యమంలో భాగంగా విదేశీ వస్త్రాలు, లివర్‌పూల్ ఉప్పు బహిష్కరించబడాలి.
- స్వదేశీ ఉద్యమంలో భాగంగా విదేశీ వస్త్రాలు బహిష్కరిస్తూ స్వదేశీ వస్త్రాలైన ఖాది, ఖద్దర్‌ల వాడకాన్ని పెంచాలి.

వందేమాతర ఉధ్యమ ఫలితాలు-

- 1908వ సం॥లో తిలక్ బర్మలోని మాండలే జైలుకు 7 సం॥లు ద్వీపాంతరవాసం పంపబడ్డాడు.
- పంజాబ్ నందు లాలా లజపతి రాయ్ బహిష్కరించబడి అమెరికాకు వెళ్ళిపోయాడు.
- బిపిన్ చంద్రపాల్ ఆంధ్రదేశ పర్యాటన తర్వాత జాతీయ రాజకీయాలకు పూర్తిగా దూరమయ్యాడు.
- ఆలీపూర్ కుట్ర కేసులో భాగంగా జైలు కెల్లిన అరవింద్ ఘోష్ జైలు నుండి విడుదలైన తర్వాత పాండిచ్చేరి నందు ఆరావళి ఆశ్రమాన్ని ఏర్పాటు చేసుకొని ఉద్యమానికి దూరమయ్యాడు.
- నాయకత్వ లోపం వలన వందేమాతర ఉద్యమం పూర్తిగా నీరుగారి పోయింది.
- 1911వ సం॥లో హార్డింజ్ - II బెంగాల్ విభజనను రద్దుచేశాడు.
- 1911వ సం॥లో రాజధాని కలకత్తా నుండి ఢిల్లీకి మార్చబడినది.
- 1915 బొంబాయిలో INC సమావేశం-
- 1915వ సం॥లో బొంబాయి నందు సత్యంధ్రనాథ్ సిన్హా అధక్షతన INC వార్షిక సమావేశం జరిగినది.
- ఈ సమావేశంలో డా॥ అనిబిసెంట్ హోమ్‌రూల్ అను భావనను ప్రకటించింది.

1916వ సం॥లో లక్నో INC సమావేశం

- 1916వ సం॥లో ఉత్తర ప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని లక్నో నగరం నందు A.C. మజుంధర్ అధ్యక్షతన INC వార్షిక సమావేశం జరిగినది.
- ఈ సమావేశం నందు మితవాదులు, అతివాదులు తిరిగి కలిసిపోయారు.
- ఈ సమావేశం నందు మితవాదులు, అతివాదులు తిరిగి కలిసిపోయారు.
- ఈ సమావేశం నుండి ముస్లిం లీగ్ INC తో కలిసి పనిచేసినది.
- 1906వ సం॥లో బాంగ్లాదేశ్‌లోని ఢాకా నందు సలీముల్లా, ఆగాఖాన్‌లు ముస్లింలీగ్‌ను ఏర్పాటు చేశారు.

హోమ్ రూల్ ఉద్యమం-

తిలక్ హోమ్‌రూల్ లీగ్ శాఖ-

- 1916 ఏప్రిల్ 1న తిలక్ బొంబాయిను ప్రధాన కేంద్రంగా చేసుకొని హోమ్ రూల్ ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించారు.
- ఇతనిని వాలంటైన్ చిరోల్ పాధర్ ఆఫ్ ఇండియన్ అన్‌రెస్ట్ అని పేర్కొన్నాడు.
- ఇతన్ని భారత ప్రజలు లోకమాన్య అని పిలుచుకున్నారు.
- 1920వ సం॥లో తిలక్ మరణించాడు.

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

డా॥ అనిబిసెంట్ హోమ్‌రూల్ లీగ్ శాఖ-

- 1916 సెప్టెంబర్ 1న మద్రాస్ సమీపంలోని అడయార్ నందు డా॥ అనిబిసెంట్ హోమ్ రూల్ ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించినది.
- డా॥ అనిబిసెంట్ హోమ్ రూల్ ఉద్యమంలో భాగంగా స్వదేశీ విధ్యను అభివృద్ధి చేయాలని నిర్ణయించింది.
- డా॥ అనిబిసెంట్ సంస్కృత భాషను అభివృద్ధి చేయడం కోసం వారణాసి సంస్కృత విద్యాపీఠమును ఏర్పాటు చేసినది.
- వారణాసి సంస్కృత విధ్యా పీఠమును పండిట్ మదన్ మోహన్ మాలవ్యా బెనారస్ హిందూ యూనివర్శిటిగా అభివృద్ధి చేశాడు.
- డా॥ అనిబిసెంట్ చిత్తూరు జిల్లాలోని మదనపల్లి నందు బి.టి. కళాశాలను ఏర్పాటు చేసినది.

- హోమ్ రూల్ ఉద్యమం కారణంగా భారత జాతీయ రాజకీయాల్లోకి ప్రవేశించిన జాతీయ నాయకులు
    1. మోతీలాల్ నెహ్రూ
    2. జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ
    3. మహ్మద్ ఆలి చిన్న
    4. సుభాష్ చంద్ర బోస్

గాంధీయుగం(1920 - 1947)

- గాంధీజిని జాతిపిత అని పిలిచినది నేతాజీ సుభాష్ చంద్రబోస్
- మహత్మ అని పిలిచినది రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్.
- బాపు అని పిలిచినది జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ
- గాంధీజిపై ప్రభావం చూపిన రచనలు
    1. భగవద్గీత
    2. థారో రచనలు
    3. Tolstory రచనలు
    4. The Song Selistiar (by Edwin Amald)
- గాంధీజి ప్రచురించిన పత్రికలు
    1. యంగ్ ఇండియా
    2. హరిజన్
    3. ఇండియన్ ఒపీనియం
    4. హిందూ ప్రకాష్
- గాంధీజి ఏర్పాటు చేసిన ఆశ్రమాలు
    1. సభర్మతి ఆశ్రమం
    2. వార్ధా ఆశ్రమం
    3. నివేదిత ఆశ్రమం
- గాంధీజి రచించిన గ్రంథాలు
    1. Conquest of Self
    2. The Story of my Experiments with Truths.
- 1869 అక్టోబర్ 2న గుజరాత్ రాష్ట్రంలోని పోరుబందర్ గ్రామము నందు పుత్‌లీబాయి, కరమ్‌చంద్ గాంధీ దంపతులకు గాంధీ జన్మించాడు.
- గుజరాత్ రాష్ట్రంలోని అబ్దుల్లా & కో కంపెనీ సంబందించి న్యాయ సంబంధ విషయాలను చర్చించుటకు గాంధీజి ప్రతినిధిగా ఆఫ్రికాకు పంపబడ్డాడు.

ఆఫ్రికా నందు గాంధీజి ఉద్యమాలు

మొదటి దశ(1893 - 1906)

- మొదటి దశలో గాంధీజి తన ఉద్యమాలను పిటీషన్‌ల రూపంలో కొనసాగించాడు.
- ఇతడు ఆఫ్రికా నందు నేషనల్ ఇండియన్ కాంగ్రేస్ అను సంస్థను ఏర్పాటు చేసి దాని ద్వారా ఇండియన్ ఒపీనియన్ అను పత్రికను ప్రచురించాడు.
- తొలి దశలో గాంధీజి ఆఫ్రికా నందు ఈ క్రింది ఆశ్రమాలను ఏర్పాటు చేశాడు.
    1. Phoenix
    2. Tolstoy Forum

రెండవ దశ(1906 - 1915)

- రెండవ దశలో ఆఫ్రికాలోని బ్రిటీషు ప్రభుత్వం ఈ క్రింది చట్టాలను చేసినది.

1906 రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం-

- 1906 రిజిస్ట్రేషన్ చట్టం ప్రకారం ప్రతి ఆసియా వాసి ఆఫ్రికా నందు వ్యాపారం చేసుకోవాలంటే తప్పనిసరిగా ఒక అనుమతి పత్రం కలిగి ఉండాలి.
- ఈ రిజిస్ట్రేషన్ చట్టానికి వ్యతిరేకంగా గాంధీజి నేటాల్ ప్రావిన్స్ నందు ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించి విజయం సాధించాడు.
- 1913వ సం॥లో ఆఫ్రికాలోని బ్రిటీషు ప్రభుత్వం రెండు చట్టాలను ప్రవేశ పెట్టినది.
- క్రిస్టియేన తరహాలో జరిగే ఏ వివాహం చెల్లదు.
- ప్రతి ఆసియా వాసి ఆఫ్రికా నందు వ్యపారం చేసుకోవాలంటే తప్పనిసరిగా 3 పౌండ్ల ధనాన్ని చెల్లించాలి.
- పై రెండు చట్టాలకు వ్యతిరేకంగా గాంధీజి తన రెండవ సత్యగ్రహాన్ని ప్రారంభించి స్మట్ అనే బ్రిటీషు అధికారి చేత జైలుకి పంపబడ్డాడు.
- 1915వ సం॥లో గాంధీజి జైలు నుండి విడుదలైయ్యారు.
- 1915 జనవరి 9న గోపాల కృష్ణ గోకులే పిలుపు మేరకు గాంధీజి తిరిగి భారతదేశానికి వచ్చాడు.

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

- 1915 జనవరి 9న గాంధీజి భారతదేశానికి వచ్చిన దినాన్ని భారత ప్రభుత్వం ప్రవాస భారతీయ దివాస్‌గా ప్రకటించినది.

సభర్మతి ఆశ్రమ స్థాపన

- 1916వ సం॥లో గుజరాత్ రాష్ట్రంలో అహ్మదాబాద్‌కు సమీపంలోని సభర్మతి నది తీరాన ఆశ్రమాన్ని ఏర్పాటు చేశారు. దీనినే సభర్మతి ఆశ్రమం అని పిలుస్తారు.

చంపారన్ ఉద్యమం(1917)-

- బీహార్ రాష్ట్రంలోని చంపారన్ నందు నీలిమందు పంటను పండించే రైతులపై విధించే ధీన్‌కతియ విధానానికి వ్యతిరేకంగా నీలిమందు రైతులు రాజ్‌కుమార్ శుక్లా నాయకత్వంలో బ్రిటీషు వారికి వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాటు చేశారు.
- రాజ్‌కుమార్ శుక్లా పిలుపు మేరకు గాంధీజి చంపారన్ ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించి విజయం సాధించాడు.
- చంపారన్ ఉద్యమం గాంధీజి భారతదేశం నందు చేసిన మొట్టమొదటి ఉద్యమం.
- చంపారన్ ఉద్యమంలో భాగంగా రాజకీయాలలోకి ప్రవేశించిన ప్రముఖ జాతీయ నాయకుడు
    1. డా॥ బాబు రాజేంద్రప్రసాద్.
    2. ఆచార్య క్రుపాలని.
    3. మహదేవ దేసాయి.
- మహాదేవ దేసాయి గాంధీజికి పర్సనల్ సెక్రటరీగా పనిచేశాడు.

1918 అహ్మదబాద్ మిల్లు కార్మికుల సమస్య-

- 1918వ సం॥లో అహ్మదబాద్‌లోని మిల్లు కార్మికులు గాంధీజి నాయకత్వంలో బ్రిటీషు వారికి వ్యతిరేకంగా ఉద్యమంను నిర్వహించాడు.
- ఈ ఉద్యమం నందు గాంధీజి మొట్టమొదటి సారిగా నిరాహార దీక్ష చేసి విజయం సాధించాడు.

ఖేడా సత్యాగ్రహం(మహారాష్ట్ర)

- 1918వ సం॥లో ఖేడా నందు వ్యవసాయ కూలీలు, సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్ నాయకత్వంలో అధిక భూమి శిస్తుకు వ్యతిరేకంగా తిరుగుబాట్లు ప్రారంభమైయ్యాయి.
- ఈ ఉద్యమంలో సర్దార్ వల్లభాయ్ పటేల్ గాంధీజితో కలిసి పనిచేశాడు.
- ఈ ఉద్యమం నందు గాంధీజి విజయం సాధించాడు.

మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం(1914-1919)

- మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం సమయంలో గాంధీజి బ్రిటీషు వారికి చేసిన సహాయానికి గుర్తుగా బ్రిటీషువారు గాంధీజికి ఖైజర్-ఇ-హింద్ అనే బిరుదును ఇచ్చారు.
- కొంతమంది విమర్శకులు గాంధీజిని Recruitment Sarjent అని విమర్శించారు.
- మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం కాలంలో బ్రిటీషు ప్రభుత్వం భారతదేశం నందు ప్రవేశపెట్టిన చట్టాలను రౌలట్ చట్టాలు అని అంటారు.
- 1919 ఏప్రిల్ 6న బ్రిటీషు ప్రభుత్వం భారతదేశం నందు రౌలట్ చట్టాలను అమలు చేసినది.
- రౌలట్ చట్టాల ప్రకారం ప్రతి వ్యక్తి బందించబడ్డాడు కావున ఈ చట్టాలు వ్యక్తి స్వేచ్ఛకు భంగం కలిగిస్తున్నాయి కాబట్టి వీటిని నల్ల చట్టాలు అని అంటారు.
- పంజాబ్ రాష్ట్రం నందు రౌలట్ చట్టాలకు వ్యతిరేకంగా సైఫుయుద్దిన్ కిచ్లు, సత్యపాల్ నాయకత్వంలో తిరుగుబాట్లు జరిగాయి.
- ఈ తిరుగుబాటులలో భాగంగా సైఫుయుద్దిన్ కిచ్లు, సత్యపాల్ ఇరువురు జైలుపాలయ్యారు.

జలియన్‌వాలాబాగ్ సంఘటన

- 1919 ఏప్రిల్ 13న సిక్కులకు ముఖ్యమైన బైసాకి పండుగ రోజున సైఫుయుద్దిన్ కిచ్లు, సత్యపాల్‌లకు అరెస్ట్‌కు నిరసిస్తూ అమృత్‌సర్ పట్టణంలోని జలియన్‌వాలాబాగ్ ఉధ్యానవణం నందు అనేక వేల మంది ప్రజలు సమావేశానికి హాజరయ్యారు.
- ఈ విషయం తెలుసుకున్న పంజాబ్ గవర్నర్ O. Dyer అనే అధికారిని నియమించి బ్రిటీషు సైన్యాన్ని జలియన్‌వాలాబాగ్ ఉద్యానవనంపైకి పంపాడు.
- జనరల్ డైయర్ జలియన్‌వాలాబాగ్ ఉద్యానవనము నందు సమావేశమైన ప్రజలపై కాల్పులు జరిపాడు. ఈ కాల్పులలో అనేక వేల మంది మరణించారు. దీనినే జలియన్‌వాలాబాగ్ హత్యాకాండ అని అంటారు.
- ఈ సంఘటనపై బ్రిటీషు ప్రభుత్వం హంటర్ కమీషన్‌ను నియమించగా హంటర్ కమీషన్ జనరల్ డేయర్‌ని నిర్ధోషిగా పేర్కొన్నది.
- గాంధీజి హంటర్ కమీషన్‌ను వైట్ వాచ్ అని విమర్శించాడు.

1919 ఖలీఫా ఉద్యమం-

- మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం సమయంలో బ్రిటన్ విజయం సాధించినది ఓడిపోయిన టర్కీని పాలించే ఖలీఫాను అవమానపరచడంతో టర్కీలోని ముస్లింలందరు బ్రిటన్‌కు వ్యతిరేకంగా ఉద్యమాన్ని నిర్వహించారు. దీనినే ఖలీఫా ఉద్యమం

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

అని అంటారు.

- భారతదేశం నందు శౌకత్ ఆలీ, మహ్మద్ ఆలీ (ఆలీ సోదరులు) నాయకత్వంలో బ్రిటన్‌కు వ్యతిరేకంగా ఖిలాఫత్ ఉద్యమాన్ని జరిపారు.
- 1919వ సం॥లో ఖిలాఫత్ యొక్క మొట్టమొదటి సమావేశం లక్నో నందు స్టేట్ బ్యాటరి అధ్యక్షతన జరిగినది.
- 1920వ సం॥లో ఖిలాఫత్ యొక్క రెండవ సమావేశం ఢిల్లీ నందు గాంధీజి అధ్యక్షతన జరిగినది.
- టర్కీనందు ఖలీఫా పదవికి వ్యతిరేకంగా ముస్తఫ్ఫా కెమల్ పాశా నాయకత్వంలో ప్రజాస్వామ్యక విప్లవం సంభవించినది. దీనితో భారతదేశం నందు ఖిలాఫత్ ఉద్యమం అంతమైనది.

1920 నాగపూర్ INC సమావేశం-

- 1920వ సం॥లో నాగపూర్ నందు జరిగిన INC వార్షిక సమావేశం విజయరాఘవాచారి అధ్యక్షతన జరిగినది.
- ఈ సమావేశంలో గాంధీజి రూపొందించిన సహాయ నిరాకరణ ఉధ్యమ తీర్మాణంను కాంగ్రెస్ వర్కింగ్ కమిటీ అధ్యక్షుడైన లాలా లజపతి రాయ్, అధ్యక్షుడైన విజయరాఘవాచార్యులు ఆమోదించారు.

సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమం

మొదటి దశ(1921 జనవరి - మార్చి)

- ఈ దశలో గాంధీజి పాఠశాలలు, కళాశాలలు, విశ్వనిధ్యాలయాలు, ప్రభుత్వ సంస్థలు బహిష్కరించబడ్డాయి.
- దీనితో చిత్తరంజన్ దాస్, మోతిలాల్ నెహ్రూ, సైఫ్‌యుద్దీన్ కిచ్లూ, రారాజీ, టంగుటూరి ప్రకాశంలు తమ న్యాయవాద వృత్తికి రాజీనామా చేశారు.

రెండవ దశ(1921 ఏప్రిల్ - జూన్)

- ఈ దశలో గాంధీజి ఆంధ్ర దేశాన్ని పర్యటించాడు.

- 1921వ సం॥లో గాంధీజి ఆంధ్ర దేశాన్ని పర్యటించినపుడు కేరళ రాష్ట్రంలోని నంబుద్రీటు అనబడే జమిందారులకు వ్యతిరేకంగా మోప్లాలు అనబడే ముస్లిం కూలీలు తిరుగుబాటు చేశారు. దీనినే మోప్లాల తిరుగుబాటు అని అంటారు.
- 1921వ సం॥లో గాంధీజి ఆంధ్రదేశ పర్యటనలో భాగంగా విజయవాడను సందర్శించి విజయవాడ నందు ప్రత్యేక INC సమావేశమును నిర్వహించారు. ఈ సమావేశం గాంధీజి అధ్యక్షతన జరిగినది.
- విజయవాడ నందు గాంధీజి నిర్వహించిన సమావేశ ప్రాంతానికి గాంధీనగరం అనే పేరు వచ్చినది.
- ఈ సమావేశం సజావుగా జరుగుటకు దుగ్గిరాల గోపాల క్రిష్ణయ్యగారు ఏర్పాటు చేసిన రామదండు అను వాలంటరీ దళం నియమించబడినది.
- గాంధీజి ఈ సమావేశమునకు ఈ క్రింది తీర్మాణాలను చేశాడు.
  1. తిలక్ పేరిట కోలటి రూపాయిల నిధిని సేకరించాలి.
  2. NCM లో కోటి మందిని సభ్యులుగా చేయడం
  3. సారాకు వ్యతిరేకంగా ఉద్యమాలను ప్రారంభించాలి.
  4. 25 లక్షల చక్రాలను రూపొందించి ఖాది, ఖద్దర్‌ల వాడకాన్ని పెంచాలి.
- ఈ సమావేశానికి హాజరైన ప్రముఖ వేశ్య యామిని పూర్ణతిలకం తన బంగారు ఆభరణాలని తిలక్ నిధికి విరాళంగా ఇచ్చినది.
- ఈ సమావేశానికి హాజరైన దువ్వూరి సుబ్బమ్మ, పొనక కనకమ్మలు తన యావదాస్థిని తిలక్ నిధికి విరాళంగా ఇచ్చారు.
- ఈ సమావేశం నందు పింగళి వెంకయ్యగారు రూపొందించిన 3 రంగుల జండాను అమోదించబడినది.
- గాంధీజి పింగళి వెంకయ్య గారికి 3 రంగుల జెండా నందు తెలుపు రంగును, చరకాను ఉంచమని సూచించారు.
- పాట దండాలు మా బాపు.

మూడవ దశ(1921 జూలై - నవంబర్)

- ఈ దశలో గాంధీజి విదేశీ వస్త్రాలను బహిష్కరించాలని ఉద్యమాలను నిర్వహించాడు.
- దీనిలో భాగంగా విదేశీ వస్త్రాలను బహిష్కరిస్తూ స్వదేశీ వస్త్రాలైన ఖాది, ఖద్దర్‌ల వాడకాన్ని పెంచాలి.

నాల్గవ దశ (1921 డిసెంబర్ - 1922 ఫిబ్రవరి 5)-

బర్థోలి ఉద్యమం-

- గాంధీజి బర్థాలి నందు అధిక భూమిశిస్తుకు వ్యతిరేకంగా ఉద్యమాలను నిర్వహించారు. దీనినే బర్దొలి ఉద్యమం అని అంటారు.

చౌరిచౌరా సంఘటన

- 1922వ సం॥లో ఉత్తరప్రదేశ్ రాష్ట్రంలోని చౌరిచౌరా P.S కు ఎదురుగా శాంతి యుత సత్యాగ్రహాన్ని నిర్వహిస్తున్న సత్యాగ్రహులపై బ్రిటీషు పోలిసీలు లాఠీచార్జ్ చేశారు. దీనితో

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

శాంతియు సత్యగ్రహులు చౌరిచౌరా పోలీసు స్టేషన్‌ను ధహనం చేశారు.

- ఈ సంఘటన నందు 20 మంది భారతీయ పోలీసులు సజీవ దహనం అయ్యారు.

బర్దౌలి తీర్మాణం

- 1922 ఫిబ్రవరి 5న చౌరీచౌరా సంఘటన కారణంగా సహజ నిరాకరణ ఉద్యమాన్ని ఆపివేస్తున్నట్లు బర్దౌలి నుండి ప్రకటించాడు. దీనినే బర్ధౌలి తీర్మాణం అని అంటారు.

గమనిక-

1. హిందూ, ముస్లింలు కలిసి పనిచేసిన మొదటి ఉద్యమం
2. సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమం విద్యార్థులు పాల్గొన్న మొదటి ఉద్యమం
3. సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమాన్ని నిలిపివేడం బలహీన నాయకుడికి ఒక ఉదాహరణ అని తెలిపింది మనవెంద్రనాథ్ రాయ్.

- 1922వ సం॥లో కేంద్రసభలకు జరిగే ఎన్నికల్లో పోటీ చేసే అంశంపై కాంగ్రెస్ పార్టీ నందు విబేధాలు వచ్చి Changers గాను, No Changers గాను విడిపోయారు.

Changers	No Changers
1) Chitta rajan Das	1) Jawaharlala Nehru
2) Mothilal Nehru	2) Dr. Babu Rajendra prasad
3) Vitalbai Patel	3. Vallabai Patel

- 1923వ సం॥లో నుంచి వైదొలుగుతూ కాంగ్రెస్ ఖిలాపథ్ స్వరాజ్య పార్టీని ఏర్పాటు చేశారు.
- 1924వ సం॥లో జరిగిన ఎన్నికల్లో కాంగ్రెస్ కిలాఫత్ స్వరాజ్య పార్టీ విజయం సాధించి ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేసినది.
- కాంగ్రెస్ కిలాఫత్ స్వరాజ్య పార్టీ తరపున ప్రతిపక్షనేతగా ఎన్నికైనది మోతిలాల్ నెహ్రూ.
- కాంగ్రెస్ కిలాఫత్ స్వరాజ్య పార్టీ తరపున కేంద్ర సభకు స్పీకర్‌గా ఎన్నికైనది విటల్‌బాయ్ పటేల్.
- కాంగ్రెస్ కిలాఫత్ స్వరాజ్య పార్టీ తరపున కలకత్తా మున్సిపల్ కార్పొరేషన్‌కు మొట్టమొదటి మేయర్‌గా ఎన్నికైనది చిత్త రంజన్ దాస్.

1925లో జరిగిన ముఖ్య సంఘటనలు

- 1920వ సం॥లో రష్యాలోని తాసెంట్ నగరం నందు ఎమ్.ఎన్. రాయ్(కమ్యునిస్ట్ పార్టీ ఆఫ్ ఇండియా)ను ఏర్పాటు చేశాడు.
- ఎమ్.ఎన్. రాయ్ రష్యా నందు లెనిన్ ఏర్పాటు చేసిన కమ్యూనిస్ట్ ఇంటర్నేషనల్ అను సంస్థ నందు సభ్యుడిగా ఉండేవాడు.
- 1925వ సం॥ నాటికి CPI భారతదేశం నందు పూర్తిగా తన కార్యకలాపాలను మొదలు పెట్టినది.
- 1920వ సం॥లో పండిట్ మదన్ మోహన్ మాలవ్య, మనోజిలు అఖిల భారత హిందూ మహాసభను ఏర్పాటు చేశారు.
- 1925వ సం॥ నుండి అభం అధికారికంగా తన కార్యకలాపాలను ప్రారంభించినది.
- 1925వ సం॥ నుండి రాష్ట్రీయ స్వయం సేవక సమితి(R.S.S) అధికారికంగా తన కార్యకలాపాలను ప్రారంభించినది.
- R.S.S నందు కీలక పాత్ర పోషించినది బలిరామ్ హెగ్డెవార్.
- 1925వ సం॥లో C K S P లో కీలక పాత్రదారైన చిత్త రంజన్ దాస్ మరణించడంతో C K S P తిరిగి కాంగ్రెస్‌లో విలీనమైనది.

సైమన్ కమీషన్

- 1927వ సం॥లో బ్రిటీషు ప్రభుత్వం భారతదేశం నందు రాజకీయ సంస్కరణలను చేపట్టుట కోసం సర్ గార్గె సైమన్ అధ్యక్షతన సైమన్ కమీషన్‌ను నియమించబడినది.
- 1928 ఫిబ్రవరి 3న సైమన్ కమీషన్ భారతదేశాన్ని పర్యటించినది.
- భారతదేశంలో మొట్టమొదటి సారిగా పూణేకి చెందిన మాదవ మలగన్‌కర్ సైమన్ గో బ్యాక్ ఉద్యమాలను ప్రారంభించాడు.
- పంజాబ్ రాష్ట్రంలోని లాహోర్ నగరం నందు పంజాబ్ రాష్ట్రంలోని సైమన్ గో బ్యాక్ ఉధ్యమాలకు నాయకత్వం వహించి British ACP Sanders చేత హతమార్చబడినది లాలా లజపతి రాయ్.
- ఉత్తర ప్రదేశ్‌లోని లక్నో నగరం నందు సైమన్ గో బ్యాక్ ఉద్యమాలకు నాయకత్వం వహించింది జవహర్ లాల్ నెహ్రూ.
- మద్రాస్ నందు టంగుటూరి ప్రకాశం సైమన్ గో బ్యాక్ ఉద్యమాలలో పాల్గొని ఆంధ్రకేసరి అనే బిరుదును పొందాడు.
- సైమన్ కమీషన్ తిరిగి బ్రిటన్‌కు వెళ్తూ చేతనైతే రాజ్యాంగాన్ని రచించుకోమని సవాలు విసిరినది.
- భారతీయ ప్రజలకు సవాలుకు విసిరినది సర్ గార్గె సైమన్ అప్పటి సెక్రటరి ఆఫ్ స్టేట్ లార్డ్ బర్కిన్ హెడ్.
- సైమన్ కమీషన్ సవాలు స్వీకరించిన INC రాజ్యాంగ రచనా బాధ్యతలను మోతిలాల్ నెహ్రూ గారికి అప్పజెప్పినది.

Nehru Reports (By Mothilal Nehru)-

- 1928వ సం॥లో మోతిలాల్ నెహ్రూ నెహ్రూ రిపోర్ట్‌ను రూపొందించి INC కి సమర్పించాడు.
- Nehru Report లోని ముఖ్యాంశాలు
  1. స్వయం పరిపాలన (Dominion Status)
  2. Joint Electorate
  3. జనాభా ప్రతిపదిక (Reservation based on Population)

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

కలకత్తా INC సమావేశం

- 1928వ సం॥లో కలకత్తా నందు జరిగిన INC వార్షిక సమావేశం నందు మోతిలాల్ నెహ్రూ రూపొందించిన నెహ్రూ రిపోర్టును ఆమోదించబడినది. కాని 1929వ సం॥లో మహ్మద్ ఆలీ జిన్న, నెహ్రూ రిపోర్టును వ్యతిరేకిస్తూ 14 Pointsను ప్రకటించాడు.
- మహ్మద్ ఆలీ జిన్న ప్రకటించిన ముఖ్య అంశాలు
  1. సమైక్య ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేయాలి.
  2. భవిష్యత్‌లో ఏర్పడే ప్రభుత్వాలలో 1/3వ వంతు ముస్లింలు ఉండాలి
  3. సివిల్ సర్వీసు ఉద్యోగాలలో ముస్లింలకు అధిక ప్రాధాన్యతను ఇవ్వాలి.
- నెహ్రూ రిపోట్టును బ్రిటీషు ప్రభుత్వం తిరస్కరించగా జిన్న ప్రకటించిన 14 Pointsను INC తిరస్కరించినది.

1929 దీపావళి తీర్మాణం

- 1929వ సం॥లో భారతదేశం నందు ఆమోద యోగ్యమైన రాజకీయ పరిష్కారం కోసం లార్డ్ ఇర్విన్ భారతదేశంలోని వివిధ పార్టీలకు ప్రతినిధులుగా ఆహ్వానాన్ని ప్రకటించాడు. దీనినే దీపావళి తీర్మాణం అని అటారు.

లాహోల్ INC సమావేశం

- 1929వ సం॥లో జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ అధ్యక్షతన లహోర్ నందు రావి నది ఒడ్డున INC వార్షిక సమావేశం జరిగినది.
- ఈ సమావేశంలో జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ పూర్ణ స్వరాజ్య తీర్మానాన్ని ప్రకటించాడు.
- 1930 జనవరి 26 నుండి ప్రతి సం॥ రిపబ్లిక్ డే ఉత్సవాలను నిర్వహించాలని జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ ప్రకటించారు.
- ఈ సమావేశంలో జవహర్‌లాల్ నెహ్రు పింగళి వెంకయ్య రూపొందించిన మూడు రంగుల జెండాని అధికారికంగా ఎగరవేశాడు.

Gandhiji 11 Points Ultimatum

- 1930 జనవరి 31వ తేదీన సైనకి వ్యయం తగ్గింపు, భూమి శిస్తు తగ్గింపు, మధ్యపాన నిషేదం, ఉప్పు చట్టాలపై విధించిన పన్ను తగ్గింపు వంటి 11 అంశాలతో కూడినటువంటి 11 Points Ultimatum ని గాంధీజి ఇర్విన్‌కి ఇచ్చాడు కాని ఇర్విన్ దీనిని తిరస్కరించాడు.

మొదటి దశ శాసనొల్లంఘన ఉద్యమం(ఉప్పు సత్యాగ్రహం)

- 1930 నుండి 1932 మధ్య కాలంలో జరిగిన శాసనొల్లంఘన ఉద్యమాన్ని మొదటి శాసనోల్లంఘన ఉద్యమం అంటారు.
- 1930 మార్చి 12వ తేదీన 78మంది సభ్యులతో కలిసి సభర్మతి ఆశ్రమం నుండి 400 కి.మీ. కాలి నడకన బయల్దేరి ఏప్రిల్ 6వ తేదీన దండికి చేరుకొని ఉప్పు చట్టాలను ఉల్లంఘిస్తూ ఉప్పును తయారు చేయడంతో ఉప్పు సత్యాగ్రహం ప్రారంభమైనది.
- గాంధీజి ఉప్పు సత్యాగ్రహంను ప్రారంభించడంతో వివిధ ప్రాంతాలకు వ్యప్తి చెందినది.
- వాయువ్య భారతదేశం నందు నాయకత్వం వహించినది ఖాన్ అబ్దుల్ గఫార్ ఖాన్.
- ఇతను ఏర్పాటు చేసిన సైనిక దళమును ఎర్ర చొక్కాల దళం అని అంటారు.
- ఖాన్ అబ్దుల్ గఫార్ ఖాన్‌ని సరిహద్దు గాంధీ అని పిలుస్తారు.
- గుజరాత్ రాష్ట్రంలోని దరసానీ నందు ఉప్పు సత్యాగ్రహమును నిర్వహించినది సరోజిని నాయుడు.
- కేరళ రాష్ట్రం నందు జరిగిన ఉప్పు సత్యాగ్రహమునకు నాయకత్వం వహించినది కేలప్పన్.
- తమిళనాడు రాష్ట్రంలోని వేదారణ్యం నందు ఉప్పు సత్యాగ్రహమును నిర్వహించినది చక్రవర్తి రాజా గోపాలాచారి.

మొదటి రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం

- 1930వ సం॥లో బ్రిటీషు ప్రభుత్వం భారతదేశం నందు ఆమోదయోగ్యమైన రాజకీయ పరిష్కారం చేయడం కోసం బ్రిటన్‌లోని జేమ్స్ పాలెస్ నందు భారతదేశంలోని అన్ని రాజకీయ పార్టీలను ఆహ్వానించి బ్రిటీషు ప్రభుత్వం సమావేశాన్ని నిర్వహించింది.
- బ్రిటీషు ప్రభుత్వం ఈ సమావేశానికి INC హాజరుకాకపోవడంతో మొదటి RTC విఫలమైనదని భావించినది.

గాంధీ ఇర్విన్ ఒప్పందం

- 1931వ సం॥లో సి.వై. చింతామణి, తేజ్‌బహదూర్ సప్రూల మధ్యవర్తిత్వంతో గాంధీ, ఇర్విన్‌ల మధ్య ఢిల్లీ నందు ఒక ఒప్పందం జరిగినది. దీనినే గాంధీ ఇర్విన్ ఒప్పందం లేదా ఢిల్లీ ఒప్పందం అంటారు.

రెండవ రౌండ్ టేబుల్ కమిటి(RTC)

- 1931వ సం॥లో గాంధీజి సరోజిని నాయుడుతో కలిసి రాజపుత్ అను నౌకలో బ్రిటన్‌కు వెళ్ళి రెండవ రౌండ్ టేబుల్ కమిటికి హాజరయ్యారు.
- ఈ సమావేశంలో అనగారిన వర్గాల వారికి ప్రత్యేక నియోజకవర్గాలు అనే అంశంపై చర్చ జరగడంతో అది నచ్చని గాంధీజి తిరిగి భారతదేశానికి వచ్చాడు.

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

రెండవ దశ శాసనోల్లంఘన ఉద్యమం

- 1932 నుండి 1934 మధ్యకాలంలో రెండవ దశ శాసనొల్లంఘన ఉద్యమం జరిగినది.
- రెండవ రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం నుండి వెనుదిరిగి వచ్చిన గాంధీజి తిరిగి శాసలొల్లంఘన ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించాడు.
- ఈ ఉద్యమంలో భాగంగా గాంధీజిని అరెస్ట్ చేయబడి పూణేలోని ఎర్రవాడ జైలుకు పంపబడ్డాడు.

కమ్యూనల్ అవార్డ్-

- 1932 ఆగస్ట్ 16న అప్పటి బ్రిటన్ ప్రధానైన రామ్‌సేయ్ మెక్ డొనాల్డ్ అనగారిన వర్గాల వారికి ప్రత్యేక నియోజకవర్గాలను కేటాయిస్తున్నట్లు ప్రకటించాడు. దీనినే కమ్యూనల్ అవార్డ్ అని అంటారు.
- కమ్యూనల్ అవార్డ్ ప్రకారం భారతదేశంలోని ప్రజలు అనేక వర్గాల వారిగా విభజించబడ్డారు కావున గాంధీజి దీనిని వ్యతిరేకిస్తూ పూణెలోని ఎర్రవాడ జైలు నందు నిరాహార దీక్ష చేపట్టాడు.
- పూణె ఒడంబడిక-
- 1932 సెప్టెంబర్ 25న పూణెలోని ఎర్రవాడ జైలు నందున్న గాంధీజి కమ్యూనల్ అవార్డుని వ్యతిరేకిస్తూ నిరాహార దీక్ష చేపట్టాడు.
- ఈ నిరాహార దీక్షను విరమింపజేయడం కోసం పండిట్ మదన్ మోహన్ మాలవ్య మధ్యవర్తిత్వంతో గాంధీజి, అంబేద్కర్‌ల మధ్య పూణెలోని ఎర్రవాడ జైలు నందు ఒక ఒప్పందం జరిగినది. దీనితీనే పూణె ఒప్పందం అని అంటారు.
- ఈ ఒప్పందంలో భాగంగా బడుగు వర్గాల వారిని కేటాయించిన 74 సీట్లను రెట్టింపు చేయడంతో 148 సీట్లు ఉన్నవి.
- ఈ ఒప్పందం ప్రకారం Separate Electorate కాస్త Joint Electorate గా మార్చబడినది.

మూడవ రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం

- 1932వ సం॥లో బ్రిటన్‌లోని జేమ్స్ ప్యాలెస్ నందు 3వ రౌండవ టేబుల్ సమావేశం జరిగినది.
- ఈ సమావేశంలో 1935 భారత ప్రభుత్వ చట్టం తుది రూపును సంపాదించుకుంది.

గమనిక:-

1. మూడవ రౌండ్ టేబుల్ సమావేశంకు హాజరైనవారు.
    1. డా॥ బి.ఆర్. అంబేద్కర్
    2. M.C. రాజ
    3. మహమ్మద్ ఆలి జిన్న
2. 1932వ సం॥లో గాంధీజి బడుగు వర్గాల వారి అభివృద్ధి కొరకు శాసనొల్లంఘన ఉద్యమంలో భాగంగా హరిజన్ అనే పత్రికను ప్రచురించాడు.

కాంగ్రెస్ సోసలిస్ట్ పార్టీ ఆవిర్భావం(1934)

- 1934వ సం॥లో కాంగ్రెస్ సోసలిస్ట్ పార్టీని ఏర్పాటు చేసినవారు
    1. ఆచార్య నరేంద్రదేవ్
    2. మీనుమాసని
    3. అచ్యుత పట్వర్ధన్
    4. జయ ప్రకాష్ నారాయణ
    5. రామ్ మోహ్మన్ లోహియ

1935 భారత ప్రభుత్వ చట్టం

- 1932వ సం॥లో జరిగిన మూడవ రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం నందు జరిగిన చర్చల ఫలితంగా ఒక చట్టం రూపొందించబడినది. ఈ చట్టం 1935వ సం॥లో ఆమోదించబడడంతో 1935 భారత ప్రభుత్వ చట్టంగా వెలుగులోకి వచ్చినది.

1937 ఎన్నికలు

- 1935 భారత ప్రభుత్వ చట్టాన్ని అనుసరించి 1937లో జరిగిన ఎన్నికల నందు 8 స్థానాలు కాంగ్రెస్ పార్టీ, 3 స్థానాలు ముస్లీం లీగ్ విజయం సాధించి ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేశాయి.

హరిపూర్ INC వార్షిక సమావేశం

- 1938వ సం॥లో హరిపూర్ నందు జరిగిన INC వార్షిక సమావేశం సుభాష్ చంద్రబోస్ అధ్యక్షతన జరిగినది.
- ఈ సమావేశంలో భూసంస్కరణలు అమలు చేయు విషయంలో భాగంగా గాంధీకి, సుభాష్ చంద్రబోస్‌కి మధ్య మొట్టమొదటి సారిగా అభిప్రాయ బేధాలు వచ్చాయి.

త్రిపురి INC వార్షిక సమావేశం

- ఈ సమావేశానికి అధ్యక్ష పదవి కొసం ఎన్నికలలో గాంధీజి బలపరచిన పట్టాభి సీతారామయ్యా ఒడించబడుతూ సుభాష్ చంద్రబోస్ అధ్యక్షుడిగా ఎన్నికైయ్యాడు.
- పటాభి సీతారామయ్యా గారు మచిలీపట్నం నందు ఆంధ్రా బ్యాంక్ ను ఏర్పాటు చేశాడు. ఇతను రచించిన గ్రంథం హిస్టరి ఆఫ్ కాంగ్రెస్ పార్టీ.
- ఈ సమావేశమునకు అధ్యక్షుడిగా ఎన్నికైన సుభాష్ చంద్రబోస్ భూసంస్కరణలు అమలు విషయంలో గాంధీజితో విభేదిస్తూ కాంగ్రెస్ పార్టీ నుండి వైదొలుగుతూ నూతనంగా Forward Black

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

అను పార్టీని ఏర్పాటు చేశారు.

అలహాబాద్ ముస్లిం లీగ్ వార్షిక సమావేశం

- ఈ సమావేశంలో చౌదరి రెహమత్ ఆలి భారతదేశంలో ముస్లింలు నివసిస్తున్న ప్రాంతాలను చిత్రపటం రూపంలో తెలియజేస్తూ పాకిస్థాన్ అను పదాన్ని రూపొందించాడు.

లాహొార్ ముస్లిం లీగ్ వార్షిక సమావేశం-

- ఈ సమావేశంలో మహమ్మద్ ఆలి జిన్న నాయకత్వంలో పాకిస్థాన్ కావాలనే డిమాండ్‌ను ముస్లిం లీగ్ అమోదించినది.

సుభాష్ చంద్రబోస్

- రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం నందు అత్యంత విజయాలు సాధిస్తున్న జెర్మనికి చేరిన సుభాష్ చంద్ర బోస్ జర్మనీ రక్షణ మంత్రి అయిన రిబెన్ ట్రాప్‌ను కలిసి అతని సూచనల మేరకు సింగపూర్‌కు చేరును. సింగపూర్ నందు రాజ్‌బిహారీ గోష్ ఏర్పాటు చేసిన Indian Independence League కి ఆనంద మోహన్ సింగ్ ఏర్పాటు చేసిన ఇండియన్ నేషనల్ ఆర్మీకి అధ్యక్ష బాధ్యతలను స్వీకరించాడు.
- సుభాష్ చంద్రబోస్‌కి Azad Hidu Fouz (AHF) అని నామకరణం చేసి AHF ను నాలుగు దళాలుగా ఏర్పాటు చేశాడు.
    1. నేతాజి దళం
    2. మహాత్మ దళం
    3. బాపు దళం
    4. ఆజాద్ దళం
- 1942వ సం॥లో సింగపూర్‌లోని రేడియో ద్వారా భారతదేశానికి స్వతంత్ర్యం సిద్ధించినదని సుభాష్ చంద్రబోస్ ప్రపంచానికి ప్రకటించాడు.
- సుభాష్ చంద్రబోస్ రెండవ ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో సింగపూర్, బర్మాలను ప్రధాన కేంద్రాలుగా ఏర్పాటు చేసుకొని తన కార్యకలాపాలను ప్రారంభించాడు.
- ఇతడు అండమాన్ దీవులకు స్వరాజ్య దీవులని నికోబార్ దీవులకు షహీద్ దీవులని నామకరణం చేశాడు.
- సుభాష్ చంద్రబోస్ ఢిల్లీని ఆక్రమించడం కోసం భారతదేశానికి వస్తూ ఈ క్రింది నినాదాలను ఇచ్చాడు.
    1. ఛలో ఢిల్లీ
    2. జై హింద్
    3. మీరు రక్తానిస్తే నేను స్వాతంత్రాన్ని ఇస్తా
- ఢిల్లీని ఆక్రమించడం కోసం బయల్దేరిన సుభాష్ చంద్రబోస్ తైవాన్ నందు విమానం ఎక్కి విమాన దుర్గటనలో మరణించాడని కొంత మంది అభిప్రాయం.

రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం

- రెండవ ప్రపంచ యుద్ధ కాలంలో బ్రిటన్ తరపున భారతదేశం పాల్గొంటుందని బ్రిటన్ ప్రపంచానికి ప్రకటించినది. దీనితో INC తమ ప్రభుత్వాలకు రాజినామా చేసినది.

1940 ఆగస్టు బహుమతి

- 1940 ఆగస్టు 6న అప్పటి వైస్రాయి లార్డ్ లిన్‌లిత్‌గో రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం నందు బ్రిటన్ తరపున భారతదేశం పాల్గొన్నట్లయితే రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత స్వయం పరిపాలనను కలిపిస్తామని ప్రకటించాడు. దీనినే ఆగస్టు బహుమతి అని పిలుస్తారు.
- ఆగస్టు బహుమతిని తిరస్కరిస్తూ మొట్టమొదటి సారిగా వ్యక్తిగత సత్యాగ్రహాన్ని నిర్వహించినది ఆచార్య వినోదాబావే.

క్విట్ ఇండియా ఉద్యమం

- 1942వ సం॥లో అనగా రెండవ ప్రపంచ యుద్ధంలో అత్యంత విజయాలు సాధిస్తూ జపాన్ భారతదేశంపై దాడిచేయాలని నిర్ణయించినది.
- 1942 ఆగస్టు 16న బొంబాయిలోని గవాలియా మైదానం నందు గాంధీజి అధ్యక్షతన ఒక ప్రత్యేక సమావేశం జరిగినది. ఈ సమావేశంలో గాంధీజి Do or Die అనే నినాదాన్నిస్తూ క్విట్ ఇండియా ఉద్యమానికి పిలుపునిచ్చాడు.
- 1942 ఆగస్టు 9న క్విట్ ఇండియ ఉద్యమం ప్రారంభమైనది.
- ఈ ఉద్యమంలో భాగంగా గాంధీజి అరెస్ట్ చేయబడి పూణెలోని ఎర్రవాడ జైలుకు పంపబడ్డాడు.
- గాంధీజి జైలులో ఉన్నప్పుడు అతని భార్య అయిన కస్తూరిబా గాంధీ, అతని Personal Secretory మహాదేవ దేసాయిలు మరణించారు.
- ఈ ఉద్యమంలో భాగంగా చివరికి అరెస్టు అయినది మౌలానా అబుల్ కలాం ఆజాద్.
- ఈ ఉద్యమంలో ఎక్కువగా మహిళలు పాల్గొన్నారు.
    1. అరుణ ఆసఫ్ ఆలి.
    2. దుర్గాబాయ్ దేశముఖ్
    3. ఉషా మెహత
- ఈ ఉద్యమాన్ని కాంగ్రెస్‌లోనే ఉంటూ సోసియాలిస్ట్ ఈ ఉద్యమాన్ని నడిపించారు. వారు
    1. ఆచార్య నరేంద్రదేవ్
    2. జయ ప్రకాష్ నారాయణ

Edited with the trial version of Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit: www.foxitsoftware.com/shopping

3. మీనుమసని
4. రామ్ మనోహర్ లోహియ.

- క్విట్ ఇండియ నాయకత్వ లోపంతో అంతమైనది.

CRIPPS Mission

- రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం నందు బ్రిటన్ తరపున భారతదేశం పాల్గొన్నట్లయితే రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం తర్వాత
  1. జపాన్ దాడులను ఎదుర్కొనుటకు ఒక యుద్ధ కౌన్సిల్‌ని ఏర్పాటు చేస్తామని ప్రకిటించినది.
  2. స్వయం పరిపాలన కలిపించబడును
  3. రాజ్యాంగాన్ని రచించుకోవడం కోసం ఒక అవకాశం ఇవ్వబడును
- 1942లో వచ్చిన CRIPPS Mission ను గాంధీజి Post Dated Cheque గా అభివర్ణించాడు.
- CRIPPS Mission ను జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ దివాళ తీసిన బ్యాంక్‌గా అభివర్ణించాడు.

1944లో బ్రిటన్ నందు ఎన్నికలు

- రెండవ ప్రపంచ యుద్ధం అనంతరం బ్రిటన్ నందు జరిగిన ఎన్నికలలో లేబర్ పార్టీకి చెందిన క్లెమెన్ అట్లి, కంజర్వేటివ్ పార్టీకి చెందిన విన్‌స్టన్ చర్చిని ఓడించాడు.
- 1948వ సం॥లోగా భారత దేశానికి స్వతంత్ర్యాన్ని ఇస్తామని అట్లీ ప్రభుత్వం ప్రకటించింది.

C. R. పార్ముల

- 1944వ సం॥లో INC కి చెందిన చక్రవర్తుల రాజగోపాలాచారి తాత్కాలిక ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేయడం కోసం ముస్లీం లీగ్ నాయకుడైన మహ్మద్ ఆలీ జిన్నాను ఒప్పించడం కోసం ప్రయత్నంచేశాడు. దీనినే సి.ఆర్. పార్ముల అని అంటారు.
- సి.ఆర్. పార్ముల ప్రకారం తాత్కాలిక ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పాటు చేయుటకు ముస్లీం లీగ్ ఒప్పుకున్నట్లయితే
  1. ముస్లిం జనాభా కలిగిన ప్రాంతాలలో ప్రజాభిప్రాయ సేకరణ నిర్వహించబడను.
  2. సింధూ రాజ్యాన్ని ఒక ప్రత్యేక రాష్ట్రంగా ప్రకటించబడును.
- సి.ఆర్ పార్ములాను మహమ్మద్ ఆలి జిన్నా పూర్తిగా తిరస్కరించాడు.

వివేల్ ప్లాన్/సిమ్లా ఒప్పందం

- 1945వ సం॥లో సిమ్లా నందు అప్పటి వైస్రాయి అయిన వివెల్ జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ, మహమ్మద్ ఆలి జిన్నాలకి మధ్య ఒక ఒప్పందాన్ని కుదించాడు. దీనినే వివేల్ ప్లాన్/సిమ్లా ఒప్పందం అంటారు.
- ఈ ఒప్పందంలో భాగంగా మహ్మద్ ఆలీ జిన్న తన ద్విజాతి సిద్ధాంతాన్ని ప్రకటించాడు.

1946లో జరిగిన బొంబాయి నౌక దళం సమ్మె

- 1946వ సం॥లో బొంబాయి నౌక దళంలో జరిగిన సమ్మెను భారత స్వతంత్ర్య సంగ్రామంలో జరిగిన చిట్ట చివరి సమ్మెగా పేర్కొంటారు.

1946 క్యాబినెట్ మిషన్ ప్లాన్

- 1946వ సం॥లో 3 సభ్యులతో కూడిన మంత్రిత్రయ సంఘం భారత దేశాన్ని సందర్శించి రాజ్యాంగ పరిషత్‌ను ఏర్పాటు చేసుకొని సూచించినది.
- క్యాబినెట్ మిషన్ నందు గల సభ్యులు
  1. ఎ.వి. అలెగ్జాండర్
  2. పెటిక్ లారెన్స్
  3. స్టాఫ్‌ఫ్రెడ్ క్రిప్స్.

1947లో వైస్రాయి మార్పు

- 1947 ఏప్రిల్‌లో వివేల్ స్థానంలో లార్డ్ మౌంట్ బ్యూటన్ వైస్రాయిగా నియమించబడ్డాడు.
- 1947 జూన్ 3 ప్లాన్ / మౌంట్ భూటన్ ప్లాన్ / డిక్కీ బర్డ్ ప్లాన్-
- 1947 జూన్ 3న భారతదేశాన్ని రెండు దేశాలుగా విభజిస్తూ మౌంట్ భూటన్ ప్రణాళికను రూపొందించాడు. దీనినే జూన్ 3 ప్లాన్ లేదా డిక్కి బర్డ్ ప్లాన్ / మౌంట్ భూటన్ ప్రణాళిక అంటారు.
- జూన్ 3వ ప్లాన్ ఆమోదం-
- 1947 జూలై 18న బ్రిటన్ పార్లమెంట్ జూన్ 3వ ప్లాన్‌ను ఆమోదించడంతో జూన్ 3వ ప్లాన్ కాస్త 1947 భారత ప్రభుత్వ చట్టంగా మార్పు చెందినది.

1947 భారత ప్రభుత్వ చట్టం

- దీనిని అనుసరించి భారతదేశం రెండు దేశాలుగా విభజించినది.

పాకిస్థాన్

- 1947 ఆగస్టు 14న పాకిస్థాన్ ఆవిర్భవించింది.
- పాకిస్థాన్ మొట్టమొదటి గవర్నర్ జనరల్ మహమ్మద్ ఆలి జిన్నా.
- పాకిస్థాన్ మొట్టమొదటి ప్రధాని లీకత్ ఖాన్.

Edited with the trial version of
Foxit Advanced PDF Editor
To remove this notice, visit:
www.foxitsoftware.com/shopping

స్వతంత్ర్య భారతదేశం

- 1947 ఆగస్టు 15వ స్వతంత్ర్య భారతదేశం ఆవిర్భవించినది.
- భారతదేశపు చిట్టచివరి, స్వతంత్ర్య భారతదేశపు మొట్టమొదటి గవర్నర్ జనరల్ లార్డ్ మౌంట్ భూటన్.
- స్వతంత్ర్య భారతదేశపు మొట్టమొదటి, చిట్టచివరి భారతీయ గవర్నర్ జనరల్ సి. రాజాజి.
- భారతదేశపు మొట్టమొదటిగా జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ ఎన్నికైయ్యాడు.

భారత జాతీయోద్యమంపై ప్రత్యేక దృష్టితో ఆధునిక భారతదేశ చరిత్ర

1. కాన్‌స్టంట్‌నోపుల్‌ను తురుష్కులు క్రీ.శ.1453 సంవత్సరంలో ఆక్రమించారు

2. నీలి నీటి విధానాన్ని అనుసరించిన పోర్చుగీసు వైస్రాయ్ - ఫ్రాన్సిస్ డి ఆల్మైడా

3. భారతదేశంలో డచ్చివారి మొదటి వర్తక స్థావరం - మచిలీపట్నం

4. భారతదేశంలో పోర్చుగీసు వారి మొదటి రాజధాని - కొచ్చిన్

5. భారతదేశంలో స్థిరపడిన పోర్చుగీసు వారు భారతీయ స్త్రీలను వివాహం చేసుకునేలా ప్రోత్సహించిన పోర్చుగీసు గవర్నర్ - అల్ఫోన్సో డి అల్బూకర్క్

6. విలియం హాకిన్స్‌ను జహంగీర్ ఆస్థానానికి రాయబారిగా పంపించిన ఇంగ్లండ్ పాలకుడు - మొదటి జేమ్స్

7. 1542లో గోవాను సందర్శించిన ప్రసిద్ధ క్రైస్తవ మతప్రచారకుడు - సెయింట్ ఫ్రాన్సిస్ జేవియర్

8. ఫ్రాన్సిస్ డే చంద్రగిరి రాజప్రతినిధి నుంచి మద్రాసును క్రీ.శ.1639 సంవత్సరంలో పొందాడు

9. ఆంగ్లేయులు సెయింట్ డేవిడ్ కోటను నిర్మించిన ప్రదేశం - కడలూరు

10. స్వతంత్ర కర్ణాటక రాజ్య స్థాపకుడు - సాదతుల్లా ఖాన్

11. కర్ణాటక రాజ్య రాజధాని - ఆర్కాట్

12. హైదర్ ఆలీ రెండో మైసూరు యుద్ధం సమయంలో మరణించాడు

SmartPrep

13. ప్లాసీ యుద్ధం తర్వాత సిరాజుద్దౌలాను బంధించి, చంపిన వ్యక్తి - మిరాన్

14. బక్సర్ యుద్ధ హీరో - హెక్టార్ మన్రో

15. చీకటిగది ఉదంతంగా పేర్కొనే సంఘటన జరిగిన ప్రదేశం - కలకత్తా

16. ఆర్కాట్ వీరుడిగా ప్రసిద్ధి గాంచిన బ్రిటిష్ జనరల్ - రాబర్ట్ క్లైవ్

17. పోర్టో నోవో యుద్ధం 1781 లో జరిగింది

18. టిప్పు సుల్తాన్ మరణించిన సంవత్సరం - 1799

19. రెండో మైసూరు యుద్ధం మంగళూరు సంధితో ముగిసింది

20. ఐరోపాలో సప్తవర్ష సంగ్రామం ప్రారంభమైన సంవత్సరం - 1756

21. వందవాసి యుద్ధంలో ఫ్రెంచ్ గవర్నర్ కౌంట్ డి లాలీ సర్ ఐర్‌కుట్ చేతిలో ఓడిపోయాడు

22. ప్లాసీ యుద్ధంలో ప్రేక్షకపాత్ర వహించిన సిరాజుద్దౌలా సేనానులు - మీర్ జాఫర్, యార్ లుతుఫ్ ఖాన్, రాయ్ దుర్లబ్

23. బక్సర్ యుద్ధానికి ప్రధాన కారణం - 1717 లో మొగలులు జారీ చేసిన ఫర్మానాను ఆంగ్లేయులు దుర్వినియోగం చేయడం, నవాబు అధికారులతో ఆంగ్లేయులు అమర్యాదగా ప్రవర్తించడం

24. రాజ్యసంక్రమణ విధానం ప్రవేశ పెట్టింది - డల్హౌసీ

25. 1856లో సామాన్య సేవా నియుక్త చట్టం చేసింది - కానింగ్

26. ఝాన్సీ లక్ష్మీబాయిని ఓడించిన ఆంగ్లేయ సేనాని - సర్ హ్యూరోజ్

SmartPrep

27. మొదటి భారత రాజ్య కార్యదర్శిగా బాధ్యతలు చేపట్టింది - ఛార్లెస్ ఉడ్

28. నానాసాహెబ్ అసలు పేరు - దోండుపంత్

29. భారతదేశంలో మొదటి వైస్రాయిగా నియమితుడైన వ్యక్తి - కానింగ్

30. 1857 తిరుగుబాటుకు కారణాలు - రాజ్య సంక్రమణ సిద్ధాంతం, ఆంగ్లేయుల భూమి శిస్తు విధానం, ఆంగ్లేయుల ఆర్థిక విధానాలు

31. క్రైస్తవ మిషనరీలను భారతదేశంలోకి 1813 లో అనుమతించారు

32. 1857 తిరుగుబాటుకు తక్షణ కారణం - ఎన్‌ఫీల్డ్ తుపాకులు

33. 1857 తిరుగుబాటు సమయంలో తిరుగుబాటు చేసిన మొదటి వ్యక్తి - మంగళ్‌పాండే

34. 1857 తిరుగుబాటు మీరట్ లో మొదలైంది

35. 1857 తిరుగుబాటు మే 10 న ప్రారంభమైంది

36. 1858లో భారతదేశ పరిపాలనను స్వీకరించిన బ్రిటిష్ రాణి - మొదటి విక్టోరియా

37. రెండో బహదూర్ షా 1862 లో మరణించాడు

38. 1856లో వితంతు పునర్వివాహ చట్టం తీసుకు వచ్చింది - లార్డ్ డల్హౌసీ

39. బాంబే ప్రెసిడెన్సీ అసోసియేషన్ స్థాపకులు - ఫిరోజ్ షా మెహతా, కె.టి. తెలాంగ్, బద్రుద్దీన్ త్యాబ్జీ

40. భారత జాతీయ కాంగ్రెస్‌కు ఆ పేరును ప్రతిపాదించింది - దాదాబాయి నౌరోజీ

SmartPrep

41. జాతీయతా భావాలను ప్రచారం చేయడం నేరమని చట్టం రూపొందించిన సంవత్సరం - 1898

42. భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ స్థాపించినప్పుడు భారత వైస్రాయి - లార్డ్ డఫ్రిన్

43. 1885 లో కాంగ్రెస్ మొదటి సమావేశం బొంబాయిలోని తేజ్‌పాల్ సంస్కృత పాఠశాలలో జరిగింది?

44. ముస్లింలీగ్‌ను 1906 లో స్థాపించారు

45. భారత జాతీయ కాంగ్రెస్ రెండో సమావేశం జరిగిన ప్రదేశం - కలకత్తా

46. కాంగ్రెస్ మొదటి సమావేశానికి హాజరైన ప్రతినిధుల సంఖ్య - 72

47. మొదటిసారి కాంగ్రెస్ తరపున స్వపరిపాలన కోసం డిమాండ్ చేసిన వ్యక్తి - గోపాలకృష్ణ గోఖలే

48. 'స్వరాజ్యం నా జన్మహక్కు, దాన్ని సాధించి తీరుతాను' అని ప్రకటించింది - బాలగంగాధర తిలక్

49. భారత అధికార రహస్యాల చట్టాన్ని 1904 లో రూపొందించారు

50. బెంగాల్ విభజనను రద్దు చేసిన సంవత్సరం - 1911

51. బాలగంగాధర తిలక్ 1893లో గణపతి ఉత్సవాలను ప్రారంభించారు

52. తిలక్ 'శివాజీ ఉత్సవా'న్ని 1895 లో ప్రారంభించారు

53. తిలక్ మరాఠీ భాషలో 'కేసరి' పత్రికను ప్రచురించారు

SmartPrep

54. వందేమాతరం ఉద్యమాన్ని దేశవ్యాప్త ఉద్యమంగా చేయడంలో ప్రముఖ పాత్ర వహించిన వ్యక్తి - బాలగంగాధర తిలక్

55. 'అన్‌హ్యాపీ ఇండియా' పుస్తక రచయిత - లాలా లజపతిరాయ్

56. ట్రిబ్యూన్, న్యూ ఇండియా పత్రికల స్థాపకుడు - బిపిన్ చంద్రపాల్

57. బెంగాల్ జాతీయ కళాశాలకు ప్రిన్సిపాల్‌గా వ్యవహరించిన వ్యక్తి - అరబిందో ఘోష్

58. లాలా లజపతిరాయ్ పంజాబ్ రాష్ట్రానికి చెందినవారు

59. బెంగాల్ విభజన అమల్లోకి వచ్చింది -1905 అక్టోబరు 16

60. 'న్యూ లాంప్స్ ఫర్ ఓల్డ్' అనే పేరుతో వ్యాసాలు రాసింది - అరబిందోఘోష్

61. 'ఆనంద మఠం' గ్రంథ రచయిత - బంకించంద్ర ఛటర్జీ

62. 1906లో జరిగిన కలకత్తా కాంగ్రెస్ సమావేశానికి అధ్యక్షుడు - దాదాబాయి నౌరోజీ

63. 'అమర్ సోనార్ బంగ్లా' గీత రచయిత - రవీంద్రనాథ ఠాగూర్

64. వందేమాతర ఉద్యమం ప్రారంభం నాటి భారతరాజ్య కార్యదర్శి - మోర్లే

65. 1922 లో గయలో జరిగిన కాంగ్రెస్ సమావేశానికి అధ్యక్షుడు - చిత్తరంజన్‌దాస్

66. స్వరాజ్య పార్టీకి కార్యదర్శిగా పనిచేసిన వ్యక్తి - మోతీలాల్ నెహ్రూ

67. స్వరాజ్యపార్టీ కృషితో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన కమిటీ - అలెగ్జాండర్ ముద్దిమాన్

68. సైమన్ కమిషన్ ఏర్పాటు చేసినప్పుడు భారత రాజ్య వ్యవహారాల కార్యదర్శి - బిర్కెన్ హెడ్

69. స్వదేశీ సంస్థానాలతో సంబంధాలను మెరుగు పరచుకోవడానికి బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం ఏర్పాటు చేసిన సంఘం - బట్లర్

70. సైమన్ కమిషన్‌ను ఏర్పాటు చేసిన బ్రిటిష్ ప్రధానమంత్రి - బాల్డ్విన్

71. ప్రజారక్షణ బిల్లు చట్టం కాకుండా అడ్డుకున్న పార్టీ - స్వరాజ్య

72. సైమన్ కమిషన్‌ను బహిష్కరించాలనే నిర్ణయాన్ని మద్రాసు కాంగ్రెస్ సమావేశంలో తీసుకున్నారు

73. సైమన్ కమిషన్ 1928 సంవత్సరంలో భారతదేశంలో పర్యటించింది?

74. లాలా లజపతిరాయ్ మరణానికి ప్రతీకారంగా శాండర్స్ అనే పోలీసు అధికారిని చంపింది - భగత్‌సింగ్

75. భారతదేశంలో అన్ని రాజకీయ పార్టీలకు ఆమోదయోగ్యమైన రాజ్యాంగాన్ని రూపొందించమని సవాలు విసిరిన వ్యక్తి - బిర్కెన్ హెడ్

76. నెహ్రూ నివేదికపై జిన్నాతో తీవ్రంగా విభేదించింది - ఎం.ఆర్. జయకర్

77. జలియన్ వాలాబాగ్ దురంతంపై విచారణ కోసం బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం నియమించిన కమీషన్ - హంటర్ కమిషన్

For more information log on to http://SmartPrep.in

78. తిలక్ మరణించినప్పుడు "నా బలమైన రక్షకుడు (bulwark) వెళ్లిపోయాడు" అన్న జాతీయ నాయకుడు - గాంధీజీ

79. అలీ సోదరులకు సంబంధమున్న ఉద్యమం / సంస్థ - ఖిలాఫత్

80. గాంధీజీని మొదటిసారిగా జాతిపితగా పిలిచింది - సుభాష్ చంద్రబోస్

81. 1919లో అఖిల భారత ఖిలాఫత్ సమావేశం జరిగిన ప్రదేశం - ఢిల్లీ

82. రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్ నైట్‌హుడ్ (kinghthood) బిరుదును త్యజించడానికి కారణం - జలియన్ వాలాబాగ్ దురంతం

83. తిలక్ మరణించిన సంవత్సరం - 1920

84. సురేంద్రనాథ్ బెనర్జీ కాంగ్రెస్ పార్టీకి రాజీనామా చేసిన సంవత్సరం - 1918

85. కృష్ణా పత్రిక సంపాదకుడు ఎవరు - ముట్నూరి కృష్ణారావు

86. గాంధీజీని ప్రభావితం చేసిన లియో టాల్‌స్టాయ్ గ్రంథం - కింగ్‌డమ్ ఆఫ్ గాడ్ ఈజ్ వితిన్ యు

87. గాంధీ సబర్మతి ఆశ్రమాన్ని స్థాపించిన ప్రదేశం - అహ్మదాబాద్

88. అరాచకత్వ, విప్లవాత్మక నేరాల చట్టానికి మరోపేరు - రౌలత్ చట్టం

89. 1920లో కోల్‌కతాలో జరిగిన ఖిలాఫత్ సదస్సుకు అధ్యక్షత వహించింది - మహమ్మద్ అలీ

90. చౌరీచౌరా ఉత్తర్ ప్రదేశ్‌లోని గోరఖ్‌పూర్ జిల్లాలో ఉంది

91. జలియన్ వాలాబాగ్‌ను ఏర్పాటు చేసిన పండిత్ జల్లా మహారాజా రంజిత్‌సింగ్ ఆస్థానంలో ఉండేవారు

92. సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమం సందర్భంగా గాంధీజీ 1921లో రీడింగ్ వైస్రాయితో జరిపిన చర్చలు విఫలమయ్యాయి

93. కలకత్తా జాతీయ కళాశాల ప్రిన్సిపాల్‌గా పనిచేసిన వ్యక్తి - సుభాష్ చంద్రబోస్

94. 1929 లో జరిగిన కాంగ్రెస్ సమావేశానికి అధ్యక్షత వహించింది - జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ

95. గాంధీజీ దండి యాత్రను మార్చి 12, 1930న ప్రారంభించారు?

96. తమిళనాడులో ఉప్పు సత్యాగ్రహానికి నాయకత్వం వహించింది - సి. రాజగోపాలాచారి

97. ఈశాన్య రాష్ట్రాల్లో శాసనోల్లంఘన ఉద్యమానికి నాయకత్వం వహించింది - రాణి గైడిన్ ల్యూ

98. ఖుదై ఖిద్మత్ గార్స్ దళాన్ని ఏర్పాటు చేసింది - ఖాన్ అబ్దుల్ గఫార్‌ఖాన్

99. మొదటి రౌండ్ టేబుల్ సమావేశానికి హాజరైన ఇండియన్ లిబరల్ ఫెడరేషన్ నాయకుడు ఎవరు - తేజ్ బహదూర్ సప్రూ

100. గాంధీ - ఇర్విన్ ఒప్పందంలో భాగంగా శాసనోల్లంఘన ఉద్యమాన్ని నిలిపివేయడాన్ని తీవ్రంగా వ్యతిరేకించిన వ్యక్తి - సుభాష్‌చంద్ర బోస్

101. కమ్యూనల్ అవార్డును ప్రకటించిన బ్రిటిష్ ప్రధాని - మెక్ డొనాల్డ్

102. గాంధీజీ, అంబేడ్కర్ మధ్య పుణె ఒప్పందం జరగడానికి కృషి చేసిన వ్యక్తి - మదన్ మోహన్ మాలవీయ

103. గాంధీజీకి మహాత్మా అనే బిరుదును ఇచ్చింది - రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్

104. దండి సత్యాగ్రహంతో సంబంధం ఉన్న దండి గ్రామం గుజరాత్‌లోని నౌసారి జిల్లాలో ఉంది

105. జైళ్లలో దుర్భర పరిస్థితులకు వ్యతిరేకంగా 63 రోజులపాటు నిరాహారదీక్ష చేసి మరణించిన వ్యక్తి - జతిన్‌దాస్

106. రైతులు విదేశీ పాలన నుంచే కాక భూస్వాములు, పెట్టుబడిదారుల పాలన నుంచీ విముక్తి పొందాలన్న వ్యక్తి - భగత్‌సింగ్

107. అఖిల భారత కిసాన్ సభ మొదటి అధ్యక్షుడు - స్వామి సహజానంద సరస్వతి

108. క్రిప్స్ మిషన్ భారతదేశానికి 1942 మార్చిలో వచ్చింది?

109. కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయంలో డిగ్రీ పూర్తిచేసిన మొదటి మహిళ - కాదంబిని గంగూలీ

110. 'వీపుమీద కొట్టమని ప్రార్థించండి, పొట్టమీద కొట్టొద్దని చెప్పండి' అని పేర్కొన్నది - దాదాబాయి నౌరోజీ

111. 1907 లో లండన్‌లో జరిగిన ఒక బహిరంగ సభలో సర్ కర్జన్ విల్లీని కాల్చి చంపిన వ్యక్తి - మదన్‌లాల్ డింగ్రా

112. "విభజించి, భారతదేశాన్ని విడిచి వెళ్లు" అనే నినాదాన్ని ఇచ్చిన పార్టీ - ముస్లింలీగ్

113. క్విట్ ఇండియా ఉద్యమ కాలం నాటి భారత వైస్రాయ్ - వేవెల్

SmartPrep

For more information log on to http://SmartPrep.in

114. స్వతంత్ర పార్టీ స్థాపకుడు - సి. రాజగోపాలాచారి

115. కామన్వెల్త్ పత్రికను స్థాపించింది - అనిబిసెంట్

116. యంగ్ బెంగాల్ ఉద్యమ స్థాపకుడు - హెన్రీ వివియన్ డిరోజియో

117. ధర్మసభ స్థాపకుడు - రాధాకాంత్ దేవ్

118. దేవ సమాజం స్థాపకుడు - శివనారాయణ అగ్నిహోత్రి

119. వితంతు వివాహాల కోసం కృషి చేసినవారు – ఈశ్వర్‌చంద్ర విద్యాసాగర్

120. భారతదేశంలో మొదటి మహిళా విశ్వవిద్యాలయాన్ని స్థాపించింది - డి.కె.కార్వే

121. గోపాలకృష్ణ గోఖలే తన గురువుగా పేర్కొన్నది - ఎం.జి.రనడే

122. 'సర్వెంట్స్ ఆఫ్ ఇండియా సొసైటీ' స్థాపకుడు - గోపాలకృష్ణ గోఖలే

123. రహనుమయ్ మజ్‌దయ్ సనన్ సభ స్థాపకుడు - దాదాభాయ్ నౌరోజీ

124. శారదా సదన్ స్థాపకులు - పండిత రమాబాయి

125. మద్రాసు శాసనమండలిలో మొదటిసారి సభ్యురాలిగా నియమితురాలైన మహిళ - ముత్తులక్ష్మిరెడ్డి

126. సత్యశోధక సమాజాన్ని స్థాపించింది - జ్యోతిబా పూలే

127. 'ఉమెన్స్ ఇండియన్ అసోసియేషన్' మొదటి అధ్యక్షురాలు - అనిబిసెంట్

SmartPrep

128. క్రైస్తవ మత ప్రచారకుడైన అలెగ్జాండర్ డఫ్ చేసిన హిందూ మత వ్యతిరేక ప్రచారాన్ని సమర్థంగా తిప్పి కొట్టింది - దేవేంద్రనాథ్ ఠాగూర్

129. 'వేదాంత సూత్రాలు' గ్రంథాన్ని ఆంగ్లంలోకి అనువదించిన వ్యక్తి - వివేకానందుడు

130. శుద్ధి ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించింది - దయానందుడు

131. ఆర్య సమాజ ప్రభావం పంజాబ్ రాష్ట్రంపై ఎక్కువ

132. రామకృష్ణ పరమహంస భార్య పేరు - శారదామణి

133. పశ్చిమ భారతదేశంలో పునరుజ్జీవన పితగా పేరుగాంచిన వ్యక్తి - ఎం.జి. రనడే

134. ఉత్తర భారతదేశ హిందూ లూథర్‌గా ప్రసిద్ధిచెందిన వ్యక్తి - దయానందుడు

135. శ్రద్ధానందుడు గురుకుల విద్యాలయాలను హరిద్వార్ లో ప్రారంభించాడు

136. ఇండియన్ రిఫార్మ్ అసోసియేషన్‌ను స్థాపించింది - కేశవచంద్ర సేన్

137. విలియంకోట కళాశాలను స్థాపించింది - వెల్లస్లీ

138. భారతదేశంలో విద్యాభివృద్ధికి లక్ష రూపాయిలు కేటాయించిన చట్టం - 1813 చార్టర్ చట్టం

139. సంస్కృత కళాశాలల బలోపేతాన్ని వ్యతిరేకించినవారు - రాజారామమోహన్‌రాయ్

140. కలకత్తాలో హిందూ కళాశాలను 1817 లో స్థాపించారు?

141. వాయవ్య రాష్ట్రంలో ప్రాంతీయ భాషల ద్వారా విద్యాబోధనను ప్రోత్సహించినవారు - జేమ్స్ థామ్సన్

SmartPrep

142. బాలికల పాఠశాలల ఏర్పాటుకు కృషిచేసినవారు -బెత్యూన్

143. హంటర్ కమిషన్‌ను రిప్పన్ కాలంలో నియమించారు

144. మొదటి బహదూర్‌షాపై తిరుగుబాటు చేసిన సిక్కుల గురువు - బందాబహదూర్

145.ఛత్రసాల్ బుందేలుల నాయకుడు

146. మొదటి బహదూర్‌షా అసలు పేరు - మువజ్జం

147. జహందర్ షా జుల్ఫికర్ ఖాన్ మద్దతుతో మొగలు చక్రవర్తి అయ్యాడు

148. ఫరూక్‌సియార్ మొగల్ చక్రవర్తిని సయ్యద్ సోదరులు హతమార్చారు

149. సయ్యద్ సోదరులను మహమ్మద్ షా మొగల్ చక్రవర్తి కాలంలో చంపేశారు

150. 'రంగీలా'గా పేరు పొందిన మొగల్ చక్రవర్తి - మహమ్మద్ షా

151. హైదరాబాద్ ప్రాంతంలో నిజాం ఉల్ ముల్క్ స్వతంత్ర రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు

152. 'ఇరాన్ నెపోలియన్'గా పేరుగాంచింది - నాదిర్షా

153. నాదిర్షాకు, మొగల్ సైన్యానికి మధ్య 1739 ఫిబ్రవరిలో కర్నాల్ యుద్ధం జరిగింది

154. రెండో అలంఘీర్ అసలు పేరు - అజీజుద్దీన్

155. మూడో పానిపట్ యుద్ధం 1761 లో జరిగింది

156. బ్రిటిషర్లు ఢిల్లీని 1803 లో ఆక్రమించారు

157. చివరి మొగల్ చక్రవర్తి - రెండో బహదూర్‌షా

158. రామమోహన్‌రాయ్‌కు 'రాజా' అనే బిరుదు ఇచ్చిన మొగలు చక్రవర్తి - రెండో అక్బర్

SmartPrep.in

SmartPrep